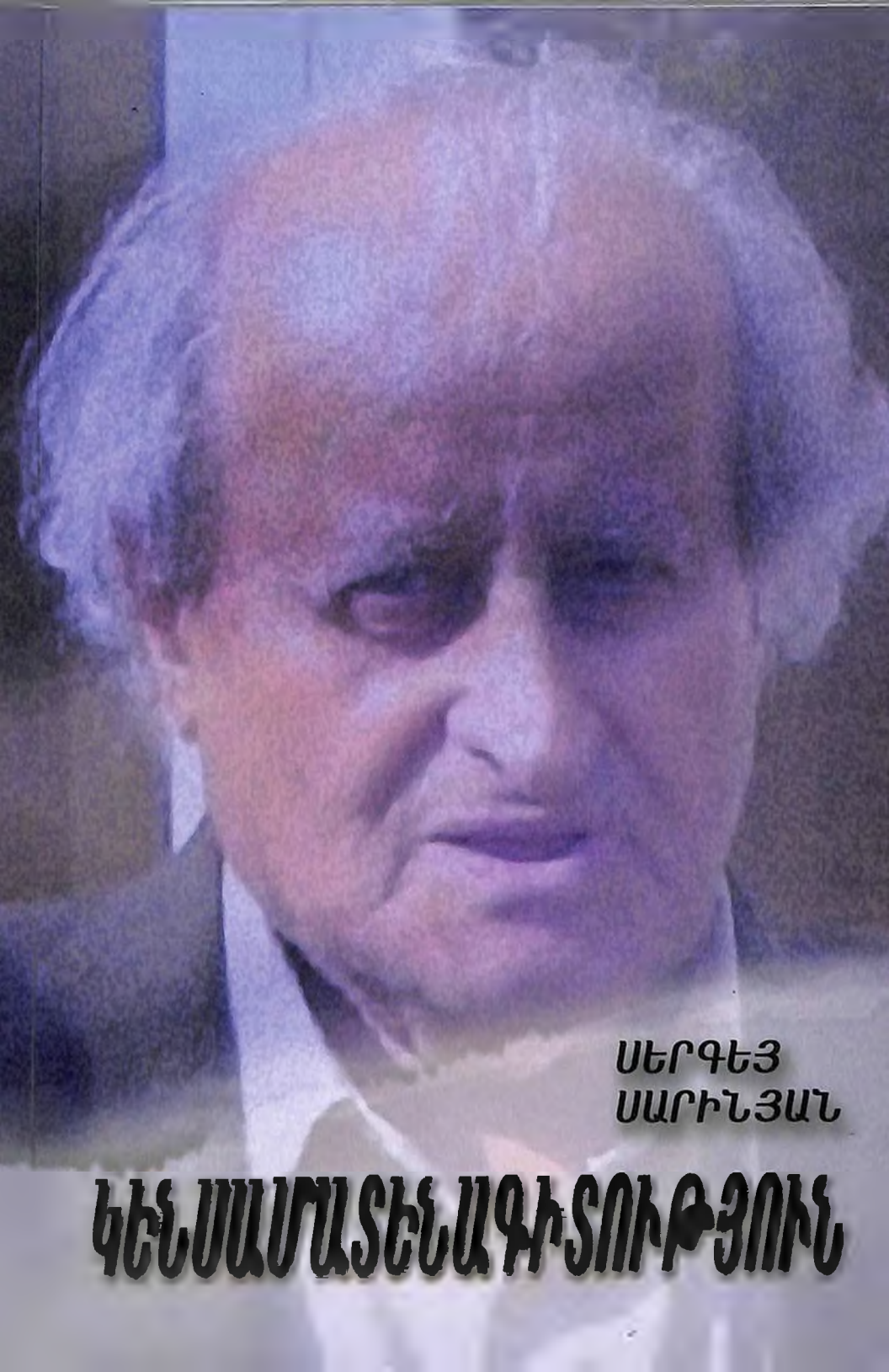
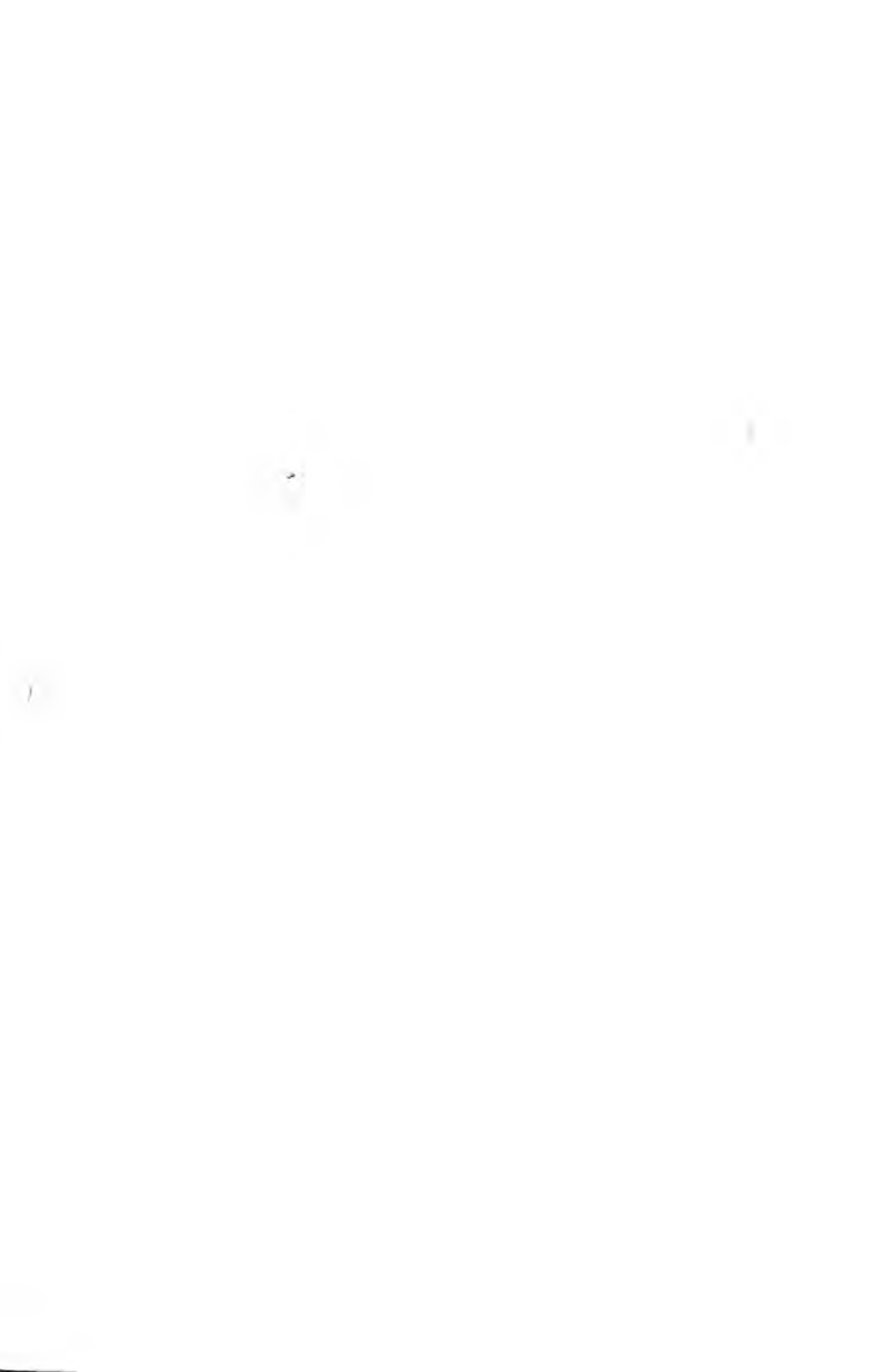


A close-up portrait of an elderly man with white, wavy hair. He is looking slightly downwards and to the right with a serious expression. He is wearing a light-colored shirt and a dark tie.

ՍԵՐԳԵՅ
ՍԱՐԻՆՅԱՆ

ԿԵՆՍԱՄԱՏԵՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ



ԱՊՐԵՐԵՐԵՆԻ

ՀՀԳԱԱ Մ. ԱԲԵՂՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ

ՍԵՐԳԵՅ ՍԱՐԻՆՅԱՆ

ԿԵՆՍԱՍԱՏԵՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ



ՀՀԳՐԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ
ԻՆՏԵՐՆԱԿԱՆ
ԳՐԱԴԱՐԱՆ

ՀՏԴ 016:929:82.0

ԳՄԴ 91.9:83

Ս 265

Կազմող՝ Բ.Գ.Թ. Մանե Սարինյան

*Խմբագիրներ՝ Բ.Գ.Թ. Սիրանուշ Մարգարյան
Բ.Գ.Դ. Վանո Եղիազարյան*

Սերգեյ Սարինյան. Կենսամատենագիտություն / Կազմող՝
Ս 265 Մանե Սարինյան.- Եր.: Արմավ, 2019.- 100 էջ:

ՀՏԴ 016:929:82.0

ԳՄԴ 91.9:83

ISBN 978-9939-78-061-0

© Մանե Սարինյան, 2019

© Արմավ, 2019

ԿԱԶՄՈՂԻ ԿՈՂՄԻՑ

ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս Սերգեյ Սարինյանի մատենագիտությունը ներկայացնում է ականավոր գրականագետի և գրականության տեսաբանի գիտական ուղին: Մատենագիտությունն ըստ կառուցվածքի կազմված է երկու բաժնից: Առաջին մասն ընդգրկում է գիտնականի մենագրությունները, գրականագիտական հոդվածների և ուսումնասիրությունների ժողովածուները, կոլեկտիվ աշխատությունները, հոդվածները, գրախոսությունները, գրքերի առաջաբաններն ու վերջաբանները, դասագրքերը, հարցազրույցներն ու երկխոսությունները, որոնք համակարգված են ժամանակագրական սկզբունքով:

Մատենագիտության երկրորդ մասում ընդգրկված են Սերգեյ Սարինյանի մասին գրված հոդվածները, գրախոսություններն ու անդրադարձները՝ դարձյալ ժամանակագրական կարգով:

Սերգեյ Սարինյանի մատենագիտությունը կազմելիս օգտվել ենք Գիտությունների ազգային ակադեմիայի www.flib.sci.am կայքից /ի դեպ նշենք, որ տվյալ կայքում սկզբնապես կար ընդամենը 130 գործ, և ներկայիս ցուցակը համալրվել է մեր տրամադրած նյութերով/, Հայաստանի Ազգային գրադարանի Մատենագիտության բաժնի քարտադարանից, Հայաստանի ազգային արխիվում գտնվող Սերգեյ Սարինյանի անձնական արխիվային նյութերից, տան անձնական արխիվից, Հայաստանի գրադարանների առցանց համահավաք գրացուցակից, ինչպես նաև թվանշային և թվայնացված հայկական պարբերականների Գրահավաք կայքից /grahavak.blogspot.com/:

Կան հոդվածներ /մոտավորապես 10/, որոնց սկզբնաղբյուրը կամ տարեթիվը չենք կարողացել մինչև վերջ ճշտել, սակայն դրանց մի մասի թերթային և ամսագրային կտրածոները գտնվում են Հայաստանի ազգային արխիվում Սերգեյ Սարինյանի անձնական ֆոնդում: Մատենագիտության մեջ այդօրինակ չճշգրտված աղբյուրների կողքին դրված է հարցական նշան: Սերգեյ Սարինյանն իր անձնական արխիվային նյութերը՝ ձեռագրերը, աշխատությունների մշակված տարբերակները, նամակները, լուսա-

նկարները, իր գործունեությանն ու կենսագրությանն առնչվող նյութերն ու փաստաթղթերը, հանձնել է Հայաստանի ազգային արխիվ 2010 թվականին:

Կարծում ենք, որ ներկայացված մատենագիտությունը Սերգեյ Սարինյանի աշխատությունների ամբողջական ցանկը չէ, և տարիների ընթացքում կհամալրվի այս պահին մեր ուշադրությունից վրիպած այլ աղբյուրներով:

Մանե Սարինյան

ՍԵՐԳԵՅ ՍԱՐԻՆՅԱՆ. ԳՐԱԿԱՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԴԱՍԱԿԱՆԸ

Այսօր, երբ, ցավոք, ավարտվել է Սերգեյ Սարինյանի կյանքի, ինչպես ինքն էր սիրում ասել, կենսաբանական, կամ «սոցիալական ժամանակը», թվում է, ավելի հստակ ու ամբողջական են երևում նրա թե՛ մարդկային անհատական, թե՛ գիտական ստեղծագործական կերպարի էական գծերն ու հատկանիշները:

Իր ամբողջ երկարամյա գիտակցական կյանքը նա նվիրել է հայրենի գրականագիտության ու գրական քննադատության զարգացմանը: Ավելի քան վեց տասնամյակ ընդգրկող նրա գրական գիտական կենսագրությունն անցել է ՀՀ ԳԱԱ Մ.Աբեղյանի անվան գրականության ինստիտուտի պատերից ներս՝ ասպիրանտից /1949 թ./ մինչև ակադեմիկոս /1996 թ./: Նրա գործուն մասնակցությամբ են հրատարակվել «Հայ նոր գրականության պատմության» հինգհատորյակը /1962-1979 թթ./, որն 1980 թվականին արժանացել է Հայկական ՍՍՀ պետական մրցանակի, «Հայ քննադատության պատմություն» երկհատորյակը /1985, 1998 թթ./: Նա իրեն հատուկ գիտական բժախնդրությամբ ու ջանադրությամբ էր ղեկավարում «Հայոց գրականության պատմություն» նոր վեցհատորյակի՝ հայ նոր գրականության շրջանն ընդգրկող երրորդ և չորրորդ հատորները, որոնցից առաջինը ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատարակչությամբ լույս տեսավ 2015 ին, իսկ երկրորդը գրեթե պատրաստ է հրատարակության:

Սերգեյ Սարինյանն անցյալ դարի 50-ական թվականներին ասպարեզ եկած գրականագետ քննադատների սերնդի ակնառու ներկայացուցիչներից էր, ում «կյանքն ու գործը ամբողջապես նույնացավ այդ սերնդի պատմությանը» և որի «ստեղծումների, որոնումների ու հայտնության ընդհանուր համարժեքի մեջ» նա փորձեց ներդնել երկու դարերի հայոց գրականության էջերի գեղագիտական փոխհարաբերակցական իր մեկնությունները, որոնք հասցրեց ամփոփել գրականության պատմության և տեսության, գրական դպրոցների, գրականագիտության մեթոդաբանության հարցերին, առանձին դասական գրողների ստեղծագործությանը նվիրված իր

գրականագիտական ժառանգության վեց հատորների մեջ /1988 - 2015 թթ./: Ժամանակի առանձնահատկություններից ելնելով, այդ սերնդի գիտական որոնումները հետամուտ էին մինչ այդ հաստատուն թվացող «արժեքների վերագնահատությանը», ինչը ենթադրում էր գիտական նյութի քննություն ոչ միայն պատմական, այլև արդիական հայեցակետերից, այլ խոսքով՝ գրականագիտության և քննադատության մեթոդաբանական ընդհանրություն, որի «հիմքը գիտականությունն է»:¹

Գրականագետի հետաքրքրությունների շրջանակը հենց սկզբից պայմանավորված է եղել իր անհատականության՝ խառնվածքի ու մտածողության առանձնահատկություններով: Դա ամենից առաջ իր ներքին մտավոր-գգացական հնարավորությունների զորեղության գիտակցման վրա հիմնված մեծ ինքնավստահությունն էր: «Ես անհանգիստ ոգի եմ,- խոստովանել է նա,- մի անհասկանալի խզում կա իմ ներքին աշխարհի և արտաքին աշխարհի միջև»: Արտաքին աշխարհի անկատարությունն ու նյութապատկությունը նրա բնավորությանը հաղորդել են «ներքին խռովք, /.../ բնական հոռետեսություն», բայց հենց դրանք էլ կռել են նրա կամքը, օժտել «մաքառման ներքին մղումով» և հայացքը ուղղել «դեպի վերերը»: Ահա թե ինչու, նրա միտքը մշտապես նպատակամիտված էր դեպի սորը, չպեղվածը: Ըստ էության, անհատական խառնվածքի այս հատկանիշներն էին ձևավորել մտքի-մտածողության այն քիչ հանդիպող որակը, որը ձգտում էր **համակարգվածության**, իսկ դա **գիտականության** նախապայմանն է: Ս. Սարինյանը որևէ երևույթ չէր դիտում առանձնության մեջ, այլ անպայմանորեն դրա ներքին /երբեմն՝ թաքուն, անտեսանելի/ պատճառահետևանքային կապերի, **համակարգի** կոնտեքստում, ինչպես ինքն էր ասում՝ «իրերի աշխարհից» անցում կատարելով դեպի «սիստեմների աշխարհը»: Այդ է պատճառը, որ ինչ նյութի էլ ձեռք է զարկել Սարինյանը՝ լինի դա գրականության պատմություն և տեսություն /«Քննադատական ռեալիզմի սկզբնավորումը հայ գրականության մեջ», «Հայկական ռոմանտիզմ»/, առանձին հեղինակների ստեղծագործությանը նվիրված մենագրություն / «Բաֆֆի», «Մուրացան», «Լևոն Շանթ» և այլն/, գաղափարաբանության քննություն

1 Ս. Սարինյան, Հայոց գրականության երկու դարը, Գիրք առաջին, Եր.Սով. գրող, 1988, էջ 3:

/«Հայ գաղափարաբանություն»/ թե որոշակի ժամանակահատվածի գրական ընթացքի հետազոտություն, ամենուր նկատելի է **պատմականության, գիտականության** կնիքը: Այստեղից էլ՝ Սերգեյ Սարինյանի մտածողության մյուս կարևոր սկզբունքը՝ **ռացիոնալիզմը**, ինչը՝ նրա բնորոշմամբ, ապահովում է հետազոտական մտքի «ազատագրումը մափրիզմից և սոցիոլոգիական սխեմատիզմից, նրա տեսադաշտի և աշխարհայացքի ընդլայնումը պատմության, փիլիսոփայության և բնական գիտությունների /այս շարքին մենք կավելացնենք նաև՝ ժամանակի արվեստների - Պ.Դ./ հետազոտական փորձով»: Մեթոդաբանական նշված դրույթները, իր իսկ խոստովանությամբ, «ուրույն ուղղություն նշանավորեցին հայ գրականագիտության պատմության մեջ՝ **ակադեմիական դպրոցը**»², որի հետ և նա կապում էր հայոց գրականագիտական մտքի զարգացման հեռանկարը:³

Կարելի է ասել, որ Ս. Սարինյանի նպատակը **գրականության փիլիսոփայության** ըմբռնումն ու բացահայտումն էր, որը միևնույն ժամանակ խոր մակարդակի վրա է դնում գրականության երևույթների քննությունը՝ իբրև գիտական հետազոտության առարկա: Նա համոզված էր, որ «Գտնել գրողի մտադրույթը գեղարվեստական երկում, միասնական ելակետի ենթարկել երկի բազմանշանակ պատկերների միացնող օղակները, դիտել այդ ամենը բովանդակության ու ձևի միասնության մեջ՝ այս է գրականագիտության կոմպլեքսային հետազոտության ուղին և դա է, որ գրականագիտությունը բարձրացնում է փիլիսոփայական համադրության»:

⁴ Շատ տրամաբանական էր Սարինյանի հարցադրումը՝ եթե կա պատմության փիլիսոփայություն, արվեստի, կրոնի, իրավունքի փիլիսոփայություն, ինչո՞ւ չի կարող լինել գրականության փիլիսոփայություն, որի իրավունքների հաստատմանը նա նվիրել էր վերջին տարիների իր հետազոտական ջանքերը:

Ասվածից այլևս պարզ պետք է լինի, որ նման մտածողության տեր հետազոտողը ոչ միայն արժևորելու էր **գաղափարի** /ըստ

² Այստեղ և հետագա շարադրանքում հեղինակից մեջբերումներում մեր ընդգծումները տրվում են շղա-ով:

³ Ս. Սարինյան, «Ետադարձ մտորումներ», Հայոց գրականության երկու դարը, Գիրք չորրորդ, Եր., Տիգրան Մեծ, 2004, էջ 543-544:

⁴ Ս. Սարինյան, Գեղարվեստական գրականության պատմականությունը, Եր., Սով. գրող, 1979, էջ 20-21:

Նրա, ավելի լայն առումով՝ **գաղափարաբանության/** առկայությունը գրականության և արվեստի, ազգային ու հասարակական մտքի տիրույթներում, **ստեղծագործական մեթոդի** անհրաժեշտությունը, առանց որի «չի կարող գիտություն լինել», այլև մշտապես գտնվելու էր «մտավորականության **ազատամտական թևի** դիրքերում»:⁵

Ս. Սարինյանի համար սկզբունքային նշանակություն ուներ այն հարցադրումը, որ **«Առանց գրական ուղղությունների, գեղարվեստական մեթոդների տարրորոշման չի կարող լինել գրականության գիտական պատմություն, առանց գեղարվեստական մեթոդի հստակ իմացության չի կարելի դատել գրողի գեղագիտական իդեալի, գեղարվեստական երկի տիպաբանական առանձնահատկությունների մասին»:**⁶

Հենց այդ դիրքերից էլ 50-ական թվականների կեսերից գրականագետը ձեռնամուխ եղավ հայկական ռոմանտիզմի գիտական համակողմանի, քննությանը, որը դարձավ Նրա ստեղծագործական վաստակի անկյունաքարային երևույթներից մեկը: Խնդիրը կարևորվում էր Նրանով, որ թեև անցյալ դարի կեսերին, մասնավորապես, գրականագետներ Ս. Մկրյանի, Էդ. Ջրբաշյանի ուսումնասիրություններում, արդեն իսկ առաջընթաց քայլեր էին կատարվել հայկական ռոմանտիզմի սահմանների նեղացման միտումները հաղթահարելու, այն ամբողջ ծավալով ու գրական-պատմական նշանակությամբ ընկալելու, ռոմանտիզմի պատմականության, նախորդ գեղարվեստական մեթոդների հետ Նրա հարաբերակցության հարցի գիտական լուսաբանման ուղղությամբ, այնուամենայնիվ, **«Ե՛վ գիտական, և՛ իրավական տեսակետից դեռ պետք է շահել հայկական ռոմանտիզմի դատը,-** գրում է Ս. Սարինյանը,- մենք դեռ չենք հաղթահարել ռոմանտիզմի մասին վաղեմի նախապաշարմունքը, **մեր ռոմանտիզմը գրականության պատմության մեջ դեռ չի վավերացրել իր իսկական տեղը»**⁷ և արդյունքում՝ **«պատմական համադրության մեջ Նրա տեղի որոշումը, վերջին հաշվով, մնում էր չբացահայտված»:**⁸

5 Ս. Սարինյան, Հայոց գրականության երկու դարը, Գիրք չորրորդ, էջ 543:

6 Ս. Սարինյան, Հայկական ռոմանտիզմ, Հայկ. ՍՍՌ ԳԱ հրատ., Եր., 1966, էջ 57:

7 Նույն տեղում, էջ 56:

8 Նույն տեղում, էջ 14:

Ս. Սարինյանը տեսական իր ընդհանրացումներում մեծ տեղ էր հատկացնում գեղարվեստական մեթոդի **պատմականության**, ինչպես նաև մեթոդների տրամաբանական հաջորդականության, **պատմական փոխկապվածության** հարցերին: Նա ելնում էր տեսական այն դրույթից, որ «**Պատմականության խորհուրդը** ոչ թե այս կամ այն մասնակի փաստի գոյության հաստատումն է, այլ գլխավոր օրինաչափության կռահումը՝ գոյաբանական բոլոր նախադրյալների պատճառակցությամբ»:⁹ Մասնավորապես, ռոմանտիզմի ուղղության առաջացման պատմական հիմքերն ուսումնասիրելիս, նա ընդգծում է, որ դա անմիջականորեն կապված էր նախորդ շրջանի լուսավորիչների երազած «բանականության թագավորության» գեղեցիկ պատրանքների փլուզման, մարդկանց հուսախաբության հետ. «Ընդհանուր հիասթափությունը, կատարված դեպքերի պատմական հեռանկարները չըմբռնելը, դժգոհությունը նոր կարգերից առաջ բերեց մի հախուռն ռեակցիա XVIII դարի գաղափարների հանդեպ և այդ ռեակցիան էր բովանդակությունն այն նոր շարժման, որ կոչվեց ռոմանտիզմ», գրում է նա:¹⁰ Ընդ որում, նոր մեթոդի կայացումը ևս բնորոշվեց որոշակի պատմական անցումային փուլերով՝ ֆեոդալական արիստոկրատիայի և մանր բուրժուազիայի՝ կորած անցյալի էլեգիան խորհրդանշող ռոմանտիկական ռեակցիայից մինչև առաջադիմական ռոմանտիզմ, որն իր զարգացման ընթացքում ձգտում էր «կամրջել երկու դարերը, վերականգնել կապը XVIII դարի գաղափարների հետ, որ խզել էր առաջին ռոմանտիկական ռեակցիան հեղափոխությունից անմիջապես հետո և վերափմաստավորել այդ գաղափարները պատմական նոր հանգամանքներում»:¹¹ Այդպիսով, Սարինյանը «դիալեկտիկական փոխանցման տրամագծի վրա» էր դիտում առաջավոր ռոմանտիզմը՝ գրական նախորդ դպրոցների /վերածնության ռեալիզմ, կլասիցիզմ, լուսավորական ռեալիզմ, սենտիմենտալիզմ ևև/ համեմատությամբ՝ հաստատելով, որ այն «ինչ-ինչ գիշումներով հանդերձ, սինթեզում է գեղարվեստական նախորդ մեթոդները և մի շարք գծերով խորացնում իրական-

⁹ Նույն տեղում, էջ 63:

¹⁰ Նույն տեղում, էջ 7:

¹¹ Նույն տեղում, էջ 10-11:

նության գեղարվեստական ընկալումները»:¹² Ուշագրավ է նաև աշխատության «Վերջաբան»-ում **մեթոդների սահուն անցումային փուլերի մասին** դատողությունը՝ կլասիցիզմից ռոմանտիզմ, ռոմանտիզմից ռեալիզմ՝ «դասական ռոմանտիզմի» կողքին տեղ տալով նաև «ուշացած ռոմանտիզմ» /Մուրացան/, «հոգեբանական ռոմանտիզմ», նեոռոմանտիզմ կամ ռոմանտիզմի և ռեալիզմի «սինթեզ» հասկացություններին՝ այդ մեթոդների «բաժանման» սահմանագծում / XIX դարի 80-ական թթ./:¹³

Մեթոդի պատմականության սկզբունքը, բնականաբար, պայմանավորում էր նաև գրականության պատմությունն ըստ դպրոցների ուսումնասիրելու գիտական համոզմունքը: Այս հարցում Սարինյանն անվերապահորեն հենվում էր Արսեն Տերտերյանի՝ «Համառոտ դասընթաց հայոց նոր գրականության» պրակում արտահայտած այն տեսակետի վրա, ըստ որի **«Մեր գեղեցիկ գրականությունը պետք է ուսումնասիրենք շկոլաներով**: Դա կարևոր է նախ՝ նյութի համակարգության և երկրորդ՝ գրական խնդիրների մասին հատուկ գաղափար տալու և կրկնողություններից խուսափելու համար»:¹⁴

Նկատելով, որ մինչև այժմ էլ կան դեռևս «վիճելի դրույթներ» և ըմբռնումներ ռոմանտիզմի մեթոդի «մի շարք առանցքային հարցերի գիտական լուսաբանության» վերաբերյալ /հատկապես կոնկրետ-պատմականության և տիպաբանական սկզբունքների շուրջ/, Սարինյանն անդրադառնում է նաև «ռոմանտիկայի և ռոմանտիզմի նույնացման» մերժելի միտումին, որը, նրա կարծիքով, «տեսական երերուն հիմքի վրա է դնում ռոմանտիզմի պատմականությունը և փաստորեն վերջինը զրկում է ինքնուրույն գոյությունից՝ տարրալուծելով այն ռեալիզմի մեջ»:¹⁵ Ընդ որում, գրականագետի գիտական ազնվության և սկզբունքայնության մասին է վկայում այն փաստը, որ նա չէր խուսափում նշել նաև որոշ հարցերի լուսաբանման մեջ ունեցած իր վրիպումներն ու բացթողումները: Այդպես, վերոհիշյալ խնդիրը քննելիս, նա հարկ է համարում խոստովանել, որ ինքը ևս մի ժամանակ՝ 1955 թ. լույս տեսած

¹² Նույն տեղում, էջ 12:

¹³ Նույն տեղում, էջ 523:

¹⁴ Ա. Տերտերյան, Համառոտ դասընթաց հայոց նոր գրականության, Ե., 1922, էջ 4:

¹⁵ Ս. Սարինյան, Հայկական ռոմանտիզմ, էջ 57:

«Քննադատական ռեալիզմի սկզբնավորումը հայ գրականության մեջ» գրքում, «XIX դարի գրական շարժումը» տեղադրել է ռեալիզմ-ռոմանտիզմ գուգահեռ սխեմայում, /.../ «վերջին հաշվով, գրականության առանցքագիծը» ենթարկելով «ռեալիզմի տրամաբանությանը»: Դա նա բացատրում է ժամանակի գործոնով՝ «ժամանակներն էին այդպես,- գրում է Սարինյանը,- ռոմանտիզմը չէր հնչում, անցյալի արվեստի գնահատման միակ չափանիշը ռեալիզմն էր և սա պարտադրում էր արհեստականորեն ռեալիստական ուղղության տակ առնել բոլոր այն գրողներին, որոնց ստեղծագործությունը գեղարվեստական ու ճանաչողական խոշոր արժեքներ էր պարունակում»: Սակայն անցել էր գրեթե մեկ տասնամյակ, խորհրդային գրականագիտությունը տեսական նոր մակարդակների էր հասել, ուրեմն և հարկ էր «վերանայել անցյալի որոշ դրույթներ և գիտական նոր մեկնաբանություն տալ գրականության պատմության հանգուցային հարցերին»:¹⁶

Արժանին մատուցելով Սո. Պալասանյանի «Պատմություն հայոց գրականության» աշխատությանը, որտեղ «առաջին անգամ, մեր գրականագիտության մեջ տրվում է ռոմանտիզմի ամենից ավելի ընդարձակ և գիտականորեն ըմբռնված լուսաբանությունը», Ս. Սարինյանը փաստորեն գիտական շրջանառության մեջ է դնում նաև Մանուկ Աբեղյանի «Գրական դպրոցներ» ուսումնասիրությունը». «Քիչ է հայտնի Աբեղյանի ուսումնասիրությունը,- գրում է նա,- այն համարյա դուրս է գրականագիտության տեսադաշտից, և, այսպես ասած, չի վավերացվել իր նշանակությամբ, բայց մենք պնդում ենք, որ իր բնույթով դա նոր երևույթ էր հայ գրականագիտական մտքի պատմության մեջ»: Ընդ որում, ըստ Սարինյանի, այդ աշխատության նշանակությունը ոչ միայն այն էր, որ տեսական հանրագումարի էր բերում նոր դարերի եվրոպական գրականության զարգացման օրինաչափություններն ու դպրոցները, այլև այն, որ «նրա հեղինակը փորձում է շարադրանքի ընդհանուր տրամաբանությանը համատեղել նաև հայ նոր գրականության զարգացման ուղիները ըստ դպրոցների՝ սկսած XYII դարից մինչև XIX դարի վերջը»:¹⁷

Այս խնդիրը չափազանց կարևոր էր ընդհանրապես հայ գրա-

¹⁶ Նույն տեղում, էջ 62:

¹⁷ Նույն տեղում, էջ 48:

կան-գրականագիտական մտքի կողմնորոշումների ճշգրտման տեսակետից: Վկայակոչելով Մ.Աբեղյանին, Սարինյանը ևս պաշտպանում էր այն տեսակետը, ըստ որի հայկական գրականագիտությունը գրական դպրոցների և գեղարվեստական մեթոդների տարբերակման, պարբերացման ու հիմնավորման հարցերում հետևել է եվրոպական, մասնավորապես, ֆրանսիական տեսական մտքին: «Աբեղյանը հետևողականորեն անց է կացնում այն տեսակետը, թե հայ գրականության զարգացումը ընթացել է նույն ուղեգծերով, ինչ եվրոպական գրականությունը», գրում է նա, մեջբերելով նաև Աբեղյանի՝ «Նոր-դար»-ի 1896 թ., թիվ 92-ում «Գրական դպրոցներ» հրապարակման այն միտքը, թե «ամբողջ Ասիայում միակն է հայ ազգը, որը հենց միջնադարի սկզբից հաղորդակից է եղել եվրոպական մտքին»:¹⁸ Հարցը 50-60-ական թվականներին քննության է դրվել նաև մեկ այլ, ավելի լայն՝ Արևմուտք-Արևելք համատեքստում: Ս. Սարինյանն այդ մասին հիշատակում է, մասնավորապես, Պարույր Սևակի հետ ունեցած իր գրույց-բանավեճերից մեկում: Պ. Սևակի այն մտքին, թե «Արևելքը զուցե և ինչ-որ երանգ տվել է մեր մշակույթին, բայց և զգալի չափով հասարակացրել է այն, /.../ սա կորուստ է...», նա հակադարձում է՝ «...**ճշգրտում է պահանջում հարցի դրվածքն ընդհանրապես:** Ես այն կարծիքն եմ հայտնում, որ այնքան էլ ճիշտ չէ հայ մշակույթի պատմությունը ենթարկել երկու քաղաքակրթությունների հաջորդափոխությանը, քանի որ նման ընդհատում ըստ էության տեղի չի ունեցել, և մենք մշտապես ունեցել ենք արևմտյան կողմնորոշում: Դրա ապացույցը մեր գրականության զարգացման ընթացքն է, որ ըստ դպրոցների հետևել է եվրոպական գրականության զարգացման օրինաչափություններին՝ կլասիցիզմ, ռոմանտիզմ, ռեալիզմ, սիմվոլիզմ՝ մի օրինաչափություն, որ բնորոշ չի եղել արևելքի գրականություններին: Այս իմաստով մենք հետևել ենք եվրոպական ստանդարտին, և մի որոշ պատմական անհամաչափությամբ հանդերձ, մեր զարգացումը, ինչպես ասում են, եղել է նորմալ»:¹⁹ Տասնամյակներ անց գրականագետն այս տեսակետը կրկնում է համաշխարհային գրականականագիտական

¹⁸ Նույն տեղում, էջ 49:

¹⁹ Ս. Սարինյան, «Պարույր Սևակը զուգահեռի վրա», Հայոց գրականության երկու դարը, Գիրք երկրորդ, Ե., Սով. գրող, 1989, էջ 79:

մտքի հետազոտման հիման վրա, սպառնիչ ձևակերպմամբ՝ **«մեր գրական-գեղարվեստական ազգային ոճը ձևավորվել է եվրոպական գրականության համաբնագրում»**:²⁰

Այս տեսական հիմնադրույթների տեսանկյունից էլ Սարինյանը որոշակի քննության է առնում Հայկական ռոմանտիզմի ծագումն ու զարգացման փուլերը, Աբովյանի, Ալիշանի, Պատկանյանի, Դուրյանի, Բաֆֆու ստեղծագործությունը:

Հատկանշական է Ս. Սարինյանի սկզբունքային, գիտական մոտեցումը գրականության վերլուծության սոցիոլոգիական մեթոդի եռության և նշանակության գնահատության հարցում: Անցյալ դարի երկրորդ կեսին այս հարցի կարևորությունը պայմանավորված էր նրանով, որ նշված մեթոդը զգալիորեն վարկաբեկվել էր խորհրդային առաջին տասնամյակներին լայն տարածում ստացած գռեհիկ սոցիոլոգիզմի պատճառով: «Գռեհիկ-սոցիոլոգիզմի մեթոդաբանական սահմանափակությունն առավել ցայտուն դրսևորվեց «Հայ նոր գրականության պատմության» երկրորդ հատորում /1933/, որը լույս տեսավ Դ.Սիմոնյանի, Հ.Գյուլիքեխյանի և Գ.Վանանդեցու խմբագրությամբ,- գրում է Ս. Սարինյանը: /.../ Իրականում դա ոչ թե գրականության պատմություն էր՝ գեղարվեստական զարգացման օրինաչափությունների, գրական դպրոցների պատմական ու տիպաբանական հետազոտությունների հիմքի վրա, այլ մի տեսակ հասարակական հոսանքների սխեմա՝ վերջինիս վրա գրողների ու գրական երևույթների մեխանիկական հարմարեցմամբ»:²¹ Չնայած ԽՄԿԿ 20-րդ համագումարից հետո այն հիմնականում հաղթահարվել էր և գրականագիտությունը ձերբազատվել որոշակի սխեմատիզմից, սակայն Սարինյանը նշում է, որ հետագա մի քանի տասնամյակներին «գրականագիտական միտքը, այնուամենայնիվ, որոշ նախապաշարմունք պահպանում էր սոցիոլոգիական մեթոդի հանդեպ: Գռեհիկ սոցիոլոգիզմի ծայրահեղությունները, պարզապես, ստեղծել էին հոգեբանական օտարում սոցիոլոգիա հասկացությունից»: Արժանին մատուցելով սոցիոլոգիական մեթոդը «գեղարվեստական վերլուծություն» կամ

20 Ս. Սարինյան, «Լերածություն», Հայոց գրականության պատմություն, հ. 3, Նոր շրջան, Ե., ՀՀ ԳԱԱ, Գիտություն հրատ., 2015, էջ 17:

21 Ս. Սարինյան, «Հայ գրականագիտությունը հիսուն տարում/պատմաքննական ուրվագիծ/», Քննադատությունը և գեղարվեստական զարգացումը, Եր., Հայաստան, 1973, էջ 311:

«Եւթետիկական քննադատություն» հասկացություններով փոխարինելու մի շարք գրականագետների միտումին, քանզի նրանք /Ս. Աղաբաբյան, Լ. Հախվերդյան, Ս. Արզումանյան և ուրիշներ/ այդպիսով «հասնում են գեղարվեստական երկի պոետիկական համակարգի, գրողի անհատականության և ստեղծագործական հոգեբանության խորակրկիտ վերլուծության», Սարինյանը, այնուամենայնիվ, պաշտպանում է նաև «գրական երևույթների պատմա-սոցիոլոգիական նստվածքները» պեղելու և գնահատելու սոցիոլոգիական մեթոդի կարևորությունը:²²

Մերգեյ Սարինյանի ներդրումը մեծ է նաև հայ գրականության, մասնավորապես, նոր շրջանի հայոց գրականության²³ **գիտական պարբերացման** խնդրում: «Հայոց գրականության պատմություն» վեցհատորյակի նոր շրջանն ընդգրկող երրորդ հատորի իր հեղինակած «Ներածության» մեջ, վկայակոչելով անցյալի մի շարք գրականության պատմաբանների /Ս. Սոմայան, Կ. Նեյման, Ստ. Նազարյան, Հ. Գաթըրճյան, Ստ. Պալասանյան, Գ. Չարբեհանալյան, Ե. Դուրյան, Ա. Չամիսյան, Լեո, Վրթ. Փափազյան, Հ. Օշական և ուրիշներ/, գրականագետը հավաստում է, թե «Հայոց գրականության դասական պատմագրության մեջ հայ նոր գրականության սկզբնավորման հարցի դրվածքը չի վիճարկվել այլազան կարծիքներով», այսինքն՝ այն գրեթե անվերապահորեն վերագրվել է «17-18-րդ դարերի սահմանագծին»: «Իսկ ահա անցյալ դարի 20-ական թվականներին,- շարունակում է Սարինյանը,- վավերացվեց և դպրոցական ու բուհական դասընթացներում գրանցվեց մի տեսակետ, ըստ որի՝ նոր գրականությունն սկզբնավորվել է 19-րդ դարասկզբին, և հիմնադիրը խաչատուր Աբովյանն է: Թե ինչպես, ով և ինչ ձևով կատարեց այդ փոխակերպումը, դժվար է ասել, սակայն կատարվել էր վրիպումը, և արդեն 1934-ին Թադևոս Ավդալբեկյանն իր տարակուսանքն է արտահայտում այս «համատարած մոլար» կարծիքի հանդեպ:²⁴ Գրականագետը նշում է, որ այնու-

22 Ս. Սարինյան, Քննադատությունը և գեղարվեստական զարգացումը, Եր., Հայաստան, 1973, էջ 355:

23 Հատկանշական է, որ Ս.Սարինյանը, հետևելով գրականության պատմաբանության ավանդույթին, ճիշտ էր համարում ոչ թե «հայ գրականություն», այլ «հայոց գրականություն» ձևակերպումը:

24 Ս. Սարինյան, «Ներածություն», Հայոց գրականության պատմություն, հ. 3, Նոր շրջան, էջ 5:

հետև՝ անցյալ դարի 60-ական թվականներին, հայոց նոր գրականության պատմության հինգհատորյակի ստեղծման առիթով, պարբերացման խնդիրը դրվել է Մ. Աբեղյանի անվան գրականության ինստիտուտի գիտական խորհրդի քննությանը: Արդյունքում վավերացվել է մի որոշ տեղաշարժ՝ նոր շրջանի սկիզբը սահմանելով 18-րդ դարի կեսը՝ 1750 թվականը, սակայն առկախ են մնացել «մի շարք գրական-պատմական իրողություններ, որոնք անհամաչափություն էին ստեղծում դարաշրջանի գրական-գեղարվեստական տեսությունը գնահատելու հարցում»: Այդ ամենից ելնելով Ս. Սարիսյանը գտնում է, որ «ժամանակն է վերանայելու հարցի դրվածքը և առաջադրելու գիտականորեն հիմնավորված սահմանում, ավելի ստույգ՝ վերականգնելու ճշմարտությունը՝ ըստ գրականության դասական պատմագրության»: Եվ նա այդ խնդիրը լուծում է՝ հանգամանորեն անդրադառնալով, մասնավորապես, «երկու ականավոր բանագետների՝ Լեոյի և Մանուկ Աբեղյանի» աշխատություններին: Ընդ որում, եթե Լեոն ընդգծում էր նաև հարցի «պատմահասարակական կողմը, պատմական ֆորմացիաների անցման իրողությունը», Մ.Աբեղյանը երևույթը դիտում էր «պատմահասարակական և կրթալուսավորական նախապայմանների համապարփակ քննության տեսադաշտի վրա», սակայն, ըստ էության, երկուսն էլ հայոց նոր շրջանի գրականության սկզբնավորումը հատկացնում էին 17-րդ դարին:²⁵ Այդպիսով, նկատի ունենալով նաև Հակոբ Օջականի «Համապատկեր արևմտահայ գրականության» աշխատությունը և հայոց նոր գրականության պատմության հինգհատորյակը», Ս. Սարիսյանը եզրակացնում է, որ այլևս «**գիտականորեն հիմնավորված կարելի է համարել հայոց նոր շրջանի գրականության պարբերացման ստույգ տարբերակը**: 16-րդ դարն ավարտում է հայոց միջնադարը՝ գրականությունը եզրափակելով Նաղաշ Հովնաթանի տաղերգությամբ: Նոր շրջանը սկզբնավորվում է 17-րդ դարով՝ նշանավորելով գրականության պատմության մի ամբողջական էտապ՝ կազմավորման ու ծնավորման իր առանձնահատուկ գծերով, որ կարելի է անվանել «գրականության նորոգությունը 17-18-րդ դարերում մինչև 19-րդ դարի 20-ական թվականները»:²⁶

²⁵ Նույն տեղում, էջ 6:

²⁶ Նույն տեղում, էջ 17:

Հայ ժողովրդի պատմության ժամանակակից՝ նորագույն շրջանը, որ բնորոշվում էր Արցախյան ազգային-ազատագրական շարժման, հայության ազգային միասնության ամրապնդման, հայոց անկախ պետականության հաստատման հիմնարար իրադարձություններով, առանձնապես հրատապ դարձրեց նաև գրականության մեջ գաղափարի, իդեալի անհրաժեշտության, ավելի լայն առումով՝ ազգային գաղափարաբանության գիտականորեն սահմանման խնդիրը, որը, ինչպես հայտնի է, առիթ տվեց տարատեսակ մեկնաբանությունների: Պատահական չէ, որ հենց այդ շրջանում հրապարակ եկավ Սերգեյ Սարիսյանի «Հայ գաղափարաբանություն» աշխատությունը:²⁷ Գրականագետը խոստովանում էր, որ այդ հետազոտությունը **«հանկարծակի մտահղացման արդյունք չէ: Հայ գաղափարաբանությունը մշտապես եղել է գրականության պատմաբանի իմ գիտահետազոտական մտածումների առարկան»**, այդուհանդերձ, ծանոթ լինելով մտավորական /նաև պաշտոնական/ շրջանակներում շրջանառվող կարծիքներին ու տեսակետներին, ավելացնում էր, թե հավակնություն չունի «անթերի կամ անվիճելի ներկայանալու», սակայն պատրաստ է «ընդունելու բանավեճի ամեն մի հրավեր»:²⁸ Ս.Սարիսյանը սկզբունքային նշանակություն էր տալիս այդ աշխատությանը, քանի որ այն ընդգրկում էր պատմական մեծ ժամանակաշրջան՝ «XYIII դարասկզբից մինչև 1997 թ. դեկտեմբերը», բացի այդ՝ նոր էին «թե՛ առարկան, թե՛ պարբերացումը և թե՛ գաղափարների համակարգը»:²⁹

Նախ և առաջ գրականագետը սահմանում է, որ հակառակ մի որոշակի տեսակետի, «Ազգային գաղափարաբանությունը **իրական** հասկացություն է և **գիտականորեն** միանգամայն ճանաչելի»:³⁰ Այն հարաբերական է ազգային ոգուն, ըստ էության՝ ոգու արտածումն է գիտակցության մեջ: Ավելի լայն իմաստով՝ «...ազգային գաղափարաբանությունը տվյալ ազգի պատմության փիլիսոփայությունն է, ազգի մտավոր գործունեության ամբողջ փորձի տեսական համադրությունը՝ գիտական, գեղարվեստական, բա-

27 Ս. Սարիսյան, Հայ գաղափարաբանություն /պատմաքննական տեսություն/, Եր., Չանգակ-97, 1998:

28 Նույն տեղում, էջ 306:

29 Նույն տեղում, էջ 2:

30 Նույն տեղում, էջ 3:

11 208542

նահյուսական, կրոնական և այլն»:³¹ Սակայն ազգային գաղափարաբանության՝ իբրև գիտական հասկացության, բովանդակությունը խարսխվում է որոշակի պատմական շրջանի: Ահա թե ինչու, թեև Հայկի և Բելի առասպելի առնչությամբ, Սարինյանը խոսում է «ազգային գաղափարաբանության **նախապատմության**» մասին, բայց նաև որոշակիորեն ընդգծում, որ **«առասպելին վերագրել ազգային ազատագրական գաղափարաբանություն՝ պարզապես հակագիտական է»**, քանզի՝ «Գաղափար հասկացությունն իբրև հասարակական գիտակցության վերացարկում, անհամատեղելի է դիցաբանական մտածողության հետ»: Նույն կերպ՝ **«Ճիշտ է միջնադարյան հայոց աշխարհայացքին վերագրել ազգային կամ հայկական գաղափարաբանություն՝ որպես վերջավորված գիտակցական պատմափիլիսոփայություն»**, քանի որ այդ շրջանում հայոց «աշխարհայեցողության կառույցը բնախոսական էր, միացնող գաղափարը քրիստոնեությունն էր, արարչության աստվածաբանական սկիզբը: Ելակետը մարդկությունն էր՝ որպես տիեզերական միավոր, բայց ոչ ազգությունը՝ որպես հասարակության ընդհանրություն»: Պատմաքննական այս հիմքի վրա միանգամայն տրամաբանական է ինչու՞մ գրականագետի եզրահանգումը, որ «սկզբնավորվելով 17-18-րդ դարերի սահմանագծում, հայ գաղափարաբանությունն անցել է շուրջ երեք հարյուրամյա պատմություն, առաջադրելով ազգի քաղաքական, սոցիալական, մշակութային զարգացումներն ուղենշող տեսություններ, որոնք համակարգում են հայոց պատմության փիլիսոփայությունը»:³² Եվ ապա՝ «...կա միացնող մի ոգի, որ կարգավորել է գիտության բոլոր /.../ ձևերի աշխարհայացքային հղումները: Դա ժամանակի առաջադրած գաղափարն է, կյանքի փիլիսոփայությունը: Ահա **հատման այս կետում է հայ միտքն արտածել ազգային գաղափարաբանություն կոչված երևույթը**՝ պատասխան տալու ազգի գոյության կենսական հարցերին, թե ով է ինքը, որտեղից է գալիս և ուր է գնում»:³³

Սարինյանի գրիչը հրապարակախոսական կրքոտություն է ձեռք բերում, երբ անդրադառնում է Ղարաբաղյան շարժման,

31 Նույն տեղում, էջ 4:

32 Նույն տեղում, էջ 5:

33 Նույն տեղում, էջ 306:

Հայաստանում ազգային պետականության հաստատման կոնցեպտուալ հարցերին, Լ. Տեր-Պետրոսյանի, Լ. Խուրշուդյանի, 2. Բալայանի և ուրիշների բանավիճային տեսակետների քննության արդյունքում եզրակացնելով, թե «Գաղափարախոսությունն անշատել պատմությունից՝ միևնույն է թե հասկացությունը զրկել փիլիսոփայությունից և հումանիտար ազգային սկզբունքը զոհաբերել քաղաքական պրագմատիզմին»: Նա համոզված էր, որ «... **պետության կայացման համար անհրաժեշտ է միավորող գաղափարախոսություն. ավելի կոնկրետ՝ ազգային գաղափարախոսություն...**»:³⁴

Ս. Սարինյանը «գիտական քննության» արժանի է համարում այն խնդիրը, «թե **ինչպիսի աստիճաններ է անցել հայոց քաղաքական գիտակցությունը և թե ինչքանով է այդ փորձը հաղորդելի արդի մեր պետականության ձևավորմանը**»: ³⁵ Այս առումով բանավիճելով այն տեսակետների դեմ /4. Սարդարյան, Վ. Դավթյան/, թե մենք չենք ունեցել ազգային պետական գիտակցություն, թե «մեր պատմության խորհրդի հորինված անքննելիությունը սերտորեն կապված է պատմության ընթացքը տիրապետելու ներքին անկարողության և կոլեկտիվ անպատասխանատվության հետ», որի պատճառով էլ «մեր պատմությունը կատարելապես զուրկ է եղել իրատեսական ուղեցույցից և մշտապես դեգերել է մոլորությունների ու տարերայնության ծանծաղուտներում», նա գրում է, թե դրանք «ոչ թե գիտական, այլ տպավորապաշտական» ընկալումների արդյունք են: Ըստ նրա, ընդհակառակը՝ «**Մենք ապրել ենք մեր պատմությունը և գիտակցել ենք մեր պատմությունը**»: Մենք պատմություն ենք կառուցել և մեր ժողովրդի պատմությունը բովանդակավորել ենք ֆիզիկական ու հոգևոր ստեղծումներով. ստեղծումներ, որ կարող է ունենալ միայն կենսունակ ազգը, ֆիզիկապես ու հոգեպես կայուն ազգը»: Ինչ վերաբերում է «ողբի գրականությանը», ինչին ակնարկում էին ընդդիմախոս հեղինակները, պնդելով, թե «ինչ-որ «հայկական տոլստոյականություն» ընկճել է մեր ոգին, մեր հոգեբանության վրա դրոշմել վախի, անվստահության, վիատության, ողբի ու լավկանության հավիտենական անեծքը», ապա Սարինյանը տեղին է

34 Նույն տեղում, էջ 276:

35 Նույն տեղում, էջ 279:

համարում հիշեցնել, որ **«ողբերգությունը որպես ոգու սուբստանց, յուրահատուկ է միայն ինտելեկտուալ բարձր զարգացում ունեցող ժողովրդի գիտակցությանը**, բայց ոչ երբեք խաշնարած ցեղախմբի հովվերգական աշխարհազգացողությանը: Ուստի խորենացու, Նարեկացու, Աբովյանի, Չարենցի ողբը ոչ թե մեղկության ու ոչնչության ճիգեր են, այլ ազգային ոգու ծգտումը կատարելության: Եվ այդ ծգտումը, **մաքառման ու լինելության ոգու հարատև շարժումը արտացոլված է մեր ազգային էպոս «Սասնա ծռերում», որը մեր պատմության փիլիսոփայության ավետարանն է»**:³⁶

Նորագույն ժամանակների մարտահրավերներին դիմակայելու ունակության ամրապնդման տեսակետից, շատ կարևոր է Ս. Սարիսյանի այն հաստատումը, թե «Հայոց ազատագրական շարժումը և անկախ պետականության ստեղծումը միաժամանակ նշանավորեցին մի ուրույն հոգևոր հեղափոխություն, որի բովանդակությունը կարելի է անվանել **ազգային միասնության գիտակցում**»: Այս տեսակետից նա առաջնային նշանակության խնդիրներից էր համարում «հայրենիք-սփյուռք հարաբերությունների ըմբռնումը»: Մի խնդիր, որը դարձյալ առիթ էր տվել տարբեր անդրադարձումների՝ մասնավորապես, հղյվվելով **«Մի ազգ- մի եկեղեցի - մի մշակույթ»** դրույթի շրջանակներում, որը, սակայն, ըստ գրականագետի, «բնավ էլ առանց անհայտի պարզ հավասարում չէ» և բնորոշվում է ներքին բարդությամբ:³⁷ Այնուհետև բանավիճելով Ալ. Կոստանյանի, Զ.Գազանճյանի, Վ.Օշականի, Գր. Պըլտյանի **«մի ազգ. երկու գրականություն»** /քանզի, ըստ ընդդիմախոսների, «արևմտահայ մշակույթը ընթացել է արևմտականացման ուղիով, իսկ արևելահայկականը տակավին չի հաղթահարել այդ անցումը»՝ մնալով արևելյան/, «Սփյուռքի և Հայրենիքի ընդհանրությունը կարող է կայանալ Արևմուտքի մեջ», «Հայրենիքը և Սփյուռքը ուրույն մշակութային կառույցներ են, որոնց ինքնությունը ընդունելի է միայն զուգահեռի վրա», «Հայրենիքը և Սփյուռքը ինքնորոշվում են որպես առանձին մոլորակներ՝ /.../ ձև տալիս ազգային գոյության **«երկկեդրոն մոդելի»** և այլ նմանատիպ մոդելի ու կարծիքների հետ, Ս. Սարիսյանը շարադրում է իր

36 Նույն տեղում, էջ 282-283:

37 Նույն տեղում, էջ 285-286:

հստակ համոզմունքները: Ընդունելով դարերի ընթացքում ժողովուրդների «եթնիկական տեղաշարժերի» իրողությունը, նա միաժամանակ շեշտում է, որ «անտեսել այդ տեղաշարժերի սոցիալ-պատմական բարդ պարտադրումները, և **բանը հանգեցնել արևմտականացման ոգու որոնումներին**, մոռանալով, որ /.../ հայ ժողովուրդն այսօր գոյապահպանության ու ազգային կոնսոլիդացիայի առավել կենսական մաքառումներ ունի, քան «արևմտականանալու» պատրանքը, պարզապես հասարակամտություն է», իսկ ինչ վերաբերում է **«երկկեդրոնության» տեսությանը**, որի այլաբանությունը ենթադրում է հայրենիքի հոգևոր ենթակայությունը Սփյուռքին, քանզի վերջինս արևմտականացման խորհրդանիշ է, ապա դա «հովվերգության ճյուղին պատկանող» մտավոր զբաղմունք է, որ **արժանի չէ քննաբանության**»: Ընդհանրացնելով խնդրի վերաբերյալ իր տեսակետը, գրականագետը եզրակացնում է. **«Սփյուռքը ռեալություն է և ռեալություն է թե քաղաքական և թե մշակութաբանական տեսակետից: Այս իմաստով Հայրենիք-Սփյուռք հարաբերությունը մեր ազգային կացության էական խնդիրներից մեկն է:** Բայց այդ հարաբերակցությունը ազգի գոյության հեռանկարի տեսակետից ենթակա է բացարձակ ճշմարտության օրենքին, որի հանդեպ **«սփյուռքացումն» իբրև ազգային-քաղաքական ուղեգիծ միանգամայն անընդունելի է: Մեր ազգային գոյության ձգտումը միակենտրոնությունն է**, հայության հավաքականությունը, Հայ դատը, հայրենիքի միավորումը և անկախ պետականությունը: **Միակենտրոնության առանցքը Հայաստանն է, որի հանդեպ Սփյուռքը ենթակայական է՝ թե մշակութաբանական և թե ազգային-քաղաքական անհրաժեշտությամբ**»:³⁸

Մի առիթով Սերգեյ Սարիսյանը գրել է. «... իմ ստեղծագործական լաբորատորիայում **ես երբեք չեմ անջատել գրականագիտությունը քննադատությունից**. չեմ անջատել ոչ թե տարերային ներհայեցողությամբ, այլ որ նրանց նույնականությունն ու մեթոդոլոգիական ընդհանրությունը ինձ համար ըմբռնելի է թե՛ տեսական դրվածքով և թե՛ հոգեբանորեն»:³⁹ Սկզբունքային նման կողմնորոշումը, ինչպես նաև մտածողության վերը նշված որակ-

³⁸ Նույն տեղում, էջ 292-293:

³⁹ Ս. Սարիսյան, Հայոց գրականության երկու դարը, Գիրք առաջին, էջ 3:

ները հնարավորություն են տվել բազմափորձ գրականագետին ճիշտ կողմնորոշվելու նաև ժամանակակից գրական ընթացքի բավիղներում: Մասնավորապես, վերջին տարիների իր հոդվածներում ու հարցազրույցներում նկատելու և ահագանգելու գրական քննադատության «ակնհայտ ճգնաժամի»՝ համակարգի քայքայման, «շկոլայի» անհետացման, գիտական մակարդակի, «մտքի ռեժիմի» վերացման փաստերը, մտահոգվելու այն իրողությամբ, որ «այժմ մեթոդ կատեգորիան գրեթե չի գիտակցվում»: Ինչ վերաբերում է արդի գրականությանը, ապա Սարինյանի համոզմամբ՝ «Գրականության ժամանակը բնավ ճգնաժամային չէ...», ստեղծվում են նոր արժեքներ՝ նոր մոտեցումներով ու ձևերով, տեղի է ունենում գրական սերունդների բնական հերթագայություն՝ ավանդների նորոթյա յուրացումներով, միայն թե՛ պետք է կարողանալ ճիշտ վերլուծել, գնահատել այդ ամենը, ընդ որում առանց «գտելու գրական պրոցեսը», հաշվի առնելով գրական ընթացքի բոլոր նրբություններն ու բարդությունները:⁴⁰

Գրական-գիտական որոշ շրջանակներում Սերգեյ Սարինյանի մտածողությունն ու ոճը երբեմն բարդ է համարվել: Սակայն, կարծում ենք, շատ ավելի ճշգրիտ էր Պարույր Սևակը, երբ «ի ծնե ակադեմիկոս- գրականագետի» /Հր.Մաթևոսյան/ մտածողության եղանակը որակում էր՝ «ըստ հարկի **բարդ, բայց ոչ երբեք խորին**», ընդգծելով նաև նրա հայացքի թափանցողությունն ու խորքը՝ «Ոմանք /ըստ ծանոթ առածի/ ծառերի ետևում չեն տեսնում անտառը, իսկ Սարինյանը գերազանց **անտառատես է**»:⁴¹

Ակնհայտ է, որ անհատականության նշված որակները ձեռք էին բերվել գրականագետի տասնամյակների հարուստ փորձով, հայ և համաշխարհային գրական-գիտական, իմաստասիրական մտքի լավագույն ավանդույթների խորքային յուրացմամբ, ինչը և նրա վաստակը բարձրացնում է դասականության աստիճանի:

ՊԵՏՐՈՍ ԴԵՄԻՐՃՅԱՆ
Բանաս. գիտ. դոկտոր

⁴⁰ Ս. Սարինյան, Հայոց գրականության երկու դարը, Գիրք երրորդ, Չանգակ-97, 2002, էջ 563, Գիրք չորրորդ, էջ 37:

⁴¹ Ս. Սարինյան, Հայոց գրականության երկու դարը, Գիրք երկրորդ, էջ 58:

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱԶԳԱՅԻՆ
ԱԿԱԴԵՄԻԱՅԻ ԱԿԱԴԵՄԻԿՈՍ ՍԵՐԳԵՅ ՆԵՐՍԵՍԻ ՍԱՐԻՆՅԱՆ
/1924, ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 17 - 2017, ՀՈՒՆԻՍԻ 8 /**

ԿԵՆՍԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հայ գրականագետ - քննադատ, գրականության պատմաբան և տեսաբան: Բանասիրական գիտությունների դոկտոր /1967/, պրոֆեսոր /1970/, ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամ /1990 /, ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս /1996/: ՀՍՍՀ Պետական մրցանակի դափնեկիր / «Հայ Նոր գրականության պատմություն» հինգհատոր կոլեկտիվ աշխատության համար, 1980/: ՀՀ Նախագահի մրցանակակիր /2005/: ԽՍՀՄ և Հայաստանի Գրողների միության անդամ 1957 թվականից, ԼՂՀ ԳՄ անդամ, ԽՄԿԿ անդամ 1948 թվականից:

Սերգեյ Ներսեսի Սարինյանը ծնվել է 1924թ. Նոյեմբերի 17-ին Լեռնային Ղարաբաղի Ասկերանի շրջանի Սեյտիշեն /այժմ Խաչեն/ գյուղում:

1930 -1937թթ. սովորել է գյուղի յոթնամյա դպրոցում: 1941թ. ավարտել է Խնձրիստանի միջնակարգ դպրոցը՝ գերազանցության վկայականով և հայրենի գյուղի թերի միջնակարգ դպրոցում աշխատել է որպես ուսուցիչ:

1942թ. օգոստոսին զորակոչվել է Խորհրդային բանակ, մասնակցել Հայրենական պատերազմին՝ Հյուսիս - կովկասյան ռազմաճակատում 165-րդ հրետանային գնդում:

Վերավորվել է 1943թ. փետրվարի 28-ին և ամիսների հոսպիտալային բուժումից հետո 1943թ. Նոյեմբերին ազատվել է զինծառայությունից:

1944 -1949թթ. սովորել է Երևանի Պետական համալսարանի լեզվագրական ֆակուլտետում և ավարտել այն գերազանցության դիպլոմով:

1949 -1952թթ. սովորել է Հայաստանի Գիտությունների ակադեմիայի ասպիրանտուրայում:

1953թ. «Քննադատական ռեալիզմի սկզբնավորումը հայ գրա-

կանության մեջ» թեմայով պաշտպանել է ատենախոսություն և ստացել բանասիրական գիտությունների թեկնածուի գիտական աստիճան: !

1952 - 2017թթ. աշխատել է Գիտությունների ազգային ակադեմիայի գրականության ինստիտուտում՝ որպես կրտսեր, ավագ և առաջատար գիտաշխատող:

1960 - 2016թթ. Գրականության ինստիտուտում եղել է Հայ նոր գրականության բաժնի վարիչը:

1967թ. «Հայկական ռոմանտիզմ» թեմայով պաշտպանել է դոկտորական ատենախոսություն, և սրան շնորհվել է բանասիրական գիտությունների դոկտորի գիտական աստիճան:

1970թ. ստացել է պրոֆեսորի գիտական կոչում:

1968թ. Հայրենական պատերազմում ցուցաբերած արիության համար պարգևատրվել է «Մարտական ծառայությունների համար» շքանշանով, 1980թ. «Անձնվեր աշխատանքի համար» և 1985թ. «Հայրենական պատերազմի 2-րդ աստիճանի» շքանշաններով:

Հեղինակակից է Մոսկվայում 1976թ. ռուսերեն հրատարակված «Հայ գրականություն» դասընթացի:

Սերգեյ Սարինյանի առաջաբանով և ծանոթագրություններով «Բիբլիոտեկա պոետա» /«Библиотека поэта»/ մատենաշարով 1980թ. Լենինգրադում տպագրվել է Վահան Տերյանի «Բանաստեղծություններ» գիրքը:

1980թ. ստացել է ՀՍՍՀ Պետական մրցանակ «Հայ նոր գրականության պատմություն» հինգհատոր կոլեկտիվ աշխատության համար՝ որպես հատորների ընդհանուր խմբագիր և գիտական ղեկավար:

1985թ. արժանացել է ՀՍՍՀ Գիտության վաստակավոր գործչի կոչման:

1990թ. ընտրվել է Հայաստանի Հանրապետության Գիտությունների ազգային ակադեմիայի թղթակից անդամ:

1996թ. ընտրվել է Հայաստանի Հանրապետության Գիտությունների ազգային ակադեմիայի ակադեմիկոս:

1994 - 2011թթ. դասավանդել է Հայ գրականություն «Հրաչյա Աճառյան» համալսարանում և ղեկավարել Հայ գրականության

ամբիոնը:

2005թ. ստացել է Հայաստանի Հանրապետության Նախագահի մրցանակ «Հայոց գրականության երկու դարը» բազմահատորյակի չորրորդ հատորի համար:

2012 - 2016թթ. դասախոսել է Խ. Աբովյանի անվան Պետական մանկավարժական համալսարանի մագիստրատուրայում՝ «Պատմավեպի ծագումը, տեսությունը, պատմությունը: Հայ դասական պատմավեպը» դասընթացով:

2000 - 2017թթ. /կարճ ընդմիջումով/ եղել է ՀՀ ԳԱԱ Մ. Աբեղյանի անվան գրականության ինստիտուտին կից գիտական կոչումներ շնորհող Գրականագիտություն 003 մասնագիտական խորհրդի նախագահ:

Գիտական ղեկավար է եղել երկու տասնյակից ավելի ասպիրանտների:

Ուներ որդի և դուստր: Որդին՝ Արտակը, մասնագիտությամբ բժիշկ, մահացել է 2011թվականին: Դուստրը՝ Մանե Սարինյանը, բանասիրական գիտությունների թեկնածու է, դասավանդում է Հայ - ռուսական /սլավոնական/ համալսարանում և աշխատում Մ. Աբեղյանի անվան գրականության ինստիտուտում:

Կինը՝ Մավրինա Ռոստոմյան - Սարինյանը, մասնագիտությամբ ֆիզիկոս, մահացել է 1978 թվականին:

2018թ. Արցախում՝ Ասկերանի շրջանի հաչեն գյուղում, բացվել է ակադեմիկոսներ Սերգեյ Սարինյանի և Սևակ Արզումանյանի անվան թանգարան:

2018թ. Ստեփանակերտի Գրիգոր Նարեկացի համալսարանի գրադարանը անվանակոչվել է Սերգեյ Սարինյանի անունով:

ՊԱՐԳԵՎՆԵՐԸ ԵՎ ՄՐՑԱՆԱԿՆԵՐԸ

- «Մարտական ծառայությունների համար» շքանշան / Հայրենական պատերազմում ցուցաբերած արիության համար //1968/

- «Անձնվեր աշխատանքի համար» շքանշան /1980/

- ՀՍՍՀ Պետական մրցանակի դափնեկիր /1980/

- Գիտության վաստակավոր գործչի կոչում /1985/

- «Հայրենական պատերազմի II աստիճանի» շքանշան /1985/

- Միքայել Նալբանդյանի անվան մրցանակ /1986/

- «Սուրբ Մեսրոպ Մաշտոց» շքանշան /2004/

- ՀՀ Նախագահի մրցանակ /«Հայոց գրականության երկու դարը» գրքի 4-րդ հատորի համար //2005/

- «Մովսես Խորենացի» մեդալ /2009/

- «Վաչագան Բարեպաշտ» մեդալ /ԼՂՀ//2011/

- «Հայրենիքին մատուցած ծառայությունների համար» 2-րդ աստիճանի մեդալ /2011/

ՄԱՏԵՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ

ՍԵՐԳԵՅ ՍԱՐԻՆՅԱՆԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹՅԱՄԲ ԵՎ ՀԵՂԻՆԱԿԱՅԻՆ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅԱՄԲ ՀՐԱՏԱՐԱԿՎԱԾ ՀԻՄՆԱՐԱՐ ԱՇԽԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

1. Հայ նոր գրականության պատմություն: Հինգ հատորով: Հ.
1: - /Ընդհանուր գիտական ղեկավարությամբ և խմբագրությամբ՝
Ս. Ն. Սարինյանի /: - Երևան, ՀՍՍՌ ԳԱ հրատ., 1962:

2. Հայ նոր գրականության պատմություն: Հինգ հատորով: Հ.
2: - /Ընդհանուր գիտական ղեկավարությամբ և խմբագրությամբ՝
Ս. Ն. Սարինյանի/: /Գլուխ ութերորդ՝ «Այլ արձակագիրներ»՝ Ս.
Սարինյանի /: - Երևան, ՀՍՍՀ ԳԱ հրատ., 1962:

3. Հայ նոր գրականության պատմություն: Հինգ հատորով: Հ.3:
- /Ընդհանուր գիտական ղեկավարությամբ և խմբագրությամբ՝
Ս. Ն. Սարինյանի/: /«Ներածություն»-ը, «Պերճ Պոռչյան», «Րաֆ-
ֆի», «Սրբուհի Տյուսաբ» գլուխները՝ Ս. Սարինյանի/: - Երևան,
ՀՍՍՀ ԳԱ հրատ., 1964:

4. Հայ նոր գրականության պատմություն: Հինգ հատորով: Հ.
4: - /Ընդհանուր գիտական ղեկավարությամբ և խմբագրությամբ՝
Ս. Ն. Սարինյանի/: /«Ներածություն»-ը,

«Մուրացան» գլուխը՝ Ս. Սարինյանի/: - Երևան, ՀՍՍՀ ԳԱ
հրատ., 1972:

5. Հայ նոր գրականության պատմություն: Հինգ հատորով: Հ.
5: - /Ընդհանուր գիտական ղեկավարությամբ և խմբագրությամբ՝
Ս. Ն. Սարինյանի/: /«Ատոմ Յարճանյան - Սիամանթո», «Վահան
Տերյան» գլուխները՝ Ս. Սարինյանի/: - Երևան, ՀՍՍՀ ԳԱ հրատ.,
1979:

6. Հայ քննադատության պատմություն: Երկու հատորով: Հ.
1: - /Ընդհանուր գիտական ղեկավարությամբ և խմբագրությամբ՝
Ս. Ն. Սարինյանի/: /«Ներածություն»-ը, «Գրական քննադա-
տությունը 19-րդ դարի 70 - 80 -ական թվականներին», «Րաֆ-

ֆին քննադատ» գլուխները՝ Ս. Սարիսյանի/։ - Երևան, ՀՍՍՀ ԳԱ հրատ., 1985:

7. Հայ քննադատության պատմություն: Երկու հատորով: Հ. 2: - /Ընդհանուր գիտական ղեկավարությամբ և խմբագրությամբ՝ Ս. Ն. Սարիսյանի/։ /Հատորի առաջին մասի՝ «Քննադատությունը 19-րդ դարի 90 -ական թվականներին», «Ներածություն» -ը, երկրորդ մասի՝ «Գրական քննադատությունը 1900 -1910 -ական թվականներին», «Ներածություն»-ը և «Քննադատությունը «Մեհյան» և «Նավասարդ» հանդեսներում» գլուխը՝ Ս. Սարիսյանի/։ - Երևան, ՀՀ ԳԱ «Գիտություն» հրատ., 1998:

8. «Հայ վեպի պատմություն» /19-րդ դար/։ - /Ընդհանուր խմբագրությամբ՝ Ս. Ն. Սարիսյանի/։ /Ներածությունը՝ «Վեպի պատմության և տեսության հարցեր. Հայ վեպի պատմական ուղին», «Խաչատուր Աբովյանի «Վերջ Հայաստանի» վեպը», «Պերճ Պռոշյան», «Հակոբ Պարոնյան», «Բաֆֆի /Հակոբ Մելիք -Հակոբյան/», «Մուրացյան», «Լևոն Շանթ» գլուխները՝ Ս. Սարիսյանի/։ - Երևան, ՀՀ ԳԱ «Գիտություն» հրատ., 2005:

9. Հայոց գրականության պատմություն: Հ. 3: - /Ընդհանուր խմբագրությամբ՝ Ս. Ն. Սարիսյանի/։ /«Ներածություն»-ը, «Գրականության նորոգությունը 17-18 -րդ դարերում», «Սայաթ-Նովա» գլուխները, «19-րդ դարի 30 - 40-ական թվականներ» բաժնի «Ներածություն»-ը, «Խաչատուր Աբովյան» գլուխը, «19-րդ դարի 50 - 60-ական թվականներ» բաժնի «Ներածություն»-ը, «Գեղարվեստական արձակը» գլուխը, «19-րդ դարի 70 - 80 -ական թվականներ» բաժնի «Ներածություն»-ը, «Պերճ Պռոշյան», «Բաֆֆի» գլուխները՝ Ս. Սարիսյանի, «Գեղարվեստական արձակը»՝ Կ. Դանիելյան, Ս. Սարիսյանի/։ - Երևան, ՀՀ ԳԱ «Գիտություն» հրատ., 2015:

10. Կազմել է «Հայոց գրականության պատմության» չորրորդ հատորի պլանը, գրել է հատորի առաջին մասի առաջաբանը՝ «Գրականությունը 1885 - 1905 թվականներին», հատորի երկրորդ մասի առաջաբանը՝ «Գրականությունը 1905 - 1920 թվականներին»:

ՄԵՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՆ ՈՒ ԱՇԽԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

1. **Քննադատական ռեալիզմի սկզբնավորումը հայ գրականության մեջ:** /Մենագրություն/: - Երևան, ՀՍՍՌ ԳԱ հրատ., 1955, 273 էջ:

2. **Բաֆֆի:** /Մենագրություն/: - Երևան, ՀՍՍՌ ԳԱ հրատ., 1957, 360 էջ:

3. **Գրական դիտողություններ:** /Հոդվածների ժողովածու՝ նվիրված 19-րդ դարի վերջի և սովետահայ գրականության պատմության և տեսության հարցերին/: - Երևան, Հայպետհրատ, 1964, 297 էջ:

4. **Հայկական ռոմանտիզմ:** /Մենագրություն/: - Երևան, ՀՍՍՌ ԳԱ հրատ., 1966, 556 էջ:

5. **Армянский романтизм.** Автореферат диссертации на соискание ученой степени доктора филологических наук. - Ереван, АН Арм. ССР, Институт им. М. Абеяна, 1967, 92 с.

6. **Քննադատությունը և գեղարվեստական զարգացումը:** /Հոդվածների և ուսումնասիրությունների ժողովածու/: - Երևան, «Հայաստան», 1973, 362 էջ:

7. **Армянская литература.** /Учебное пособие для студентов филологических специальностей университетов и педагогических институтов/. - В. С. Налбандян, С. Н. Саринян, С. Б. Агабабян. /Второй раздел - «Новоармянская литература» - С. Н. Саринян, с. 156-353/. - Москва, «Высшая школа», 1976.

8. **Մուրացան. Տիպաբանությունը, էթիկան, պատմության փիլիսոփայությունը:** /Մենագրություն/: - Երևան, ՀՍՍՀ ԳԱ հրատ., 1976, 329 էջ:

9. **Գեղարվեստական գրականության պատմականությունը:** /Գրականագիտական հոդվածների և ուսումնասիրությունների ժողովածու/: - Երևան, «Սովետական գրող», Երևան, 1979, 362 էջ:

10. **Սերունդներ և ավանդներ:** /Գրականագիտական հոդվածների և ուսումնասիրությունների ժողովածու/: - Երևան, «Սովետական գրող», 1984, 415 էջ:

11. **Բաֆֆի. Գաղափարների և կերպարների համակարգը:** /Մենագրություն/: - Երևան, «Սովետական գրող», 1985, 298 էջ:

12. **Հայոց գրականության երկու դարը: Գիրք 1:** /Գրականագիտական հոդվածների և ուսումնասիրությունների ժողովածու/: - Երևան, «Սովետական գրող», 1988, 535 էջ:

13. **Հայոց գրականության երկու դարը: Գիրք 2:** /Գրականագիտական հոդվածների և ուսումնասիրությունների ժողովածու/: - Երևան, «Սովետական գրող», 1989, 567 էջ:

14. **Լևոն Շանթ:** /Մենագրություն/: - Երևան, «Նաիրի» հրատ., 1991, 280 էջ:

15. **Բանաստեղծի հայտնությունը:** /Վարդան Հակոբյանի բանաստեղծություններին նվիրված հոդվածներ/: - Ստեփանակերտ, ԼՂՀ, «Արցախ» հրատ., ԼՂՀ «Գրիգոր Նարեկացի» համալսարան, 1998, 60 էջ:

16. **Հայ գաղափարաբանություն: Պատմաքննական տեսություն:** /Մենագրություն/: - Երևան, 1998, «Չանգակ - 97», 318 էջ:

17. **Հայոց գրականության երկու դարը: Գիրք 3:** /Գրականագիտական հոդվածների և ուսումնասիրությունների ժողովածու/: - Երևան, «Չանգակ - 97», 2002, 651 էջ:

18. **Հայոց գրականության երկու դարը: Գիրք 4:** /Գրականագիտական հոդվածների և ուսումնասիրությունների ժողովածու/: - Երևան, «Չանգակ - 97», 2004, 636 էջ:

19. **Մուրացան. տիպաբանությունը, էթիկան, պատմության փիլիսոփայությունը:** /Մենագրություն/: 2-րդ հրատարակություն: - Երևան, «Հայաստան», 2004, 247 էջ:

20. **Հայոց ազգային գաղափարաբանություն: Պատմաքննական տեսություն:** /Մենագրություն/: 2-րդ լրամշակված հրատարակություն: - Երևան, «Չանգակ - 97», 2005, 328 էջ:

21. **Պարույր Սևակ. Բանաստեղծության գիտությունը:** /Հուշեր, գրականագիտական հոդվածներ/: - Երևան, «Հայաստան», 2006, 206 էջ:

22. **Ի հեճուկս. Հուշերի երկրի առասպելը:** - Ստեփանակերտ, «Վաչագան Բարեպաշտ», 2006, 350 էջ:

23. **Ծարունակվող լեգենդ: Продолжающаяся легенда.** /Մենագրություն/ /2-րդ Բալայանի ստեղծագործության վերլուծությամբ/

յուն/։ - Երևան, «Ամարաս», 2008, 330 էջ։ /Բնագիրը գուճահեռ՝ հայերեն և ռուսերեն/։

24. **Հայոց գրականության երկու դարը։ Գիրք 5։** /Գրականագիտական հոդվածների և ուսումնասիրությունների ժողովածու/։ - Ստեփանակերտ, «Դիզակ պլյուս» հրատ., 2009, 551 էջ։

25. **Ապաշխարանք և թողություն։** /Գրականագիտական աշխատություն Չորի Բալայանի «Հաղթելով մահին» գրքի մասին/։ - Երևան, «Ամարաս», 2010, 192 էջ։ /Բնագիրը գուճահեռ՝ հայերեն և ռուսերեն/։

26. **Ըաֆֆի. Գաղափարների և կերպարների համակարգը։** /Մենագրություն/։ 2-րդ հրատարակություն։ - Երևան, ՀԳՄ հրատ., 2010, 288 էջ։

27. **Հայոց գրականության երկու դարը։ Գիրք 6։** /Գրականագիտական հոդվածների և ուսումնասիրությունների ժողովածու/։ - Երևան, «Վաչագան Բարեպաշտ», 2015, 487 էջ։

28. **Հայտնության խորհուրդը կամ բանաստեղծության փիլիսոփայությունը։** /Վարդան Հակոբյանի ստեղծագործության գիտական վերլուծություն/։ - Ստեփանակերտ, «Վաչագան Բարեպաշտ», 2016, 181 էջ։ /Բնագիրը գուճահեռ՝ հայերեն, անգլերեն և ռուսերեն/։

29. **Ի հեճուկս. ի գիտություն։** - Երևան, «Վան Արյան», 2016, 54 էջ։

30. **Հայոց գրականության երկու դարը։ Գիրք 7։** /Գրականագիտական հոդվածների և ուսումնասիրությունների ժողովածու/։ - Երևան, «Արմավ», 2018, 258 էջ։

ԴԱՍԱԳՐԵՐԸ

- Հայ գրականություն։ Դասագիրք հանրակրթական դպրոցի 9-րդ դասարանի համար։ Հ. Բախչինյան, Ս. Սարինյան։ - Երևան, «Լույս», 1993։ Վերահրատարակվել է 1996 թվականին։

- Հայ գրականություն։ 9-րդ դասարան։ /Դասագիրք/։ Հ. Բախչինյան, Ս. Սարինյան, Հ. Թամրազյան։ - Երևան, «Լույս», 2000։

Վերահրատարակվել է 2003, 2004, 2005, 2006, 2007 թվականներին:

- Հայ գրականություն 10: /Հումանիտար հոսք/: /Դասագիրք/: Հ. Բախչիլյան, Ս. Սարինյան: - Երևան, «Արևիկ», 2009: Վերահրատարակվել է 2014 թվականին:

ՀՈԴՎԱԾՆԵՐ, ԳՐԱԽՈՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ, ԳՐՔԵՐԻ ԱՌԱՋԱԲԱՆՆԵՐ, ՎԵՐՋԱԲԱՆՆԵՐ, ՀԱՐՑԱԶՈՐՈՒՅՑՆԵՐ, ԵՐԿԽՈՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

1. **Սխալ ելակետից:** /Անդրադարձ քննադատ Վ. Ղազանջյանի Բագրատ Ստաֆֆու «Փորձություն» վեպի գրախոսությանը/: - Վահագն Մկրտչյան, Սերգեյ Սարինյան: - Գրական թերթ, Երևան, 1951, 28 փետրվարի, թ. 8:

2. **Մի ձախողված երկի մասին:** /Գրախոսություն/ /Գևորգ Պետրոսյանի «Թիկունքում» վեպի մասին/: - Սովետական գրականություն, Երևան, 1952, թ. 6, էջ 146-150:

3. **«Արևը Սանգան գետի վրա»:** /Գրախոսություն/ /Զինացի գրող Դին Լինի «Արևը Սանգան գետի վրա» վեպի մասին/: - Գրական թերթ, Երևան, 1952, 17 հունիսի, թ. 22:

4. **Պերճ Պռոշյան:** /Մահվան 45-ամյակի առթիվ/: - Գրական թերթ, Երևան, 1952, 10 դեկտեմբերի, թ. 45:

5. **Աշոտ Գրաշու Նոր ժողովածուն:** /Գրախոսություն/ / Աշոտ Գրաշի, «Երզն թռչում է աշխարհով»/: - Գրական թերթ, Երևան, 1953, 31 մայիսի, թ. 21:

6. **Հայ ռեալիստական արձակի պատմության հետաքրքիր էջը:** - Գրական թերթ, Երևան, 1953, 25 նոյեմբերի, թ. 43:

7. **«Հյուսիսափայլ» -ի ռեալիստական արձակը:** - ՀՍՍՌ ԳԱ տեղեկագիր. Հասարակական գիտություններ, Երևան, 1953, թ. 12, էջ 41- 60:

8. **«Ծիածանը տափաստանում»:** /Գրախոսություն/ /Հ. Սահյանի «Ծիածանը տափաստանում» ժողովածուն/: - «Սովետական Հայաստան» թերթ, Երևան, 1954, 31 հունվարի, թ. 26, էջ 2:

9. **Մակերեսային գիրք:** /Գրախոսություն/ /Հովհ. Ղանալանյան, «Թումանյանի լիրիկան»/: - Գրական թերթ, Երևան, 1954, 26 հունիսի, թ. 23:

10. **Միջայել Նալբանդյան:** - Գրական թերթ, Երևան, 1954, 25 նոյեմբերի, թ. 43:

11. **Հովհաննես Հովհաննիսյան:** /Մահվան 25-ամյակի առթիվ/: - «Սովետական Հայաստան» ամսագիր, Երևան, 1954, թ. 9, էջ 25-56:

12. **Նալբանդյանի պայքարը քննադատական ռեալիզմի համար:** - Սովետական գրականություն, Երևան, 1954, թ. 10:

13. **Երկու ուրվագիծ:** /Հր. Սուրադյանի «Դերենիկ Դեմիրճյան» և Գ. Ստեփանյանի «Սովսես Արագի» գրքույկների մասին/: - «Սովետական Հայաստան» թերթ, 1954 -? /Թերթի կտրածոն գտնվում է Հայաստանի ազգային արխիվում: Սերգեյ Սարինյանի արխիվ, ֆոնդ 1752, ցուցակ 1, գործ 104/:

14. **«Շիրվանզադեի դրամատուրգիան»:** /Հրանտ Թամրազյանի «Շիրվանզադեի դրամատուրգիան» մենագրության մասին/: - Գրական թերթ, Երևան, 1955, 5 մարտի, թ. 8:

15. **Պայքար ռեալիզմի համար արևմտահայ գրականության մեջ անցյալ դարի 70 - 80-ական թվականներին:** - Սովետական գրականություն, Երևան, 1955, թ. 9, էջ 138-154:

16. **Ռեալիզմի և ժողովրդայնության հարցերը 70-80 -ական թվականների արևելահայ գրական քննադատության մեջ:** - ՀՍՍՌ ԳԱ տեղեկագիր. Հասարակական գիտություններ, Երևան, 1955, թ. 4, էջ 55- 80:

17. **Նայիվ ռեալիզմի մեթոդով:** /Աղավնու «Շիրակ» վեպի մասին/: - Գրական թերթ, Երևան, 1955, 27 մայիսի, թ. 20:

18. **Էդվարդ Ջրբաշյան, Սերգեյ Սարինյան - Ռոմանտիզմի գնահատման հարցի շուրջ:** - Գրական թերթ, Երևան, 1956, 10 հոկտեմբերի, թ. 37:

19. **Բաֆֆու կյանքի ուղին:** - /Խ. Սամվելյանի հեղինակությամբ լույս տեսած Բաֆֆու կենսագրական ակնարկի մասին/: - Գրական թերթ, Երևան, 1957, 16 հունիսի, թ. 22:

20. **«Սուրեն Սպանդարյանը և գրականության հարցերը»:** - Գրական թերթ, Երևան, 1956, 7 նոյեմբերի, թ. 41:

21. Էդվարդ Զրբաշյան, Սերգեյ Սարինյան - **Նամակ խմբագրությանը**: /1956թ. «Գրական թերթ»-ի 37-րդ համարում տպագրված իրենց «Ռոմանտիզմի գնահատման հարցի շուրջ» հոդվածի կապակցությամբ/: - Գրական թերթ, Երևան, 1957, 22 մարտի, թ. 11:

22 . **Պ. Պռոշյանի ստեղծագործության արժեքը**: - Գրական թերթ, Երևան, 1957, 10 դեկտեմբերի, թ. 46:

23. **Ռեալիզմը 70 - 80-ական թվականների հայ արձակույմ**: - Երևան, ՀՍՍՐ ԳԱ հրատ., 1957: Սկզբնաղբյուրն այս պահին անհայտ է, նշված է www.flib.sci.am կայքում:

24. Բաֆֆի, «Խաչագողի հիշատակարանը»: /**Վերջաբանը՝ «Բաֆֆու «Խաչագողի հիշատակարանը», Ս. Սարինյանի**, էջ 410-420/:- Երևան, Հայպետհրատ, 1957:

25. **Նամակ խմբագրությանը**: - Գրական թերթ, Երևան, 1958, 21 փետրվարի, թ. 7:

26. 1957թ. արձակի մասին Սերգեյ Սարինյանի գեկուցումը: - Գրական թերթ, Երևան, 1958, 28 փետրվարի, թ. 8:

27. **Ռոմանտիզմի հարցի շուրջ**: - Սովետական գրականություն, Երևան, 1958, թ. 2, էջ 137-148:

28. **1957 թվականի արձակը**: - Սովետական գրականություն, Երևան, 1958, թ. 4, էջ 124- 143:

29. **Մեծ ռեալիստը**: /Շիրվանզադեի ծննդյան 100-ամյակի առթիվ/: - «Սովետական Հայաստան» ամսագիր, Երևան, 1958, նոյեմբեր, թ. 11, էջ 19-22:

30. **Ավելի գեղարվեստական վարպետություն**: /Գրախոսություն/ /Մարգար Դավթյանի «Պատմվածքներ» գրքի մասին/: - Գրական թերթ, Երևան, 1958, 20 հուլիսի, թ. 27:

31. **Պոեզիայի մեծ բովանդակության համար**: - Գրական թերթ, Երևան, 1958, 30 սեպտեմբերի, թ. 36:

32. **Երազանքներ և իրականություն**: - Գրական թերթ, Երևան, 1958, 24 դեկտեմբերի, թ. 47:

33. **Հայրերն ու որդիները**: /Գրախոսություն/ /Անահիտ Սահինյանի «Խաչողիկներ» վեպի մասին/: - Սովետական գրականություն, Երևան, 1958, թ. 11, էջ 169-175:

34. **«Պարտություն»**: /Գրախոսություն/ /Ստեփան Ալաջաջյա-

նի «Պարտություն» վիպակի մասին/- «Սովետական Հայաստան» թերթ, Երևան, 1958, 14 հունիսի, թ. 137, էջ 3:

35. **Շիրվանզադեն և ռեալիզմի զարգացումը հայ գրականության մեջ**:- ՀՍՍՌ ԳԱ տեղեկագիր. Հասարակական գիտություններ, Երևան, 1959, թ. 2, էջ 47- 64:

36. **Դիալոգի մասին**:/ Նախահամագումարյան ամբիոն - Դեպի ՍՍՌՄ գրողների 3-րդ համագումար/- Գրական թերթ, Երևան, 1959, 6 մարտի, թ. 9:

37. **Գեղարվեստական կոնցեպցիայի համար**:- Գրական թերթ, Երևան, 1959, 3 հուլիսի, թ. 27:

38. **Վեպի կոմպոզիցիայի մասին**:- Սովետական գրականություն, Երևան, 1959, թ. 7, էջ 78-93:

39. Սրբուհի Տյուաբ, «Երկեր»:/Առաջաբանը՝ «Սրբուհի Տյուաբ», Ս. Սարինյանի, էջ 3-15 /:- Երևան, Հայպետհրատ, 1959:

40. **Մարդը և բնությունը**:/Վախթանգ Անանյանի մասին/- Գրական թերթ, Երևան, 1960, 8 հունվարի, թ. 2:

41. **Ինչից պետք է խուսափել**:- Գրական թերթ, Երևան, 1960, 22 հուլիսի, թ. 30:

42. **Ճշմարիտ և վիճելի դրույթներ**:/Գրախոսություն/ /Սողոմոն Սողոմոնյան, «Արդի պոեզիայի մի քանի հարցեր»/- Գրական թերթ, Երևան, 1960, 16 սեպտեմբերի, թ. 38:

43. **Հետպատերազմյան սովետահայ գրականությունը**:- Գրական թերթ, Երևան, 1960, 18 նոյեմբերի, թ. 47:

44. **Հավակնոտ խիզախություն**:/Անդրադարձ Արամայիս Կարապետյանի «70-80-ական թվականների հայ բուրժուա - դեմոկրատական ազգային - ազատագրական պատերազմները և Րաֆֆին» հոդվածին/- Սովետական գրականություն, Երևան, 1961, թ. 4, էջ 113-125:

45. **Պարոնյանը գրական քննադատ**:/Մահվան 70-ամյակի առթիվ/- Գրական թերթ, Երևան, 1961, 16 հունիսի, թ. 25:

46. **Անահիտ Սահինյան**:/Գրական դիմանկար/- Սովետական գրականություն, Երևան, 1961, թ. 7, էջ 107-118:

47. **Հայ գրականության պատմագրության զարգացման ուղին**:- Սովետական գրականություն, Երևան, 1962, թ. 4, էջ 136-153:

48. **Պերճ Պռոշյանի գրական մեթոդը:** /Ծննդյան 125-ամյակը/: - Գրական թերթ, Երևան, 1962, 22 հունիսի, թ. 25:
49. **Հայ գրականության պատմագրության հարցերից:** - Սովետական գրականություն, Երևան, 1962, թ. 7, էջ 128-141:
50. Պերճ Պռոշյան, «Երկերի ժողովածու յոթ հատորով», Հ. 1: /Առաջաբանը՝ «Պերճ Պռոշյանի ստեղծագործությունը», Ս. Սարիսյանի, էջ 5- 40/: - Երևան, Հայպետհրատ, 1962:
51. **Հարցեր, որոնումներ:** /Գրախոսություն/ /Վաչե Պարտիզունի, «Գրականության ուժն ու հմայքը»/: - Սովետական գրականություն, Երևան, 1963, թ. 8, էջ 138-142:
52. **«Սրբուհի Տյուսաբ»:** - Սովետական գրականություն, Երևան, 1963, թ. 12, էջ 153-155:
53. **Վիգեն Խեչումյան:** /Ծննդյան 50-ամյակի առթիվ/: - «Սովետական Հայաստան» թերթ, Երևան, 1966, 15 դեկտեմբերի, թ. 290, էջ 4:
54. **Խավարից դեպի լույս:** /Նար-Դոս - 100/: - Երեկոյան Երևան, 1967, 9 սեպտեմբերի, թ. 212, էջ 3:
55. Ղազարոս Աղայանը ժամանակակիցների հուշերում: /Խմբ.՝ Ս. Սարիսյան, Առաջաբանը՝ Ս. Սարիսյանի, էջ 3-12/: - Երևան, «Հայաստան», 1967:
56. **Նար-Դոսի ստեղծագործությունը:** - Սովետական գրականություն, Երևան, 1967, թ. 9, էջ 85-95:
57. **Կյանք, որ խորհրդանշում է մի ամբողջ սերունդ:** /Աշոտ Հովհաննիսյանի 80-ամյակը/: - Գրական թերթ, Երևան, 1967, 16 հունիսի, թ. 25:
58. **Գեղարվեստական ոճի հարցեր:** - Սովետական գրականություն, Երևան, 1967, թ. 6, էջ 142-151:
59. **Մարդու և նրա գրական կերպարի դիալեկտիկան:** - Գրական թերթ, Երևան, 1967, 11 օգոստոսի, թ. 33:
60. **Բաց նամակ Գուրգեն Մահարուն:** - Գրական թերթ, Երևան, 1968, 5 ապրիլի, թ. 14:
61. **Ջննդատության մեթոդոլոգիայի հարցերից:** /Ս. Սարիսյանի զեկուցումից/: - Գրական թերթ, Երևան, 1968, 7 հունիսի, թ. 23:
62. Պատասխանում են մեր հարցաթերթիկին: - Ս. Սարիսյան: -

Գրական թերթ, Երևան, 1968, 27 սեպտեմբերի, թ. 39:

63. Նար-Դոս, «Երկերի ժողովածու հինգ հատորով», Հ. 1: / **Առաջաբանը՝ «Նար-Դոսի ստեղծագործությունը», Ս. Սարինյանի**, էջ 5-22/: - Երևան, «Հայաստան», 1968:

64. **Սովետահայ վեպի ուղին**: - Սովետական գրականություն, Երևան, 1968, թ. 4, էջ 113-116:

65. **Առաքելության գաղափարը Մուրացանի ռոմանտիզմի համակարգում**: - Բանբեր Երևանի համալսարանի, 1969, թ. 1, էջ 81-95:

66. **Մուրացանի ռոմանտիկական պատմահայեցությունը**: - Պատմա-բանասիրական հանդես, Երևան, ՀՍՍՀ ԳԱ, 1969, թ. 1, էջ 15-28:

67. **Մուրացանի ռոմանտիզմի սոցիոլոգիան**: - Սովետական գրականություն, Երևան, 1969, թ. 2, էջ 122-134:

68. **Շուշանիկ Նազարյան. «Պետրոս Դավանցի»**: /Գրախոսություն/: - Պատմա-բանասիրական հանդես, Երևան, ՀՍՍՀ ԳԱ, 1970, թ. 3, էջ 264-270:

69. **Դիլետանտիզմը «գիտական» աշխարհայացքի ուղիներում**: - Գրական թերթ, Երևան, 1969, 11 հուլիսի, թ. 28:

70. **Գրականագիտություն**: - Պատմա-բանասիրական հանդես, Երևան, ՀՍՍՀ ԳԱ, 1970, թ. 4, էջ 107-122:

71. **Իր ամբողջության մեջ կինոնկարն անկատար է**: /«Նռան գույնը» ֆիլմի մասին/: - Գարուն, Երևան, 1970, թ. 1, էջ 72-74:

Նույնը՝ Պայքար, Ուրբաթաօր, 1970, 11 հունվարի, թ. 134, էջ 2-3:

72. **Քննադատության ոճի մասին**: - Գրական թերթ, Երևան, 1970, 20 մարտի, թ. 12:

73. **Լենինը և գրականության մեթոդոլոգիայի մի քանի հարցեր**: - Սովետական գրականություն, Երևան, 1970, թ. 4, էջ 125-139:

74. **Արձակը մեծ խնդիրների առաջ**: - Գրական թերթ, Երևան, 1970, 18 սեպտեմբերի, թ. 38:

75. **Նոր խոսք իսահակյանագիտության բնագավառում**: - Սովետական գրականություն, Երևան, 1970, թ. 9, էջ 116-120:

76. **Սովետահայ գրականագիտության ուղին**: - Սովետական

Հայաստան, Երևան, 1970, 18 նոյեմբերի, էջ 3-4:

77. Սովետահայ գրականագիտության պատմությունից /1940-1960-ական թթ./: - Սովետական գրականություն, Երևան, 1970, թ. 11, էջ 159-169:

78. Եկեք չգուշակենք: /Երիտասարդ գրողների ստեղծագործությունների մասին/: - Սովետական գրականություն, Երևան, 1971, թ. 2, էջ 101-103:

79. Տաղանդի ուղղությունը: /Գրախոսություն/ /Հրանտ Մաթևոսյան, «խումիար»/: - Գրական թերթ, Երևան, 1971, 23 ապրիլի, թ. 17:

80. Ժամանակակից արձակը զարգացման ուղիներում: /Հայաստանի գրողների 6-րդ համագումարը: Սերգեյ Սարինյանի զեկուցումից/: - Գրական թերթ, Երևան, 1971, 11 հունիսի, թ. 24:

81. Ժամանակակից հայ արձակը զարգացման ուղիներում: - Սովետական գրականություն, Երևան, 1971, թ. 8, էջ 89-114:

82. Արժեքավոր ուսումնասիրություն հայագիտության պատմության վերաբերյալ: /Սարգիս Հարությունյանի «Մանուկ Աբեղյան» մենագրության մասին/: - Սովետական գրականություն, 1971, թ. 11, էջ 146-151:

83. Գրաքննադատությունը ժամանակի մեծ խնդիրների մակարդակին: /ՀԳՄ վարչության երրորդ պլենումը/ /Ս. Սարինյանի ելույթից/: - Գրական թերթ, Երևան, 1972, 3 մարտի, թ. 10:

84. Ճերենց: /Ճննդյան 150-ամյակի առթիվ/: - Պատմա-բանասիրական հանդես, Երևան, ՀՍՍՀ ԳԱ, 1972, թ. 3, էջ 28-36:

85. Զննադատության գլխավոր ուղղությունը: - Գրական թերթ, Երևան, 1972, 17 մարտի, թ. 12:

86. Խոսենք ըստ էության: /«Գրական թերթ»-ի 1972թ. թ.19-ում տպված Սերո Խանգադյանի «Նամակի» պատասխանը/: - Գրական թերթ, Երևան, 1972, 9 հունիսի, թ. 24, էջ 3:

87. Պարույր Սևակ, «Երկերի ժողովածու վեց հատորով», Հ. 1: /Առաջաբանը՝ «Պարույր Սևակի ստեղծագործությունը», Ս. Սարինյանի, էջ V - XL/: - Երևան, «Հայաստան», 1972:

88. Գրախոսություն: /Ա. Ս. Շարուրյան, «Պետրոս Դուրյան. Կյանքը և գործը»/: - Պատմա-բանասիրական հանդես, Երևան, 1973, թ. 4, էջ 187-189:

89. **Գրական «Նոր շարժման» հարցերը «Մեհյան» և «Նավասարդ» հանդեսներում:** - Լրաբեր հասարակական գիտությունների, ՀՍՍՀ Գիտակադեմիա, Երևան, 1973, թ. 7, էջ 9-22:

90. **Կենսական նյութ և արդիականություն:** /«Գյուղագրություն» և «քաղաքագրություն» տեսական սկզբունքների մասին/: - Գրական թերթ, Երևան, 1973, 20 հուլիսի, թ. 30:

91. **Հայ գրականության գալիք օրը արևմտահայ քննադատության արձագանքներում:** - Սովետական գրականություն, Երևան, 1973, թ. 8, էջ 142-151:

92. **Քննադատությունը երեկ, այսօր, վաղը:** /Վազգեն Մնացականյան, Սերգեյ Սարինյան, Սուրեն Աղաբաբյան/: - Գրական թերթ, Երևան, 1973, 3 օգոստոսի, թ. 32:

93. **«Ինչ-որ մի տեղ և ինչ-որ մի կետում» կամ «Տո-ի մասսան հավասար չէ Ես-ին»:** - Գրական թերթ, Երևան, 1973, 21 դեկտեմբերի, թ. 52:

94. **Դանիել Վարուժան:** /Ծննդյան 90-ամյակի առթիվ/: - Չարթունք, Բեյրութ, 1974, 20 նոյեմբերի, թ. 47, էջ 2; 21 նոյեմբերի, թ. 48, էջ 2; 24 նոյեմբերի, թ. 50, էջ 2; 26 նոյեմբերի, թ. 51, էջ 3; 27 նոյեմբերի, թ. 52, էջ 2; 28 նոյեմբերի, թ. 53, էջ 2,4:

95. **Դանիել Վարուժան:** / Ծննդյան 90-ամյակի առթիվ/: - Պատմա-բանասիրական հանդես, Երևան, 1974, թ. 3, էջ 21- 34:

96. **Հրանտ Մաթևոսյան, Սերգեյ Սարինյան - Երկխոսություն - Գրողի մասնագիտական պատվախնդրությունը:** - Գրական թերթ, Երևան, 1974, 9 մայիսի, թ.19:

Նույնը՝ hrantmatevossian.org/:

97. **Հայ ժողովրդի պատմություն, Հ. 5: /Ս. Սարինյան, «Հայ գրականությունը 19-րդ դարի առաջին կեսին», էջ 598 - 627/:** - Երևան, ՀՍՍՀ ԳԱ հրատ., 1974:

98. **Հայ էսթետիկական մտքի պատմության գլխավոր ուղեգծերը:** - Սովետական գրականություն, Երևան, 1974, թ. 8, էջ 139-145:

99. **Հայկական ռոմանտիզմի տիպաբանությունը:** - Սովետական գրականություն, Երևան, 1974, թ. 11, էջ 110-123:

100. **Սերգեյ Սարինյանի ծննդյան 50-ամյակի առթիվ:** /Հարցազրույցը վարեց Ա. Իսրայելյանը/: - Գրքերի աշխարհ, Երևան,

1974, 15 դեկտեմբերի, թ.12, էջ 2:

101. **Исследование художественного стиля и структуры образа.** /Рецензия/ /Арам Григорян – «Художественный стиль и структура образа»/. - Литературная Армения, Ереван, 1974, # 12, с.102-106.

102. **Ավետիք Իսահակյան:** /Ծննդյան 100-ամյակի առթիվ/: - Պատմա-բանասիրական հանդես, ՀՍՍՀ ԳԱ, Երևան, 1975, թ. 3, էջ 27- 42:

103. Բանվոր դասակարգը մեր ժամանակի հերոսն է: /Բանավեճ/: - Գրական թերթ, Երևան, 1975, հուլիսի 4, թ. 27:

104. **Իսահակյանի հայտնությունը:** - Գրական թերթ, Երևան, 1975, 17 հոկտեմբերի, թ. 42:

105. **Նալբանդյանագիտությունը նոր խնդիրների առաջ:** /Գրախոսություն/ /Սերգեյ Դարոնյան, «Միքայել Նալբանդյան»/: - Սովետական գրականություն, Երևան, 1976, թ. 2, էջ 134 -140:

106. **Հերոսականի գեղագիտությունը:** - Գրական թերթ, Երևան, 1976, 26 մարտի, թ. 23:

107. **Բանաստեղծի հայտնությունը:** /Պարույր Սևակի երկերի վեցհատորյակի առթիվ/: - Գրական թերթ, Երևան, 1976, 1 հոկտեմբերի, թ. 40:

108. **Պատմության դասերը:** /Ծառուկ Աղայանի «Հայ ժողովրդի ազատագրական պայքարի պատմությունից» գրքի մասին/: - Գաղուն, Երևան, 1976, թ. 11, էջ 85- 89:

109. **Բանաստեղծության պատմականությունը:** - Գրական թերթ, Երևան, 1976, 12 նոյեմբերի, թ. 47:

110. **Բանաստեղծության պատմականությունը:** - Գրական թերթ, Երևան, 1976, 10 դեկտեմբերի, թ. 51:

111. «Գրական դեմքեր»: Գիրք 1 /Ժողովածու/: /Պատ. խմբ՝ Ս. Ն. Սարինյան, Առաջաբանը՝ Ս. Ն. Սարինյանի, էջ 5-7/: - ՀՍՍՀ ԳԱ Մ. Աբեղյանի անվ. գրականության ինստիտուտ, Երևան, ՀՍՍՀ ԳԱ հրատ., 1976:

112. **Հանուն գրական պրոցեսի տարրերի յուրացման:** /Գրախոսություն/ /«Գրական դեմքեր» ժողովածուն/: - Գրքերի աշխարհ, Երևան, 1976, 15 նոյեմբերի, թ. 11, էջ 4-5:

113. **Հայ հին գրականության գիտական պատմությունը:** /Գրա-

խոսություն/ /Մկրտիչ Մկրյան, «Հայ հին գրականության պատմություն»/: - «Սովետական Հայաստան» թերթ, Երևան, 1976, 24 դեկտեմբերի, թ. 301, էջ 4:

114. «Ավանդույթներ և գեղարվեստական զարգացումը»:/Հոդվածների ժողովածու/: /Ս. Սարիսյան, «Հայկական ռոմանտիզմի տիպաբանությունը և զարգացումը», էջ 146-175/: - Երևան, ՀՍՍՀ ԳԱ հրատ., 1976:

115. **К вопросу о методологии критики.** - Литературная Армения, Ереван, 1977, # 2, с. 90-96.

116. **Գիտականության սահմաններում:** /Հարցազրույց «Հայ նոր գրականության պատմության» վերջին՝ 5-րդ հատորի գլխավոր խմբագիր Սերգեյ Սարիսյանի հետ/: - Գրական թերթ, Երևան, 1977, 22 ապրիլի, թ. 16:

117. **Կյանքի բանահյուսության վեպը:** /Գրախոսություն/ /Զորայր Խալափյան, «Մեռնող-հառնող»/: - Գրական թերթ, Երևան, 1977, 19 օգոստոսի, թ. 33:

118. **Հոկտեմբերը և հայ դասական գրականությունը:** - Գրական թերթ, Երևան, 1977, 28 հոկտեմբերի, թ. 43:

119. **Հոկտեմբերը և հայ դասական գրականությունը:** - Սովետական գրականություն, Երևան, 1977, թ. 11, էջ 78-88:

120. **Պատմության գեղարվեստական ընկալման ուղիներում:** /Գրախոսություն/ /Սերո Խանզադյանի «Խոսե՛ք Հայաստանի լեռներ» վեպի մասին/: - Սովետական գրականություն, Երևան, 1977, թ. 9, էջ 141-149:

121. **Ժամանակը հոգեբանական զուգահեռներում:** /Գրախոսություն/ /Գևորգ Արշակյանի «Գնացքներ» վեպի մասին/: - Գրական թերթ, Երևան, 1978, 17 փետրվարի, թ. 7, էջ 2:

122. **Թումանյանը և հայ ժողովրդի ռուսական կողմնորոշման հարցը:** - Պատմա-բանասիրական հանդես, Երևան, 1978, թ. 3, էջ 87-97:

123. **Պատմավեպի արդիականությունը:** - Սովետական գրականություն, Երևան, 1978, թ. 6, էջ 115-119:

124. **Գրականագետի նախասիրությունը:** /Գրախոսություն/ /Լեւոն Մկրտչյան, «Сладок свет»/: - Գրական թերթ, Երևան, 1978, 15 դեկտեմբերի, թ. 49:

125. **Պատմություն, արդիականություն, անհատ:** /Անհատի կոնցեպցիան զարգացած սոցիալիզմի գրականության մեջ/ /1978թ. Նոյեմբերին Երևանում կայացած կոնֆերանսի նյութերից/:
- Սովետական գրականություն, Երևան, 1979, թ. 2, էջ 111-116:

126. **Պատմության առասպելի վիպականացումը:** /Գրախոսություն/ /Սերո Խանզադյանի «Թագուհին հայոց» վեպի մասին/:
- Գրական թերթ, Երևան, 1979, 23 փետրվարի, թ. 8:

127. **Մնայուն արժեք:** /Սերո Խանզադյանի «Թագուհին հայոց» պատմավեպի քննարկման առիթով հատված Սերգեյ Սարինյանի զեկուցումից/:
- Գրքերի աշխարհ, Երևան, 1979, 15 մարտի, թ. 3, էջ 5:

128. **Պատմության առասպելի վիպականացումը:** /Գրախոսություն/ /Պերո Չեյթոնցյանի «Արշակ Երկրորդ» վեպի մասին/:
- Գրական թերթ, Երևան, 1979, 15 հունիսի, թ. 24:

129. **Կյանքի, ժամանակի հետ:** /Վարդգես Պետրոսյանի «Հայկական Եսթիզներ»-ի և «Վերջին ուսուցիչը» վեպի մասին/:
- Գրական թերթ, Երևան, 1979, 19 հոկտեմբերի, թ. 42:

130. **Труд по истории литературы.** /Беседа с главным редактором пятитомника «История новой армянской литературы» об основных принципах создания труда/. - Коммунист, Ереван, 1979- ?

131. **Հրապարակախոսության պոեզիան:** /Միքայել Նալբանդյան - 150/:
- Գրական թերթ, Երևան, 1979, 7 Նոյեմբերի, թ. 45:

132. **Ազատության առաքյալը:** /Միքայել Նալբանդյանի մասին/:
- Երեկոյան Երևան, 1979, 19 Նոյեմբերի, թ. 266, էջ 1-2:

133. **Ներդաշնակության պոեզիան:** /Գրախոսություն/ /Ռազմիկ Դավոյանի «Տաք սալեր» ժողովածուի մասին/:
- «Սովետական Հայաստան» թերթ, Երևան, 1980, 16 փետրվարի, թ. 40, էջ 4:

134. **Ռափայել Պատկանյանի գրական դավանանքը:** - Պատմա-բանասիրական հանդես, Երևան, 1980, թ. 4, էջ 3-17:

135. **Ռափայել Պատկանյան - 150: Բանաստեղծի քաղաքացիական դավանանքը:** - «Սովետական Հայաստան» թերթ, Երևան, 1980, 26 դեկտեմբերի, էջ 3:

136. **Բանաստեղծության սահմանը:** /Գրախոսություն/ /Վա-

հազն Դավթյանի «Կապույտ գիրք» ժողովածուի մասին/- Սովետական գրականություն, Երևան, 1980, թ. 8, էջ 142-152:

137. **Ներկայացնող խոսք:** /Արձակագիր Վարդան Գրիգորյանի մասին/- Սովետական գրականություն, Երևան, 1980, թ. 8, էջ 49:

138. **Բանաստեղծի քաղաքացիական դավանանքը:** /Ռափայել Պատկանյան - 150/- Սովետական Հայաստան, Երևան, 1980, 26 դեկտեմբերի, էջ 3:

139. Ваан Терян. Стихотворения. /Вступительная статья С. Сариняна, с. 5-50/ /Сост. и примеч. С. Н. Сариняна и Н. Терьян/. - Ленинград, «Советский писатель», 1980.

140. **Ժամանակակից քննադատության մասին:** /Լախախամագումարային մտորումներ/- Գարուն, Երևան, 1981, թ. 1, էջ 35- 46:

141. **Հայ ազատագրական բանաստեղծության շեփորահարը՝ Ռափայել Պատկանյան /Գամառ Զաթիպա/:** - Կանչ, Բեյրութ, 1981, 10 հունվարի, թ. 486, էջ 4:

142. **Լեզենդի իմաստությունը:** /Գրախոսություն/ /Ստեփան Կուրտիկյան,

«Կապույտակն»/- Արև, Կահիրե, 1981, մարտի 24 - 27 համարներում, էջ 3:

143. **Լեզենդի իմաստությունը:** /Գրախոսություն/ /Ստեփան Կուրտիկյան,

«Կապույտակն»/- Գրական թերթ, Երևան, 1981, 24 ապրիլի, թ. 17:

144. **Քննադատությունը և գեղարվեստական զարգացումը:** /Ս. Սարինյանի զեկուցումը

Հայաստանի գրողների 8-րդ համագումարում/- Գրական թերթ, Երևան, 1981, 15 մայիսի, թ. 20:

145. **Քննադատությունը և գրական զարգացումը:** - Սովետական գրականություն, Երևան, 1981, թ. 7, էջ 152-162:

146. **Պարույր Սևակը զուգահեռի վրա:** /Հուլշեր/- Գարուն, Երևան, 1981, թ. 11, էջ 55-75:

147. **Легенда истории и ее романизация.** /О романах Серо Ханзадяна «Царица Армянская» и Перча Зейтунцяна «Аршак Второй»/ /Перевод А. Ханбабяна/. - Литературная Армения, Ереван, 1982, # 1, с. 90-100.

148. **Գրական Նոր սերնդի դիմագիծը:** - Գարուն, Երևան, 1982, թ. 2, էջ 73- 83:

149. **Գրական Նոր սերնդի դիմագիծը:** - Գարուն, Երևան, 1982, թ. 3, էջ 60-71:

150. **Գրական Նոր սերնդի դիմագիծը:** - Գարուն, Երևան, 1982, թ. 4, էջ 61- 69:

151. **Ասց սերնդի մասին:** /Գրախոսություն/ /Մկրտիչ Սարգսյան, «Խաղաղություն պատերազմից առաջ»/: - Գրական թերթ, Երևան, 1982, 9 ապրիլի, թ. 15:

152. **Արսեն Տերտերյան:** /Ճննդյան 100-ամյակի առթիվ/: - Պատմա-բանասիրական հանդես, Երևան, 1982, թ. 4, էջ 35-55:

153. **Անհատը և գրականության հերոսը:** - /Գրախոսություն/ / Левон Киракосян - «Концепция личности и героя литературы»/: - Գրական թերթ, Երևան, 1982, 9 հուլիսի, թ. 28:

154. **Դեմիրճյանը գիտական վերագնահատությամբ:** /Գրախոսություն/ /Ваагн Мкртчян, «Дереник Демирчян»/: - Գրական թերթ, Երևան, 1982, 20 օգոստոսի, թ. 34:

155. **Արսեն Տերտերյան:** /Ճննդյան 100-ամյակի առթիվ/: - Սովետական գրականություն, Երևան, 1982, թ. 10, էջ 111-119:

156. **Գրողի նախասիրությունը:** /Գարեգին Բեսի մասին/: - 1981-? /Թերթի կտրածոն գտնվում է Հայաստանի ազգային արխիվում: Սերգեյ Սարիսյանի արխիվ, ֆոնդ 1752, ցուցակ 1, գործ 104/:

157. **Բարեյվել գրական քննադատության վիճակը «Սովետական գրականություն» ամսագրում:** - «Սովետական Հայաստան» թերթ, Երևան, փետրվար, թվականը -? /Թերթի կտրածոն գտնվում է Հայաստանի ազգային արխիվում: Սերգեյ Սարիսյանի արխիվ, ֆոնդ 1752, ցուցակ 1, գործ 104/:

158. **Ընթերցանության երկերի տասնամյակը:** - Գրական թերթ, թվականը-? /Թերթի կտրածոն գտնվում է Հայաստանի ազգային արխիվում: Սերգեյ Սարիսյանի արխիվ, ֆոնդ 1752, ցուցակ 1, գործ 104/:

159. **Критика и библиография.** /К новому изданию сочинений Раффи/. - Коммунист - ? /Թերթի կտրածոն գտնվում է Հայաստանի ազգային արխիվում: Սերգեյ Սարիսյանի արխիվ, ֆոնդ 1752, ցուցակ 1, գործ 104/:

160. **Արտաշես Ղահրիյանի մասին:** - ? /Թերթի կտրածոն գտնվում է Հայաստանի ազգային արխիվում: Սերգեյ Սարինյանի արխիվ, ֆոնդ 1752, ցուցակ 1, գործ 104/:

161. **Ճշմարտություն:** /Գրախոսություն / /Գեղամ Սևանի «Ինչո՞ւ... Ինչի՞ համար» վեպը: - Գրական թերթ, Երևան, 1983, 4 մարտի, թ. 10:

162. **Էդվարդ Զրբաշյան:** /Ծննդյան 60-ամյակի առթիվ: - Պատմա-բանասիրական հանդես, Երևան, ՀՍՍՀ ԳԱ, 1983, թ. 4, էջ 216-219:

163. **«Անհունի անդրադարձը»:** /Գրախոսություն/ /Ստեփան Թոփչյան, «Անհունի անդրադարձը»/: - Սովետական գրականություն, Երևան, 1983, թ. 6, էջ 127-131:

164. **Բանաստեղծության գիտությունը:** /Գրախոսություն/ /Պարույր Սևակ, «Երկերի ժողովածու 3 հատորով»/: - Գրքերի աշխարհ, Երևան, 1983, 21 օգոստոսի, թ. 8, էջ 4-5:

165. **Նորը Էպոսագիտության մեջ:** /Գրախոսություն/ /Արփո Պետրոսյան, «Ժողովրդի պատմությունը և նրա էպոսը», Մոսկվա, ՍՍՀՄ ԳԱ, 1982/: - Գրական թերթ, Երևան, 1983, 9 սեպտեմբերի, թ. 38:

166. **Նորից Նաիրի Չարյանը:** /Գրախոսություն/ /Սերգեյ Դարոնյան, «Նաիրի Չարյան: Կյանքը և գործունեությունը»/: - Գարուն, Երևան, 1983, թ. 9, էջ 86- 88:

167. Միայն մեկ հարց: /«Հայ քննադատության պատմություն» աշխատության առաջին հատորի լույս ընծայման առթիվ և նրա պարբերացման սկզբունքների մասին/: - Գրական թերթ, Երևան, 1983, 14 հոկտեմբերի, թ. 43:

168. **Գրախոսության մասին:** - Գրական թերթ, Երևան, 1983, 18 նոյեմբերի, թ. 48:

169 . Բաֆֆի, «Երկերի ժողովածու տասներկու հատորով», Հ 1: /Առաջաբանը՝ «Բաֆֆու ստեղծագործությունը», Ս. Սարինյանի, էջ 9-38/: - Երևան, «Սովետական գրող», 1983:

170. «Հայկական ռեալիզմի պատմության և տեսության հարցեր»: /Գիտական կոնֆերանսի զեկուցումների դրույթներ, 1983, 9-11 նոյեմբերի, ՀՍՍՀ ԳԱ Մ. Աբեղյանի անվ. գրականության ինստիտուտ/: /Ս. Սարինյան, «Հայ ռեալիզմի պատմական ուղին», էջ 3-6/: - Երևան, ՀՍՍՀ ԳԱ հրատ., 1983:

171. **Армянский «Серебряный век» - муки рождения.** /О романе М. Шагиряна/. - Литературная Армения, Ереван, 1983, # 12, с. 80-89/ /Перевод Н. Алексаняна/.

172. **Հայոց «արծաթե դարի» երկուսը:** /Գրախոսություն/ /Միջայել Շաթիրյան, «Արծաթե դար»/: - Սովետական գրականություն, Երևան, 1984, թ. 3, էջ 118-126:

173. **Հայ ռեալիզմի պատմական ուղին:** - Հայոց լեզուն և գրականությունը դպրոցում, Երևան, 1984, թ. 6, էջ 40-45:

174. **Խաչատուր Աբովյանը Բաֆֆու մեկնությամբ:** - Գրական թերթ, Երևան, 1984, 31 օգոստոսի, թ. 36:

175. **Բանաստեղծության ակունքը:** /Գրախոսություն / /Հրաչյա Հովհաննիսյան, «Ոսկե ամառ»/: - Գրական թերթ, Երևան, 1985, 18 հունվարի, թ. 3:

176. **Գրականագիտության մեթոդոլոգիայի հարցերից:** - Սովետական գրականություն, Երևան, 1985, թ. 1, էջ 100-114:

177. **Լուսանցանշումներ:** /20-րդ դարի 70-ական թթ. բանաստեղծների մասին/: - Գրական թերթ, Երևան, 1985, 8 փետրվարի, թ. 6:

178. **Սերգեյ Դարոնյանի ծննդյան 60-ամյակը:** /Շնորհավորանք /: - Գրական թերթ, Երևան, 1985, 19 ապրիլի, թ. 16:

179. **Վահան Տերյանի հայտնությունը:** /Ծննդյան 100-ամյակի առթիվ/: - Լրաբեր հասարակական գիտությունների, ՀՍՍՀ ԳԱ, Երևան, 1985, թ. 5, էջ 39-50:

180. **Միֆը և միֆաստեղծումը Տերյանի պոետիկայում:** - Գալուս, Երևան, 1985, թ. 6, էջ 38- 42:

181. **Բաֆֆին և գեղարվեստը:** - Սովետական արվեստ, Երևան, 1985, թ. 6, էջ 53-56:

182. **Բանաստեղծի հայտնությունը:** /Գրախոսություն / /Պարույր Սևակ, «Մուտք»: Կազմեց և առաջաբանը գրեց Հովհ. Ղազարյանը/: - Գրական թերթ, 1985, 5 հուլիսի, թ. 27:

183. **Բաֆֆու գրական հայացքները:** /Ծննդյան 150-ամյակի առթիվ/: - Լենինյան ուղիով, Երևան, 1985, թ. 10, էջ 84-92:

184. **Հավերժական Տերյանը:** /Ծննդյան 100-ամյակի առթիվ/: - /Թերթի կտրածոն գտնվում է Հայաստանի ազգային արխիվում: Սերգեյ Սարիսյանի արխիվ, ֆոնդ 1752, ցուցակ 1, գործ 104/:

185. **Նրա անհատական կոչումը:** /Վահագն Մկրտչյանի ծննդյան 60-ամյակի առթիվ/: - Գրական թերթ, Երևան, 1985, 29 նոյեմբերի, թ. 48:

186. **Հայրենի բնաշխարհի երգիչը:** /Սերո Խանզադյան -70/: - Երեկոյան Երևան, 1985, 24 դեկտեմբերի, թ. 293, էջ 3:

187. **Հայոց ազգային հանճարը:** /Րաֆֆի - 150/: - «Սովետական Հայաստան» ամսագիր, Երևան, 1985, թ. 12, էջ 23-24:

188. **Մարդու պրոբլեմը Րաֆֆու ստեղծագործության գեղարվեստական համակարգում:** - Սովետական գրականություն, Երևան, 1985, թ. 12, էջ 87-99:

189. **Ազգային մաքառման եպոսը:** /Րաֆֆի - 150/ /Րաֆֆու «Կայծեր» վեպի մասին/: - Գարուն, Երևան, 1985, թ. 12, էջ 22-31:

190. Հայ քննադատության պատմություն: /Երկայացնում է խմբագիրը՝ «Հայ քննադատության պատմություն» երկհատոր աշխատության պռաջին հատորի լույս ընծայման առթիվ/: - Գրքերի աշխարհ, Երևան, 1986, 23 փետրվարի, թ. 2, էջ 4:

191. **Խոսք Րաֆֆու մասին:** - Գրական թերթ, Երևան, 1986, 28 մարտի, թ. 13:

192. **Гений нашей литературы.** /К 150-летию со дня рождения Раффи/. - Коммунист, Ереван, 1986, 21 марта, с. 2.

193. **Հայոց ազատագրական լեգենդի վիպասը:** /Գրախոսություն/ /Հովհաննես Դուկասյան, «Բոգդան Սալթանով»/: - Գրական թերթ, Երևան, 1986, 13 հունիսի, թ. 24:

194. **Երգևկան կապույտ անուրջներում:** /Գրախոսություն/ /Նորայր Աղայան, «Կապույտ երգևկա»/: - Գրական թերթ, Երևան, 1986, 1 օգոստոսի, թ. 31:

195. **Հայոց «Արծաթե դարի» երկունքը:** /Գրախոսություն/ /Միքայել Շաթիրյան, «Արծաթե դար»/: - Գրական թերթ, Երևան, 1986, 19 սեպտեմբերի, թ. 38:

196. **Կյանքի առասպելը:** /Գրախոսություն/ /Սերո Խանզադյան, «Հորս հետ և առանց հորս»/: - Գրական թերթ, Երևան, 1986, 21 նոյեմբերի, թ. 47:

197. «Հայկական ռեալիզմի պատմության և տեսության հարցեր»: /Հոդվածների ժողովածու/ /Խմբ. կողմ.՝ Էդ. Մ. Զրբաշյան, Ս. Ն. Սարինյան, Չ. Վ. Ավետիսյան/: /Ս. Սարինյան, «Հայ ռեալիզմի

պատմական ուղին», էջ 17 - 90/: - ՀՍՍՀ ԳԱ Մ. Աբեղյանի անվ. գրականության ինստիտուտ, Երևան, ՀՍՍՀ ԳԱ հրատ., 1987:

198. Բաֆֆի, «Երկերի ժողովածու տեսներկու հատորով», Հ. 6: /**Խմբ.՝ Ս. Սարինյան, Վերջաբանը՝ «Կայծեր», Ս. Սարինյանի,** էջ 454 - 462/: - Երևան, «Սովետական գրող», 1986:

199. **Հավատի քննությունը:** /Գրախոսություն/ /Վարդգես Պետրոսյան, «Դատարկ աթոռներ ծննդյան տոնին»/: - Գրական թերթ, Երևան, 1987, 9 հունվարի, թ. 2:

200. **Մեծարժեք աշխատություն:** /Գրախոսություն/ /Սրբուհի Հայրապետյան, «Հայ հին միջնադարյան գրականության պատմություն», Լոս-Անջելես, 1986/: - Հայրենիքի ձայն, Երևան, 1987, 18 մարտի, թ. 12, էջ 6:

201. «History of Ancient and Medieval Armenian Literature». - /Review of Srbouhi Hairapetian's book «History of Ancient and Medieval Armenian Literature»/. - Armenian Review, Fall, 1987, Vol. 40, # 3-159, pp. 60-61.

202. **Գրականության գիտությունը:** /Գրախոսություն/ /Սուրեն Աղաբաբյան, «Հայ սովետական գրականության պատմություն»/: - Գրական թերթ, Երևան, 1987, 17 ապրիլի, թ. 16:

203. **Ժողովրդական տաղանդը:** /Պերճ Պռոշյանի ծննդյան 150-ամյակը/: - Սովետական գրականություն, Երևան, 1987, թ. 7, էջ 88-97:

204. **Ժամանակը Պռոշյանի ռեալիզմի պոետիկայում:** - Գրական թերթ, Երևան, 1987, 25 սեպտեմբերի, թ. 39:

205. **Խոսք Պերճ Պռոշյանի մասին:** - Գրական թերթ, Երևան, 1987, 2 հոկտեմբերի, թ. 40:

206. Պերճ Պռոշյան, «Երկեր»: /**Առաջաբանը՝ «Պռոշյանի ստեղծագործությունը», Ս. Սարինյանի** /: - Երևան, «Սովետական գրող», 1987:

207. **Դեմիրճյանը գիտական վերագնահատմամբ:** /Գրախոսություն/ /Վահագն Մկրտչյան, «Դերենիկ Դեմիրճյան»/: - Գրքերի աշխարհ, Երևան, 1987, 20 դեկտեմբերի, էջ 4:

208. Կարծիք Չինաիդա Բաբայանի բանաստեղծությունների մասին: - Գարուն, Երևան, 1988, թ. 2, էջ 88:

209. «Գրական դեմքեր»: Գիրք 2 /Ժողովածու/: /**Պատ. խմբ.՝ Ս.**

Ն. Սարինյան, Առաջաբանը՝ Ս. Ն. Սարինյանի, էջ 5-7/- ՀՍՍՀ ԳԱ Մ. Աբեղյանի անվ. գրականության ինստիտուտ, Երևան, ՀՍՍՀ ԳԱ հրատ., 1988:

210. **Նամակ խմբագրությանը:** /«Գարուն»-ի 1988թ. 4-5 համարներում տպագրված Վաչե Սաֆարյանի Պարույր Սևակի մասին հոլշերի առիթով/- Գարուն, Երևան, 1988, թ. 7, էջ 9-12:

211. **Միանգամայն արժանի:** /Ներկայացված է ՀՍՍՀ Պետական մրցանակի/ /Հովհաննես Դուկասյանի «Բոգդան Սալթանով» վեպը/- Գրական թերթ, Երևան, 1988, 2 սեպտեմբերի, թ. 36:

212. **Հայոց գրականության երկու դարը:** /Հեղինակի նախաբանը համանուն գրքի/- Գրքերի աշխարհ, Երևան, 1988, 23 հոկտեմբերի, թ. 10, էջ 5:

213. Մուրացան, «Գևորգ Մարգալետունի»։ /**Վերջաբանը՝ «Մուրացանի «Գևորգ Մարգալետունի» պատմական վեպը», Ս. Սարինյանի,** էջ 357- 363/- Երևան, «Լույս», 1988:

214. **Էջեր Լևոն Շանթի գրական ժառանգությունից:** /Վերադարձվող արժեքներ/- Կերածնված Հայաստան, Երևան, 1989, թ. 3, էջ 40-47:

215. **Լևոն Շանթի «Հայ բանահյուսությունը»:** - Նորք, Երևան, 1989, թ. 5, էջ 116-126:

216. **Խոսք բանաստեղծի մասին:** /Հովհաննես Հովհաննիսյան -125/- Գրական թերթ, Երևան, 1989, 16 հունիսի, թ. 25:

217. **Ավետարան ըստ Հակոբ - Թադևոսի:** /«Գարուն»-ի 1989թ. թ. 3-ում տպագրված երկխոսության առիթով/- Գրական թերթ, Երևան, 1989, 21 հուլիսի, թ. 30:

218. **Հայքի վերածնունդը:** /Գրախոսություն/ /Հայկ Խաչատրյան, «Երվանդ Սակավակյաց»/- Գրական թերթ, Երևան, 1989, 15 սեպտեմբերի, թ. 38:

219. **Լևոն Շանթի ազգային ծրագիրը:** - Գրական թերթ, Երևան, 1989, 6 հոկտեմբերի, թ. 41:

220. **Ժան Անդրյանի հիշատակին:** - Գրական թերթ, Երևան, 1989, 27 հոկտեմբերի, թ. 44:

221. Մկրտիչ Սարգսյան, «Խաղաղություն պատերազմից առաջ: Չմակարդվող արյուն»։ /**Վերջաբանը՝ Ս. Սարինյանի:** - Երևան, «Սովետական գրող», 1989:

222. «Շիրվանզադե, Նար-Դոս, Մուրացան, Վրթանես Փափագյան»։ /Համալսարանական գրականություն պատանիների համար մատենաշար/։ /«Մուրացան» և «Վրթանես Փափագյան» առաջաբանները՝ Ս. Ն. Սարինյանի, էջ 411- 422, էջ 626 - 636/։ - Երևան, «Արևիկ», 1989:

223. **Армянская литература.** - «История всемирной литературы», Т. 6, Изд.-во «Наука», Академия наук СССР, Институт мировой литературы им. А. М. Горького, Москва, 1989, с. 453-459:

224. **Նամակ Ռաֆայել Իշխանյանին:** /Հայկական հարցը Իշխանյանի «Երրորդ ուժի բացառման» տեսությամբ լուծելու տեսակետի մասին/։ - Գրական թերթ, Երևան, 1990, 5 հունվարի, թ. 2:

Նույնը՝ «Արև» օրաթերթ, Կահիրե, 1990, մարտի 20-24 համարներում, էջ 1:

225. **Հուլշերի երկրի առասպելը:** /Գրախոսություն/ /Վահագն Մուղնեցյանի «Եկվորներ» վեպի մասին/։ - Գրական թերթ, Երևան, 1990, 23 մարտի, թ. 13:

226. Պատասխանում են «ԳԱ»-ի հարցաթերթիկին։ - Գրքերի աշխարհ, Երևան, 1990, 25 մարտի, թ. 3, էջ 5:

227. **Բանաստեղծի զուգահեռը:** /Գրախոսություն/ /Վահագն Դավթյան, «Ի սկզբանե եր բանս»/։ - Գրական թերթ, Երևան, 1990, 6 ապրիլի, թ. 15:

228. **Լևոն Շանթի կրթության տեսությունը:** - Լրաբեր հասարակական գիտությունների, ՀՍՍՀ ԳԱ, Երևան, 1990, թ. 6, էջ 13-18:

229. **Գրողի պարտավորեցնող կոչումը:** - Գրական թերթ, Երևան, 1990, 7 սեպտեմբերի, թ. 37:

230. **Օջականի առեղծվածը:** - Գրական թերթ, Երևան, 1990, 26 հոկտեմբերի, թ. 44:

231. **Армянская литература. /Вторая половина 19-ого века/.** - «История всемирной литературы», Т. 7, Изд.-во «Наука», Академия наук СССР, Институт мировой литературы им. А. М. Горького, Москва, 1991, с. 208-215.

232. **Սևակի բանաստեղծության պատկերի դիալեկտիկան:** - Նորք, Երևան, 1991, թ. 1:

233. Երկխոսություն Սերգեյ Սարինյանի և «Նարեկ»-ի խմբագիր Վարդգես Դավթյանի միջև - «Չեմ հավատում գրականության վերափոխիչ առաքելությանը»: - Նարեկ, Երևան, 1991, փետրվար, թ. 4:

234. **Մտավորականությունը և արդի ազգային շարժումը:** - Գրական թերթ, Երևան, 1991, 8 մարտի, թ.10:

235. **Արցախը ժամանակի մղձավանջում:** /Գրախոսություն/ /Չորայր հալափյան, «Միջնաշեն»/: - Գրական թերթ, Երևան, 1991, 20 սեպտեմբերի, թ. 27:

236. **Դասական ոճի գրականագետը:** /Սուրեն Աղաբաբյանի մասին/: - Գրական թերթ, Երևան, 1992, 31 հունվարի, թ. 5:

237. **Մինչև ե՞րբ և մինչև ու՞ր:** /«Երեկոյան Երևան»-ի 1991թ. թ. 237-ում տպագրված Հակոբ Մովսեսի «Մշակույթը որպես բնական ընտրություն» հարցազրույցի առիթով/: - Գրական թերթ, Երևան, 1992, 6 մարտի, թ. 9:

238. **Նիկոլ Աղբալյան. գրականագետը, մտածողը, գործիչը:** - Գրական թերթ, Երևան, 1992, 3 ապրիլի, թ. 12:

239. **Պարոնյանի ծիծաղի փիլիսոփայությունը:** - Լրաբեր հասարակական գիտությունների, Երևան, 1993, թ. 4, էջ 39- 48:

240. **Կարապետյանի գրական փորձագրությունները:** - Գրական թերթ, Երևան, 1993, 12 նոյեմբերի, թ. 16:

241. **Կիմ Աղաբեկյան. Արդի հայ արձակի զարգացման միտումները:** - /Գրախոսություն/ /Կիմ Աղաբեկյան, «Արդի հայ արձակի զարգացման միտումները»/: - Բանբեր Երևանի համալսարանի, 1994, թ. 1/82/, էջ 187-190:

242. **Պատմությունը չպետք է անակնկալ լինի:** /Րաֆֆու «Խամսայի մեկիջությունները» աշխատության մասին/: - Լրագիր, Երևան, 1994, 12 մարտի, թ. 33, էջ 4:

243. **Մի էջ անցյալի արձագանքներից:** /Գրականագետը պարզաբանում է Գուրգեն Մահարու «Փակ նամակը»/: - Լրագիր, Երևան, 1994, 18 մարտի, թ. 37, էջ 6:

244. Գրականության ճակատագրով մտահոգված: /Կլոր սեղան - Ազատ Եղիազարյան, Սերգեյ Սարինյան, Էդվարդ Ջրբաշյան, Դավիթ Գասպարյան, Չավեն Ավետիսյան/: - Նպատակ, ՀՀ Գիտությունների ազգային ակադեմիայի գիտահասարակական

պաշտոնաթերթ, Երևան, 1994, մարտ, թ. 6, էջ 2:

245. Հայկական գաղափարաբանության ակունքները /17-18-րդ դդ./: /Հայ հասարակական միտքը 17-19-րդ դարերում/: - Լրագիր, Երևան, 1994, 27 ապրիլի, թ. 64, էջ 5:

246. Լևոն Շանթի առասպելը: /Լևոն Շանթ -125/: - «Վարուժան» ամսագիր, Երևան, 1994, սեպտեմբեր-հոկտեմբեր, թ. 6, էջ 2-3:

247. Հակոբ Կարապետց. Կարթագենի դուստրը: - «Վարուժան» ամսագիր, Երևան, 1994, նոյեմբեր, թ. 7, էջ 4-5:

248. Հայկական գաղափարաբանություն: - «Ինքնություն» հումանիտար հետազոտությունների հայկական կենտրոն, Երևան, «Կամար», 1995, թ. 1, էջ 123-133:

249. Ի հեճուկս: - Գրական թերթ, Երևան, 1995, 24 փետրվարի, թ. 3:

250. Ցեղասպանության մշակութաբանական եզրերը: /Հայոց ցեղասպանության արձագանքը հայ գրականության մեջ/: - Գրական թերթ, Երևան, 1995, 24 ապրիլի, թ. 7:

251. Սերգեյ Սարինյան, Գրիգոր Հակոբյան - Գրական երկխոսություն: - Եղիցի լույս, Ստեփանակերտ, 1995, թթ. 5- 6, 7- 8:

252. Թամարա Հովհաննիսյան, «Վահան Թեքեյանի սիրերգությունը»: /Խմբ.՝ Ս. Սարինյան, Առաջաբանը՝ Ս. Սարինյանի/: - Երևան, «Գիտություն», 1995:

253. Գրականագետի ուղին: /Խորեն Սարգսյանի մասին/: - Լրաբեր հասարակական գիտությունների, Երևան, 1996, թ. 3, էջ 35- 46:

254. Ով անցյալ ունի, ունի և ապագա: /Նորայր Ադայանի ծննդյան 60-ամյակի առթիվ/: - «Հայաստան» օրաթերթ, Երևան, 1996, 15 օգոստոսի, էջ 3:

255. Բանավեճից դուրս կամ նամակ երիտասարդ բանասեր Սեյրան Գրիգորյանին: - Գրական թերթ, Երևան, 1996, 6 սեպտեմբերի, թ. 18:

256. Սեպտեմբերի 25-ի արձագանքներ: /Գևորգ Հայրյան, Սերգեյ Սարինյան, Աղասի Այվազյան/: - Գրական թերթ, Երևան, 1996, 1 հոկտեմբերի, թ. 2:

257. Պատմություն, անհատ, ճակատագիր: /Գրախոսություն/

/Վարդգես Դավթյան, «Առասպելի և իրականի սահմանագծին. Լևոն Տեր-Պետրոսյան քաղաքացին և քաղաքագետը»/: - Գրական թերթ, Երևան, 1996, 22 հոկտեմբերի, թ. 24; 29 հոկտեմբերի, թ. 25:

258. **Ճշմարտություն գրականության մասին**: /Գրականության ինստիտուտի շուրջ: «Գարուն»-ի հարցերին պատասխանում է Սերգեյ Սարինյանը/: - Գարուն, Երևան, 1996, թ. 10, էջ 50-51:

259. **Գրիգոր Արծրունին և իր «Մշակը» գիտական լուսաբանությամբ**: - Գրական թերթ, Երևան, 1996, 17 դեկտեմբերի, թ. 32:

260. Գրիգոր Հակոբյան, «Արևմտահայ նորավեպը /1880-1910-ական թվականներ: Ժանրի պատմության և տեսության հարցեր»/: /**Ս. Ն. Սարինյան - «Խմբագրի խոսքը»**, էջ 3/: - Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 1996:

261. Արդի հայ պատմավեպը՝ նոր որակ: /Սերգեյ Սարինյան, Ազատ Եղիազարյան, Պետրոս Դեմիրճյան, Չորայր Խալափյան, Պերճ Զեյթունցյան/: - Գրական թերթ, Երևան, 1997, 22 ապրիլի, թ. 15:

262. Ալմաստ Չաքարյան, «Եղիշե Չարենց. Կյանքը, գործը, ժամանակը», Գիրք 1: /Խմբագիրներ՝ Սերգեյ Սարինյան, Ֆելիքս Մելոյան/: - Երևան, Հայաստանի ԳԱԱ հրատ., 1997:

263. **Հավատաքննության դավադիր հետապնդումներով**: /Ալմաստ Չաքարյան, «Եղիշե Չարենց. կյանքը, գործը, ժամանակը»/: - Հայք, Երևան, 1997, 11 նոյեմբերի, էջ 6:

264. **Պատմության ժամանակը**: /Գրախոսություն/ /Չորայր Խալափյան, «Վասիլ Մեծ հայ կայսր Բյուզանդիայի կամ Կոնստանդնուպոլսի թագավորը»/: - Հայք, Երևան, 1997, 19 դեկտեմբերի, թ. 223, էջ 6:

265. **«Իմ ապրած կյանքը մանկության իմ երազների շարունակությունն է»**: /Լսարանի հյուրն է ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս, «Հրաչյա Աճառյան» համալսարանի դասախոս Սերգեյ Սարինյանը/: - Առաքյալ, Երևանի «Հրաչյա Աճառյան» համալսարան, 1997, դեկտեմբեր, թ. 6:

266. Հայկազ Հակոբջանյան, «Սպիտակ Էդելվեյսներ»/: /**Առաջաբանը՝ «Սպիտակ Էդելվեյսներ՝ Ռուբեն Սևակ», Ս. Սարինյանի**, էջ 3-4/: - Երևան, «Նաիրի» հրատ., 1997:

267. Հայկազ Հակոբջանյան, «Պաղվալի Վաղոն»/: /**Առաջաբանը՝ Ս. Սարինյանի**, էջ 3/: - Երևան, «Նաիրի» հրատ., 1997:

268. **«Նամակ Վարդան Հակոբյանին»:** - ԼՂՀ Մ արխիվ, 1997: / Հղումը՝ Վարդան Հակոբյան, «Երկեր», Հատոր Ե: /Ծանոթագրություն/: **/Խմբ.՝ Ս. Սարինյան/:** - Ստեփանակերտ, «Դիզակ պյուն», 2008:

269. Հայկազ Հակոբջանյան, «Արևմտահայ գավառագիր արձակը, պատմություն և տեսություն /1850 -1915թթ.»: **/Ս. Սարինյան - «Խմբագրի խոսքը»**, էջ 5/: - Երևան, «Ձանգակ - 97» հրատ., 1998:

270. **Երկու հայացք, պատմության երկու ընթերցում:** /Կտրիճ Սարդարյանի մասին/: - Հայք, Երևան, 1998, 17 հունվարի, էջ 4:

271. **Վեպի պատմության և տեսության հարցեր:** - Լրաբեր հասարակական գիտությունների, Երևան, 1998, թ. 2, էջ 3-17:

272. **Մինչև ե՞րբ և մինչև ու՞ր:** /Վահե Օշականի անդրադարձը Արթուր Անդրանիկյանի «Մերկասառույց» գրքին/: - Գրական թերթ, Երևան, 1998, 15-31 մայիսի, թ. 1:

273. Սերգեյ Սարինյան, Արամ Ալեքսանյան - Երկխոսություն - Մշակույթի գիտականացման անհրաժեշտությունը: - Գրական թերթ, Երևան, 1998, 1-15 հուլիսի, թ. 4:

274. **Բանաստեղծի աշխարհը:** /Վարդան Հակոբյանի մասին/: - Գրական թերթ, Երևան, 1998, 1-15 հուլիսի, թ. 4:

275. **Ազնվական գրիչը:** /Պերճ Չեյթունցյան - 60/: - Գրական թերթ, Երևան, 1998, 1-15 օգոստոսի, թ. 6:

276. **«Վերք Հայաստանի» վեպի կառուցվածքը:** - Գրական թերթ, Երևան, 1998, 16-31 օգոստոսի, թ. 7:

277. **Գրականության ապագան չի կարելի կանխատեսել:** /Զրույցը վարեց Հակոբ Սրապյանը/: - Հայաստան, Երևան, 1998, 11 օգոստոսի, էջ 3:

278. **Անդրադարձ:** /Գրախոսություն/ /Մովսես Յախշունց, «Առեղծվածներ»/: - Առավոտ, Երևան, 1998, 29 օգոստոսի, էջ 12:

279. Անդրադարձ 1998թ. «Գրական թերթ»-ի 7-րդ համարում Պետրոս Դեմիրճյանի «Նախաբան, որ կարող էր չլինել» հոդվածին: - Գրական թերթ, Երևան, 1998, 1-15 սեպտեմբերի, թ. 8:

280. **Նարեկացին գեղագիտական լուսաբանությամբ:** - Գրական թերթ, Երևան, 1998, 1-15 նոյեմբերի, թ. 12:

281. **Ինչ է ազգային գաղափարաբանությունը:** /Մերթոդաբա-

նական ընդհանուր դրույթներ/։ - Գրական թերթ, Երևան, 1998, 15-30 նոյեմբերի, թ. 13:

282. **«Հայկական հարց»-ի մերոդաբանական դրվածքը**։ - Գրական թերթ, Երևան, 1998, 15-31 դեկտեմբերի, թ. 15:

283. **Նշանաբանը՝ գիտականացում**։ /Դարավերջ - Դարասկիզբ /։ - Հայաստանի Հանրապետություն, Երևան, 1998, 22 դեկտեմբերի, թ. 250, էջ 5:

284. Հայ գաղափարաբանություն և հայ իրականություն։ /Սերգեյ Սարինյանի հետ զրույցը վարեց Վարուժան Այվազյանը/։ - Գալուս, Երևան, 1999, թ. 1, էջ 41- 45:

285. **Սրտի խոսք**։ /Մկրտիչ Սարգսյանի ծննդյան 75-ամյակի առթիվ/։ - Հայաստանի Հանրապետություն, Երևան, 1999, 8 մայիսի, թ. 88, էջ 5:

286. **Անդրադարձ**։ /Հրաչյա Բեգլարյանի ծննդյան 65-ամյակի առթիվ/։ - Ազատ Արցախ, Ստեփանակերտ, 1999, 19 հունիսի, էջ 8:

287. **Սասուն Վարդանյան. «Արամ Աշխարհակալ»**։ /Գրախոսություն/ /Սասուն Վարդանյան, «Արամ Աշխարհակալ»/։ - «Հայաստանի Հանրապետություն» թերթ, Երևան, 1999, 26 հունիսի, թ. 123, էջ 5:

288. Սերգեյ Սարինյան, Արամ Ալեքսանյան - Երկխոսություն - Ազգային գաղափարաբանություն։ - Դրօշակ, Երևան, 1999, սեպտեմբեր, թ. 15, էջ 31- 38:

289. Հետադարձ հայացք։ /Սերգեյ Սարինյան, Ֆադեյ Սարգսյան, Արմեն Խանդիկյան/։ - Հայաստանի Հանրապետություն, Երևան, 1999, 3 նոյեմբերի, թ. 214, էջ 2:

290. **Սեր պատմությունը ենթակա է վերագնահատության**։ /Հարցարան Սերգեյ Սարինյանին/։ - Ազատ Արցախ, Ստեփանակերտ, 1999, 30 նոյեմբերի, էջ 4-5:

291. **Սերգեյ Սարինյանի ասույթներից**։ - Ազատ Արցախ, Ստեփանակերտ, 1999, 30 նոյեմբերի, էջ 5:

292. Վերադարձ ինքներս մեզ։ /Հարցազրույց Սերգեյ Սարինյանի հետ։ Վարեց Անահիտ Ադամյանը/։ - Հայաստանի Հանրապետություն, Երևան, 1999, 25 դեկտեմբերի, թ. 252, էջ 5:

293. Հոբեյանական մտորումներ։ - Եղիցի լույս, Ստեփանակերտ, 2000, 31 հունվարի, էջ 2:

294. Անդրադարձ 1 - Հայոց նոր գրականության վերագնահատման հարցին: /Անդրադարձ Խոսե Օրտեգա ի Գասետի «Մշակույթի փիլիսոփայություն» և Ռոլան Բարտի «Գրականությունը և ճշմարտությունը» գրքերին/: - Գրական թերթ, Երևան, 2000, 2 հունիսի, թ. 1:

295. Անդրադարձ 2 - Հայոց նոր գրականության վերագնահատման հարցին: /Վահան Տերյանի «Հայ գրականության գալիք օրը» 1914թ. ելույթը/: - Գրական թերթ, Երևան, 2000, 9 հունիսի, թ. 2:

296. Անդրադարձ 3 - Հայոց նոր գրականության վերագնահատման հարցին: - Գրական թերթ, Երևան, 2000, 16 հունիսի, թ. 3:

297. Ավագ Խաչատրյան. «Ավետիք Իսահակյանի պոեզիան»: /Գրախոսություն/ /Ավագ Խաչատրյան, «Ավետիք Իսահակյանի պոեզիան»/: - Հայաստանի Հանրապետություն, Երևան, 2000, 11 հուլիսի, թ. 127, էջ 5:

298. Գրողի մենախոսությունը: /Գրախոսություն/ /Նորայր Ադալյանի «Թաղման թափոր» պատմվածքների ժողովածուն/: - Գրական թերթ, Երևան, 2000, 28 հուլիսի, թ. 9:

299. Նա արժանի է վերագնահատման: /Զրիստափոր Թափալցյանի մասին/: - Գրական թերթ, Երևան, 2000, 1-15 հոկտեմբերի, թ. 15-16:

300. Նա կոչված էր քննադատ լինելու: /Վազգեն Մնացականյանի մասին/: - Գրական թերթ, Երևան, 2000, 15-30 նոյեմբերի, թ. 21-22:

301. «Վերջ Հայաստանի» վեպի պոետիկան: - Պատմա-բանասիրական հանդես, Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2001, թ. 2, էջ 77-98:

302. Միխիթարյանները հայ գրականության պատմագրության հիմնադիր: - Բազմավեպ, Վենետիկ, 2001, թ. 1- 4, էջ 289-292:

303. Ժամանակը և մարդիկ Անահիտ Սահինյանի հուշերում: - Գրական թերթ, Երևան, 2001, 1- 30 հունիսի, թ. 9-10:

304. Անդրադարձ: /Կարպիս Սուրենյանի դիմանկարը/: - Գրական թերթ, Երևան, 2001, 28 սեպտեմբերի, թ. 15:

305. Պատմությունը հազարամյա զուգահեռում: /Հայկ Խա-

չատրյանի «Գրիգոր Մագիստրոսի վերջին թուղթը» պատմավեպը/- Գրական թերթ, Երևան, 2001, 16 նոյեմբերի, թ. 22:

306. Վարդան Հակոբյան, «Քրիստոսի ծաղիկները կամ դադարներ՝ կտրուկ շրջադարձով»:/**Խմբ.՝ Ս. Սարինյան, Առաջաբանը՝ Ս. Սարինյանի**/:- Երևան, Հայաստան, «Վան Արյան», 2001:

307. **Բառի ազնվությունը**:/Հրաչյա Բեգլարյանի «Արցախ - Նամե»-ն/:- Գրական թերթ, Երևան, 2002, 12 ապրիլի, թ. 13:

308. **Ժամանակի ուղևորը**:/Գրախոսություն/ /Գուրգեն Խանջյան, «Նստիր Ա գնացքը»/- Գրական թերթ, Երևան, 2002, 7 հունիսի, թ. 21:

309. **Անդրադարձ**:/Գրողների համահայկական 1-ին համաժողովը/- Գրական թերթ, Երևան, 2002, 20 սեպտեմբերի, թ. 31:

310. **Թռուցիկ հավելված «Անդրադարձ» -ին**:/Գուրգեն Խանջյանի «Նստիր Ա գնացքը» գրքի առիթով - Բանավեճ/- Գրական թերթ, Երևան, 2002, 18 հոկտեմբերի, թ. 35:

311. **Դու հասկացա՞ր ինձ**:/Բաղիշ Հովսեփյանի «Դու հասկացա՞ր ինձ» վեպի մասին/- Գրական թերթ, Երևան, 2002, 15 նոյեմբերի, թ. 39:

312. ՀԳՄ լիակազմ ժողովում ելույթներ արդի հայ գրականության մասին: Ս. Սարինյան և ուրիշներ: - Գրական թերթ, Երևան, 2002, 22 նոյեմբերի, թ. 40:

313. **Պատմավեպի սահմանը**:/Վահրամ Մարտիրոսյանի «Հանուն խաչի ծալվածները» վեպի մասին/- Գրական թերթ, Երևան, 2002, 21 դեկտեմբերի, թ. 44:

314. Արտաշես Ղահրիյան, «Լեռան հուշ» /Պատմվածքներ/:- **Առաջաբանը՝ Ս. Սարինյանի** /:- Ստեփանակերտ, «Ազատ Արցախ», 2002:

315. **Ինչ է գրականության փիլիսոփայությունը**:- Գրական թերթ, Երևան, 2003, 7 փետրվարի, թ. 2:

316. **Ինչ կապ կա գրականության և երկրի միջև**:- Գրական թերթ, Երևան, 2003, 14 փետրվարի, թ. 3:

317. Սերգեյ Սարինյան, Դավիթ Գասպարյան - Երկխոսություն - Գրական քննադատությունը երեկ և այսօր: - Գարուն, Երևան, 2003, թ. 11, էջ 4-23:

Ամսագրի առաջին էջում Ս. Սարինյան, «Ինչ է ազգային գաղափարաբանությունը»:

318. **«Հավատում եմ, որ գալու է գրքի վերածննդի ժամը»:** /Զրույց «Հայ գաղափարաբանություն» և «Հայոց գրականության երկու դարը» գրքերի հեղինակ Սերգեյ Սարինյանի հետ/ /Զրույցը վարեց Անուշ Նավասարդյանը/: - Առաքյալ, «Հրաչյա Աճառյան» համալսարան, 2003, թ. 3, մարտ, էջ 3:

319. **Ծովի լռության, հեռավոր կանչի և թախծի երգեր:** /Գրախոսություն/ /Ռուզան Ասատրյանի « Ձայնս խեցու մեջ» բանաստեղծությունների ժողովածուն/: - Ազգ, Երևան, 2003, 17 ապրիլի, թ. 73, էջ 6:

320. **Ռոզա Պետրոսյան. «Գրիգոր Լուսավորիչ և Տրդատ արքա»:** /Գրախոսություն/ /Ռոզա Պետրոսյան, «Գրիգոր Լուսավորիչ և Տրդատ արքա»/: - Ազգ, Երևան, 2003, 23 մայիսի, թ. 98, էջ 6:

321. **Նարեկը - անվերծանելին:** /«Մատյան ողբերգության» 1000-ամյակ/: - Գրական թերթ, Երևան, 2003, 27 հունիսի, թ. 22:

322. **Նա ստեղծեց իր սերնդի կենսագրության ավանդապատումը:** /Մեկ տարվա բացակայություն. արձակագիր, բանաստեղծ Մկրտիչ Սարգսյան/: - Երկիր, Երևան, 2003, թ. 53, 27 հունիսի - 3 հուլիսի, էջ 11:

323. **Հեղափոխության Նարեկը /Ատոմ Յարճանյան - Սիամանթո/:** - Գրական թերթ, Երևան, 2003, 5 սեպտեմբերի, թ. 28:

324. **Բնաշխարհի բանաստեղծը:** /Բոգդան Ջանյան - 90/: - Եղիցի լույս, Ստեփանակերտ, 2003, թ. 11-12:

325. **Արտեմ Հարությունյանի պոետական ավետարանը:** /Գրախոսություն/ /Արտեմ Հարությունյան -«Հուդայի արձակուրդը»/: - Ազգ, Երևան, 2003, 5 դեկտեմբերի, թ. 224, էջ 6:

326. Ալմաստ Չաքարյան, «Եղիշե Չարենց. Կյանքը, գործը, ժամանակը», Գիրք 2: / Ս. Սարինյան - «Խմբագրի խոսքը», էջ 5-6/: - Երևան, ՀԳՄ հրատ., 2003:

327. **Գրականագետը:** /Ալմաստ Չաքարյանի ծննդյան 80-ամյակի առթիվ/: - Գրական թերթ, Երևան, 2004, 13 փետրվարի, թ. 1:

328. **Հեղափոխության Նարեկը /Ատոմ Յարճանյան - Սիամանթո /:** - Գրականագիտական հանդես - Ա, ՀՀ ԳԱԱ Մ. Աբեղյանի անվ. գրականության ինստիտուտ, ՀԳՄ, Երևան, 2004, էջ 66-75:

329. Արդի գրականագիտության գլխավոր ուղղությունները: Գրականագիտական դպրոցների կազմավորումը: - Գրական թերթ, Երևան, 2004, 5 մարտի, թ. 4:

330. Արդի գրականագիտության գլխավոր ուղղությունները: «Գիտական ռեալիզմի» մեթոդաբանությունը: - Գրական թերթ, Երևան, 2004, 12 մարտի, թ. 5:

331. Արդի գրականագիտության գլխավոր ուղղությունները: Ակադեմիական դպրոցի կազմավորումը: - Գրական թերթ, Երևան, 2004, 26 մարտի, թ. 7:

332. Արդի գրականագիտության գլխավոր ուղղությունները: Ուղղությունը և թռուցիկ անդրադարձներ: - Գրական թերթ, Երևան, 2004, 2 ապրիլի, թ. 8:

333. Վերադարձի բանաստեղծը: /Համո Սահյան - 90/: - Հարթակ, Երևան, 2004, 14-20 ապրիլի, թ. 14, էջ 2:

334. Ընթերցման հաճույքը: /Գրախոսություն/ /Ավետիք Իսահակյան, «Երկերի լիակատար ժողովածու»/: - Գրական թերթ, Երևան, 2004, 28 մայիսի, թ. 16:

335. Մուրացան - 150: /Ասույթներ - Ավետիք Իսահակյան, Արսեն Տերտերյան, Սերգեյ Սարինյան/: - Գրական թերթ, Երևան, 2004, 17 սեպտեմբերի, թ. 28:

336. Արդի հայ բանագիտության գլխավոր խնդիրները: Զննարկման արդյունքներն ամփոփում է Սերգեյ Սարինյանը: - Գրական թերթ, Երևան, 2004, 22 հոկտեմբերի, թ. 33:

337. Ազգը և ազգայնականությունը գիտական նոր լուսաբանությամբ: /Էռնեստ Գելների «Ազգը և ազգայնականությունը» գրքի քննադատությունը/: - Գրական թերթ, Երևան, 2004, 29 հոկտեմբերի, թ. 34:

338. Ազգը և ազգայնականությունը գիտական նոր լուսաբանությամբ: /Էռնեստ Գելների «Ազգը և ազգայնականությունը» գրքի քննադատությունը/: - Գրական թերթ, Երևան, 2004, 5 նոյեմբերի, թ. 35:

339. Հեղափոխության Նարեկը: - Գրականագիտական հանդես /Հոդվածների ժողովածու/ - Ա, ՀՀ ԳԱԱ Մ. Աբեղյանի անվ. գրականության ինստիտուտ, ՀԳՄ, Երևան, 2004, էջ 66-75:

340. Կոչված էր: /Սևակ Արզումանյան - 75/: - Գրական թերթ, Երևան, 2004, 3 դեկտեմբերի, թ. 39:

341. **Ժամանակը և գրականության ընթացը**: - Գրականագիտական հանդես - Բ, ՀՀ ԳԱԱ Մ. Արեղյանի անվ. գրականության ինստիտուտ, ՀԳՄ, Երևան, 2004, էջ 3-45:

342. **Ժամանակը և գրականության ընթացը**: /ՀԳՄ 14-րդ համագումարին ընդառաջ/: - Գրական թերթ, Երևան, 2005, 14 հունվարի, թ.1:

343. **Ժամանակը և գրականության ընթացը**: /ՀԳՄ 14-րդ համագումարին ընդառաջ/: - Գրական թերթ, Երևան, 2005, 21 հունվարի, թ. 2:

344. Հայկազ Հակոբջանյան, «Առկայծ ճրագ» /Դանիել Վարուժան. Կենսագրական վեպ/: /Առաջաբանը՝ Ս. Սարիսյանի, էջ 5- 6/: - Գյումրի, «Դպիր» հրատ., 2004:

345. **Պահանջվում է մտավոր կարգապահություն**: /Խոսք մտավորականի ներքին կուլտուրայի մասին/ /Հարցազրույց՝ գրականագետ, ակադեմիկոս Սերգեյ Սարիսյանի հետ/ /Վարեց Կիմա Եղիազարյանը/: - Հայոց աշխարհ, Երևան, 2005, 23 մարտի, թ. 51, էջ 7:

346. «Քարի շնչառությունը» բանաստեղծության անջատումն է երկիր մոլորակից»: /«Գրիգոր Նարեկացի» համալսարանի դասախոս Տաթևիկ Սողոմոնյանի զրույցը Ս. Սարիսյանի հետ/: - Եղիցի լույս, Ստեփանակերտ, 2005, թ. 3, էջ 4:

347. **Իսկապես՝ «Աշխարհը մնաց կարգի բերելու»**: /Արծալագիր Արծրուն Պեպանյանի «Կալիգուլա» պատմավեպի մասին կարծիքներ/ /Սերգեյ Սարիսյան, Դավիթ Գասպարյան/ /Գրառեց Հասմիկ Մաղաքյանը/: - Ավանգարդ, Երևան, 2005, 15-21 հունիսի, թ. 21, էջ 5:

348. «Իսկ Հրանտը խելք էր»: - Գիտությունների ազգային ակադեմիայի գիտական նստաշրջանը նվիրված Հրանտ Մաթևոսյանի 70-ամյակին/ /Անդրադարձ զեկուցումներին/: - Առավոտ, Երևան, 2005, 2 դեկտեմբերի, թ. 231, էջ 6:

349. **Հովհաննես Հովհաննիսյան**: - Նշանավոր ճեմարանականներ, Մայր Աթոռ սուրբ Էջմիածին, 2005, էջ 333 - 343:

350. **Լևոն Շանթ**: - Նշանավոր ճեմարանականներ, Մայր Աթոռ սուրբ Էջմիածին, 2005, էջ 375 - 387:

351. ՀՀ պետական գործիչների և ստեղծագործական մտավոր

րականության ներկայացուցիչների շնորհավորական ուղերձներն
իրանի իսլամական հեղափոխության հաղթանակի 27-րդ տարե-
դարձի առթիվ/ /Սերգեյ Սարինյան, էջ 9-10/- : Միհր, Երևան, 2006,
թ. 1:

352. Վարդան Հակոբյան, «Բանաստեղծությունը սահմանից
դուրս»: /**Խմբ. Ս. Սարինյան, Առաջաբանը՝ Ս. Սարինյանի**/: - Եր-
ևան, «Գրական հայրենիք», 2006:

353. **Բանաստեղծությունը սահմանի վրա**: /Գրախոսություն/
/Վարդան Հակոբյան, «Բանաստեղծությունը սահմանից դուրս»/:
- Գրական թերթ, Երևան, 2006, 3 մարտի, թ. 7:

354. **Անդարծության թախիծը**: /Մերուժան Տեր-Գուլասյանի
«Ցավի որսորդը»-ժողովածուն /: - Գրական թերթ, Երևան, 2006,
24 մարտի, թ. 10:

355. «Հայ վեպի պատմություն» /19-րդ դար/ կոլեկտիվ աշխա-
տությունը: /Մեկնաբանում է աշխատության գիտական ղեկավար
ակադեմիկոս Սերգեյ Սարինյանը/: - Գրական թերթ, Երևան, 2006,
12 մայիսի, թ. 17:

356 . **Նամակ «Ազգի» խմբագրությանը**: /Օգոստոսի 17-ի հա-
մարում տպագրված Սերգեյ Գալոյանի «Պարույր Սևակի սպա-
նության նոր փորձ» հոդվածի առիթով/: - Ազգ, Երևան, 2006, 19
օգոստոսի, թ. 157, էջ 3:

357. **Գրողը և մտավորականը**: /Նորայր Աղայան - 70/: - Գրա-
կան թերթ, Երևան, 2006, 6 հոկտեմբերի, թ. 34:

358. Լևոն Անանյան, «Դիմակայություն»: /**Առաջաբանը՝ «Հրա-
պարակախոս ձայնը», Ս. Սարինյանի**/: - Երևան, «Ամարաս», 2006:

Նույնը՝ «Հրապարակախոս ձայնը», Գրական թերթ, 2006, 13
հոկտեմբերի, թ. 35:

Նույնը՝ «Հայաստանի Հանրապետություն» թերթ, Արմեն Հո-
վակիմյանի «Միասնաբար դիմակայելու հրամայականը» խորագ-
րի տակ: Երևան, 2006, 31 հոկտեմբերի, թ. 198, էջ 5:

359. **Հրանտ Մաթևոսյանի ժամանակը**: - /Մաթևոսյանական
ընթերցումներ 1/: - Երևան, Երևանի համալսարանի հրատ., 2006,
էջ 6-11:

360. Վարդան Հակոբյան, «Երկեր», Հինգ հատորով, Հատոր Ա:

/Խմբ.՝ **Ս. Սարինյան, Առաջաբանը՝ «Մեղեդիներից մինչև առասպել», Ս. Սարինյանի/** - Ստեփանակերտ, «Դիզակ պյուն», 2006:

361. **«Ավետիք Իսահակյանը ժամանակակիցների հուշերում»:** /**Առաջաբանը՝ Ս. Սարինյանի/** - Երևան, Ավետիք Իսահակյանի տուն-թանգարան, 2006:

362. Ավետիք Իսահակյան, «Ուստա Կարո»: /**Առաջաբանը՝ Ս. Սարինյանի, էջ 13-36/**:

- Երևան, «Հրաչյա Աճառյան» համալսարան, «Տիգրան Մեծ», 2006:

363. ՀՀ պետական գործիչների և ստեղծագործական մտավորականության ներկայացուցիչների շնորհավորական ուղերձները Իրանի Իսլամական հեղափոխության հաղթանակի 28-րդ տարեդարծի առթիվ/ /Լևոն Անանյան, Սերգեյ Սարինյան/ - Միիր, Երևան, 2007, թ. 1, էջ 12-13:

364. **Պայմանական աշխարհի բանաստեղծը:** /Գրախոսություն/ /Հովհաննես Գրիգորյան, «Գիշերահավասար»/ - Գրական թերթ, Երևան, 2007, 2 փետրվարի, թ. 2:

365. **Անդրադարձ:** /Ֆրիդրիխ Ֆոն Հայեկի «Ճորտության ուղի», Էռնեստ Գելների «Ազգերը և ազգայնականությունը», Կառլ Պոպերի «Բաց հասարակությունն ու դրա թշնամիները» գրքերին/ - Գրական թերթ, Երևան, 2007, 25 մայիսի, թ. 18:

366. **Անդրադարձ:** /Ֆրիդրիխ Ֆոն Հայեկի «Ճորտության ուղի», Էռնեստ Գելների «Ազգերը և ազգայնականությունը», Կառլ Պոպերի «Բաց հասարակությունն ու դրա թշնամիները» գրքերին/ - Գրական թերթ, Երևան, 2007, 1 հունիսի, թ. 19:

367. **Ավետիք Իսահակյանի պոեմը:** /Գրախոսություն/ /Ավիկ Իսահակյան, «Ավետիք Իսահակյանի պոեմները»/ - Գրական թերթ, Երևան, 2007, 20 հուլիսի, թ. 25:

368. **Չորի Բալայանի «Օջախը»:** - Երևանի «Հրաչյա Աճառյան» համալսարան, Գիտահետազոտական աշխատանքի ուղեծրում, Երևան, 2007, էջ 35-39:

369. Արտաշես Հակոբջանյան, «Ղազարոս Աղայան. Գեղարվեստական ժառանգություն»: /**Առաջաբանը՝ Ս. Սարինյանի/** - Ստեփանակերտ, «Դիզակ պյուն», 2007:

370. **Միայն նա կարող էր դա անել:** /Գրախոսություն/ /Հրաչյա

Բեգլարյան, «Արցախ-Նամե», Հ. 4/- Գրական թերթ, Երևան, 2007, 14 դեկտեմբերի, թ. 43:

371. Պատասխանում է ՀԳՄ ընդունող հանձնաժողովի նախագահ Սերգեյ Սարինյանը: /ԳՄ անդամատոմսեր հանձնելու առիթով/- Գրական թերթ, Երևան, 2007, 28 դեկտեմբերի, թ. 44:

372. **Հայոց Նոր գրականության սկզբնավորման հարցի շուրջ:** - Նորք, Երևան, 2008, թ. 2, էջ 108-117:

373. **Փիլիսոփայական հոսքը Նար-Դոսի գեղարվեստում:** - Պատմա-բանասիրական հանդես, ՀՀ ԳԱԱ, Երևան, 2008, թ. 2 /178/, էջ 10-38:

374. Ղազարոս Աղայանի մասին ասված խոսքը «Երկիր մեղիա» հեռուստատեսությունով աղավաղված հաղորդելու մասին: /Ռեպլիկ/- Գրական թերթ, Երևան, 2008, 18 ապրիլի, թ. 13:

375. Ամաստ Չաքարյան, «Եղիշե Զարեհ. Կյանքը, գործը, ժամանակը», Գիրք 3: /**Ս. Սարինյան - «Խմբագրի խոսքը»**, էջ 5- 6/- Երևան, 2008:

376. **Ինչպե՞ս չհիշեմ...** /Էան Մուրադյանի 100-ամյակի առիթով/- Գրական թերթ, Երևան, 2008, 23 մայիսի, թ. 18:

377. Ինչպես են տրվում նախագահական մրցանակները: /Դավիթ Հովհաննեսի «Նոր քրոնիկոն» ժողովածուի մասին/ /Զրույցը վարեց Արգիշե Հարությունյանը/- Իրավունք, Հետաքննություն, Երևան, 2008, 8-14 նոյեմբերի, թ. 22, էջ 7:

378. Սամսոն Զառյան, «Հովհաննես Թումանյանը և հայ ժողովրդի ողբերգությունը»: /**Առաջաբանը՝ Ս. Սարինյանի**/- Երևան, «Լուսակն», 2008:

379. **Խոսք բանաստեղծի մասին:** /Վարդան Հակոբյանի պոեզիան/- Գրական թերթ, Երևան, 2008, 12 դեկտեմբերի, թ. 43:

380. Սերգեյ Սարինյան, Վարդան Հակոբյան - Երկխոսություն - «Բանաստեղծությունը, որի համար ծնվել է մարդը, դեռ ուշանում է»: /Վարդան Հակոբյան, «Երկեր», Հատոր Ե: /**Խմբ.՝ Ս. Սարինյան**/- Ստեփանակերտ, «Դիզակ պյուս», 2008:

Նույնը՝ <https://gisher.org>, 2011, Dec. 4.

381. **Լևոն Շանթ - 140:** - Հայագիտությունը դպրոցում, Երևան, 2009, թ. 1-2, էջ 76-87:

382. Սերգեյ Սարինյան, Դավիթ Գասպարյան, Հենրիկ Բախչին-

յան - Բաց Նամակ ՀՀ Նախագահ Սերժ Սարգսյանին: Հայկական տարբերակ. մրցույթում «հաղթում են» մրցույթից առաջ: /«Հայ գրականություն» հանրակրթական ավագ դպրոցի նոր դասագրքերի մրցույթի մասին/: - Ազատամտություն, Երևան, 2009, 16 ապրիլի, թ. 71, էջ 6:

383. **Քննադատությունն ինչպես որ է:** /Դեպի ՀԳՄ 15-րդ համագումար/: - Գրական թերթ, Երևան, 2009, 5 հունիսի, թ. 19:

384. **Քննադատությունն ինչպես որ է:** - Գրական թերթ, Երևան, 2009, 12 հունիսի, թ. 20:

385. **Քննադատությունն ինչպես որ է:** - Գրական թերթ, Երևան, 2009, 19 հունիսի, թ. 21:

386. **Քննադատությունն ինչպես որ է:** - Գրական թերթ, Երևան, 2009, 26 հունիսի, թ. 22:

387. **Քննադատությունն ինչպես որ է:** - Գրական թերթ, Երևան, 2009, 3 հուլիսի, թ. 23:

388. **Քննադատությունն ինչպես որ է:** - Գրական թերթ, Երևան, 2009, 10 հուլիսի, թ. 24:

389. **Քննադատությունն ինչպես որ է:** - Գրական թերթ, Երևան, 2009, 17 հուլիսի, թ. 25:

390. **Քննադատությունն ինչպես որ է:** - Գրական թերթ, Երևան, 2009, 24 հուլիսի, թ. 26:

391. **Տաղանդավորները օտարված են Գրողների միությունից:** - Այս կարծիքին է ԳԱԱ ակադեմիկոս Սերգեյ Սարինյանը: /ՀԳՄ 15-րդ համագումարի առիթով հարցազրույցը վարեց Անահիտ Եսայանը/: - Հայոց աշխարհ, Երևան, 2009, 10 հուլիսի, թ. 130, էջ 5:

392. **Հայ գրականագիտություն. անցյալը և ներկան:** - Վեմ համահայկական հանդես, Երևան, 2009, հուլիս-սեպտեմբեր, թ. 2 /27/, էջ 11-29:

393. Արտեմ Հարությունյան: Ստեղծագործության բնութագիր: - Հայոց աշխարհ, Երևան, 2009, 23 հոկտեմբերի, թ. 199, էջ 7:

394. **Շարունակվող կենսագրություն:** /Սևակ Արզումանյան - 80/: - Գրական թերթ, Երևան, 2009, 4 դեկտեմբերի, թ. 41:

395. Սիրանուշ Մարգարյան, «Գրական գուգահեռներ» /Հոդվածների ժողովածու/: /Ս. Սարինյան - «Խմբագրի խոսքը», էջ 3-4/: - Երևան, ՀԳՄ հրատ., 2009:

396. **Խմբագրի խոսքը:** /Գրախոսություն/ /Սիրանուշ Մարգարյանի «Գրական գուգահեռներ» հոդվածների ժողովածուն/: - Գրական թերթ, Երևան, 2009, 11 դեկտեմբերի, թ. 42:

397. **«Айкашен» по Зорию Балаяну.** - Новое время, Ереван, 2010, 9 февраля, с. 4.

398. **Լեզենդը շարունակվում է: Կամ բևեռից մինչև օվկիանոս:** /Զորի Բալայան - 75-ամյակ/: - Հայաստանի Հանրապետություն, Երևան, 2010, 10 փետրվարի, թ. 22, էջ 4:

399. Զորի Բալայանի մասին: - Եղիցի լույս, Ստեփանակերտ, 2010, թ. 3, էջ 2:

400. **Ամենայն ազգայինի հանդեպ հարգանք պիտի լինի:** /Անահիտ Եսայանի հարցազրույցը ԳԱԱ ակադեմիկոս Սերգեյ Սարինյանի հետ/: - Հայոց աշխարհ, Երևան, 2010, 23 փետրվարի, թ. 31, էջ 4:

401. **Այդ կնճիռը դրված է հայոց պատմության առաջ: Պետք է լուծվի, թե՞ ոչ:** /«Հայոց աշխարհ»-ի հարցերին պատասխանում է ակադեմիկոս Սերգեյ Սարինյանը/: - Հայոց աշխարհ, Երևան, 2010, 24 փետրվարի, թ. 32, էջ 5:

402. **Հպանցիկ դիտարկումներ:** /Գրականությունը և մամուլը/: - Գրական թերթ, Երևան, 2010, 16 ապրիլի, թ. 12:

403. Եդ ու՞մ վրա եք ձեռք բարձրացնում: Հայոց մեծ ազգին չեք ճանաչու՞մ: - /ԳԱԱ-ի նիստում օտարալեզու դպրոցների հնարավոր բացման առիթով Ս. Սարինյանի ելույթից /: - Հայոց աշխարհ, Երևան, 2010, 28 մայիսի:

404. **Սերը բանահյուսական ակունքներում:** /Գրախոսություն/ /Ալեքսանդր Մինասյան, «Արցախյան սիրո հեքիաթ»/: - Եղիցի լույս, Ստեփանակերտ, 2010, թ. 8, էջ 5:

405. **Նա ավելին էր, քան կար:** /Բանասիրական գիտությունների դոկտոր Ավագ Խաչատրյանի մահվան առիթով/: - Առաքյալ, «Հրաչյա Աճառյան» համալսարան, Երևան, 2010, սեպտեմբեր, թ. 5, էջ 3:

406. Արտեմ Հարությունյան, «Հեռուստապոեմներ «Շուշի» և «Բաբելոն» հյուրանոցների աշտարակից»: /Ս. Սարինյան - «Արտեմ Հարությունյանի վերջին շրջանի պոեմները՝ նոր խոսք արդի հայ պոեզիայում», էջ 402- 404; «Արտեմ Հարությունյանի պոե-

տական ավետարանը», էջ 405 - 409: /Գրախոսություն/: - Երևան, «Տիգրան Մեծ» հրատ., 2010:

407. «Հայոց պատմություն», Հ. 3, Գիրք 1: **/Ս. Սարինյան, «Գրականություն», էջ 342-350/:** - ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ, Երևան, «Չանգակ - 97» հրատ., 2010:

408. **Քննադատությունն ինչպես որ է:** - Գրականագիտական հանդես - ԺԱ- ԺԲ, ՀՀ ԳԱԱ Մ. Աբեղյանի անվ. գրականության ինստիտուտ, ՀԳՄ, Երևան - 2010-2011, էջ 3-53:

409. **«Պոեմ իմ մասին կամ 24-ն անց 81 թույն»:** /Գրախոսություն/ /Վարդան Հակոբյան, «Պոեմ իմ մասին կամ 24-ն անց 81 թույն»/: - Գրական թերթ, Երևան, 2011, 18 մարտի, թ. 8:

410. **Էքզեգետիկայից մինչև ֆենոմենոլոգիա: Գրականագիտությունը մերօրաբանական ուղղագծերում:**- Վեմ համահայկական հանդես, Երևան, 2011, ապրիլ - հունիս, թ. 2 /34/, էջ 10-22:

411. **Հատված «Մուրացան» մենագրությունից:** - Եղիցի լույս, Ստեփանակերտ, 2011, թ. 05-06, մայիս - հունիս, էջ 15:

412. **Անվանի սասունցին և իր հուշերը:** /Գրախոսություն/ / Ստեփան Պողոսյանի «Սասունցիներ» հուշագրությունը/: - Գրական թերթ, Երևան, 2011, 1 հուլիսի, թ. 23:

413. Մարի Ռոզ Աբուսեֆյան, «Հակոբ Օշականի «Հարյուր մեկ տարվան» եռագրությունը»: /**Խմբ.՝ Ս. Սարինյան, Առաջաբանը՝ Ս. Սարինյանի**, էջ 3-5/: - Երևան, «Գասպրինտ», 2011:

414. **Անհնար է պահի մեջ չտեսնել հավերժությունը:** /Գրախոսություն/ /Էդ. Միլիտոնյանի «Այս պահին» ժողովածուն/: - Գրական թերթ, Երևան, 2011, 30 սեպտեմբերի, թ. 31:

415. **Սայաթ - Նովա:** - Եղիցի լույս, Ստեփանակերտ, 2011, թ. 12, դեկտեմբեր, էջ 3-4:

416. Լևոն Շանթ, «Երկերի ժողովածու ինը հատորով», Հ. 1: **/Առաջաբանը՝ «Լևոն Շանթի առասպելը», Ս. Սարինյանի**, էջ 9-35/: - Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն», 2011:

417. **«В изменчивом мире современной литературы».** Материалы международной научной конференции «Современная литература в меняющемся мире», Российско-армянский / славянский университет/, Ереван, 2011, Изд.-во РАУ, с. 78-80.

418. **Անդրադարձ:** /Գրողների համահայկական 5-րդ համաժո-

ղովին/։ - «Նարեկ» /Գիտական հոդվածների ժողովածու/, «Գրիգոր Նարեկացի» համալսարան, Ստեփանակերտ, 2011, թ. 1, էջ 3-22:

419. **Անդրադարձ**։ /Գրողների համահայկական 5-րդ համաժողովի առիթով/։ - Գրական թերթ, Երևան, 2012, 27 հունվարի, թ. 1:

420. **Անդրադարձ**։ /Գրողների համահայկական 5-րդ համաժողովի առիթով/։ - Գրական թերթ, Երևան, 2012, 3 փետրվարի, թ. 2:

421. **Անդրադարձ**։ /Գրողների համահայկական 5-րդ համաժողովի առիթով/։ - Գրական թերթ, Երևան, 2012, 10 փետրվարի, թ. 3:

422. **Անդրադարձ**։ /Գրողների համահայկական 5-րդ համաժողովի առիթով/։ - Գրական թերթ, Երևան, 2012, 17 փետրվարի, թ. 4:

423. **Անդրադարձ**։ /Գրողների համահայկական 5-րդ համաժողովի առիթով/։ - Գրական թերթ, Երևան, 2012, 24 փետրվարի, թ. 5:

424. **Անդրադարձ**։ /Գրողների համահայկական 5-րդ համաժողովի առիթով/։ - Գրականագիտական հանդես - ԺԳ, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Ա. Բեդյանի անվան գրականության ինստիտուտ, ՀԳՄ, Երևան, 2012, էջ 3-35:

Նույնը՝ **Անդրադարձ**։ /Գրողների համահայկական 5-րդ համաժողովին/։ - Գրական թերթ, 12.03.2013 /www.grakantert.am/archives/:

425. **Կարծիք** /«Նարցիս» հանդեսի մասին/։ - Նարցիս, Երևան, 2012, թ. 1, էջ 37:

426. **Անդրադարձ** - Եղիցի լույս, Ստեփանակերտ, 2012, թ. 3:

427. **Գրողների միության նախագահ Լևոն Անանյանին**։ /Կարինե Խոդիկյանին խմբագիր նշանակելու առիթով/։ - Գրական թերթ, Երևան, 2012, 13 ապրիլի, թ. 12:

428. **Խոսք երախտիքի**։ - Գրական թերթ, Երևան, 2012, 15 հունիսի, թ. 21:

429. **Մինչև անդունդի եզրը**։ /Գրախոսություն/ /Գուրգեն Խանջյան, «Ենոքի աչքը»/։ - Գրական թերթ, Երևան, 2012, 16 սոյեմբերի, թ. 38:

430. **Գեմ նշմարում որևէ արահետ**։ /Հարցազրույց գրականագետ Սերգեյ Սարինյանի հետ։ Չրուցեց Հասմիկ Խեչիկյանը/։ - 2012, 13 դեկտեմբերի, www.cultural.am:

431. **Հավաքական հայրենիքի ուտոպիան:** /Զորի Բալայանի «Շովից ծով Հայաստան» գրքի մասին/: - Եղիցի լույս, Ստեփանակերտ, 2013, հունվար, թ. 1:

432. **Պարույր Սևակ, «Սայաթ - Նովա» /Մենագրություն/: /Ընդհանուր խմբ.՝ Ս. Սարինյանի, Առաջաբանը՝ Ս. Սարինյանի/:** - Երևան, ՀՀ ԳԱԱ Մ. Աբեղյանի անվ. գրականության ինստիտուտ, «Գիտություն» հրատ., 2013:

433. **Պարույր Սևակի «Սայաթ - Նովան»:** - Եղիցի լույս, Ստեփանակերտ, 2013, հունվար, թ. 01 /139/, էջ 4-5:

Եւրոյնը՝ Գրականագիտական հանդես - ԺԴ, ՀՀ ԳԱԱ Մ.Աբեղյանի անվ. գրականության ինստիտուտ, ՀԳՄ, Երևան, 2013, էջ 54-66:

434. Սերգեյ Սարինյան, Սուրեն Աբրահամյան - Երկխոսություն՝ մենախոսական դրվագներով: - Գրական թերթ, Երևան, 2013, 15 փետրվարի, թ. 3:

Եւրոյնը՝ Հեղինակ՝ cultural.am, 15.02.2013:

435. **Բանաստեղծության սահմանից անդին:** - Գրանիշ, Երևան, 30. 07. 2013 /granish.org/:

Եւրոյնը՝ Եղիցի լույս, Ստեփանակերտ, 2013, օգոստոս:

436. **«Էության պոեզիա՞ն, թե՞ պոեզիայի էությունը»:** /Գրախոսություն/ /Էդվարդ Միլիտոնյանի «Է» ժողովածուն/: - Գրական թերթ, Երևան, 2013, 10 մայիսի, թ. 15:

Եւրոյնը՝ Գրական թերթ, 19.05.2013 /www.grakantert.am/archives/:

437. **Շուշիի առասպելը «Արցախ -Նամեում»:** /Հրաչյա Բեգլարյանի «Արցախ -Նամե» ութհատորյա մատենաշարի մասին/: - Գրական թերթ, 05.06.2013 /www.grakantert.am/archives/:

438. **Սուսաննա Հովհաննիսյան. Հովհաննես Թումանյանի կյանքի ու ստեղծագործության պատմությունը /1900-1912 թթ./:** /Գրախոսություն/ /Սուսաննա Հովհաննիսյան, «Հովհաննես Թումանյանի կյանքի ու ստեղծագործության պատմությունը /1900-1912/»: - Պատմա-բանասիրական հանդես, Երևան, 2013, թ. 3, էջ 247-248:

439. **Մեթոդաբանական նորոգության միտումները արդի գրականագիտության մեջ:** - Հայագիտական միջազգային երկրորդ

համաժողով - «Հայագիտությունը և արդի ժամանակաշրջանի մարտահրավերները»/ /2Եկուցումների դրույթներ/: - Երևան, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն», 2013, էջ 188-190:

440. Վահագն Մուղնեցյան, «Չոհանվեր: Խոսմունք»: /**Առաջաբանը՝ «Ալևորի առասպելը», Ս. Սարինյանի**, էջ 3-10/: - Երևան, «Ոսկան Երևանցի», 2013:

Նույնը՝ Եղիցի լույս, Ստեփանակերտ, 2013, հոկտեմբեր:

441. Գևորգ Աբաջյան, «Փշրանքներ փշրված իմ կյանքից» /Հուշեր/: /**Ս. Սարինյան - «Որպես առաջաբան»**, էջ 3-6/: - Երևան, «Գրաբեր», 2013:

442. **Բաֆֆու «Կյանքի գիրքը»**: - «Հայ գիրքը և հայ գրականությունը» /Հոդվածների ժողովածու/: - Երևան, «Գասպրինտ» հրատ., ՀՀ ԳԱԱ Մ.Աբեղյանի անվ. գրականության ինստիտուտ, 2013, էջ 55- 61:

443. Շնորհավորում են Պերճ Չեյթունցյանին ծննդյան 75- ամյակի կապակցությամբ: /Սերգեյ Սարինյան և ուրիշներ/: - Գրական թերթ, Երևան, 2013, 8 նոյեմբերի, թ. 37:

444. **Գրականագետը**: /Չավեն Ավետիսյանի ծննդյան 80 - ամյակը/: - Գրական թերթ, Երևան, 2013, 15 նոյեմբերի, թ. 38:

445. Գագիկ Խաչիկյան, «Ավետիս Ահարոնյանի գեղարվեստական արձակը»: /**Ս. Սարինյան - «Խմբագրի խոսքը»**, էջ 4/: - Գյումրի, «Դպիր» հրատ., 2013:

446. **Ավելի քան անհրաժեշտ**: - ՀԳՄ 80 - ամյակ. Շնորհավորական ուղերձներ: - Գրական թերթ, Երևան, 2014, 4 հուլիսի, թ. 23-24:

447. **Մաքսիմ Հովհաննիսյան. «Հեռացող երկրի կարոտը»**: /Թռուցիկ ակնարկ/ /Մաքսիմ Հովհաննիսյան, «Հեռացող երկրի կարոտը»/: - Եղիցի լույս, Ստեփանակերտ, 2014, թ. 09 /159/, սեպտեմբեր:

448. Սերգեյ Սարինյան - 90: Մեր գրականության դասականը: /Հարցարան՝ Սերգեյ Սարինյանին: Չրույցը վարեց Վարդան Հակոբյանը/: - Եղիցի լույս, Ստեփանակերտ, 2014, նոյեմբեր - դեկտեմբեր, թ. 11-12 /161-162/, էջ 2-3:

Նույնը՝ Գրականագիտական հանդես - ԺԵ, ՀՀ ԳԱԱ Մ. Աբեղյանի անվ. գրականության ինստիտուտ, ՀԳՄ, Երևան, 2014, էջ 6-14:

449. Վանո Եղիազարյան, «Հայ հին գրականության պատմություն»։ /**Ս. Սարինյան - «Խմբագրի խոսքը»**, էջ 3-4/- Երևան, «Արմավ», 2014:

450. Շնորհավորանք «Միասնություն – 2014» գորավարժությունների առթիվ։ - Հայ գիևվոր, Երևան, 2014, 13-19 նոյեմբերի, թ. 44, էջ 5:

451. Կորյուն Առաքելյան, «Մի աշխարհ՝ սրտիս չափով» /Բանաստեղծություններ/- **Ս. Սարինյան - «Կա այդ աշխարհը՝ սրտի չափով...»**, էջ 3/- Երևան, «Ծիծեռնակ», 2014:

452. **Միերի առեղծվածը /Լուծում, թե՞ փակուղի/-** Գրականագիտական հանդես - ԺԵ, ՀՀ ԳԱԱ Մ. Աբեղյանի անվ. գրականության ինստիտուտ, ՀԳՄ, Երևան, 2014, էջ 15-37:

453. **Միերի առասպելը ըստ Լևոն Խեչոյանի «Միերի դռան գիրքը» վեպի /Լուծում, թե՞ փակուղի/-** - ՎԷՄ համահայկական հանդես, 2014, թ. 3, էջ 73-92:

Նույնը՝ Եղիցի լույս, Ստեփանակերտ, 2015, հունվար-փետրվար, թ. 01- 02 /163-164/, էջ 2, 3, 8, 11:

Նույնը՝ Գրանիշ, Երևան, 02.12.2014 /granish.org/:

454. **Մի նմուշ բացառիկ տգետի օրագրից**։ - Իրատես, Երևան, 2015, 13-15 հոկտեմբերի, թ. 61 /642/, էջ 10 -11:

Նույնը՝ Գրանիշ, Երևան, 09.10. 2015 /granish.org/:

455. **Անդրադարձ - «Համատարած անկման մղձավանջում գրավիչ են անաղարտ զգացմունքի ռոմանտիկ արտածումները»**։ /Եղուարդ Սաֆարյանի «Մասունքի խորհուրդը» ժողովածուի մասին/- Իրատես, Երևան, 2015, 25-28 դեկտեմբերի, թ. 82 /663/, էջ 16:

456. Գրականության պատմությունը գիտական նոր լուսաբանմամբ։ /Լերկայացնում է 3-րդ հատորի գլխավոր խմբագիր Սերգեյ Սարինյանը։ Հարցադրումը՝ Հուսիկ Արայի/- Գրական թերթ, Երևան, 2015, 25 դեկտեմբերի, թ. 44:

Նույնը՝ Գրական թերթ, 28.12.2015 /www.grakantert.am/archives/:

457. Արաքս, «Աստեղածամ» /Բանաստեղծություններ/- **Ս. Սարինյան - «Կարոտի բանաստեղծությունը»**, էջ 4-5/- Երևան, «Ծիծեռնակ», 2015:

Նույնը՝ Արաքս Նավասարդյանի «Աստեղածամ» բանաստեղծությունների ժողովածուն: - «Համայնապատկեր» հանդես, Կալիֆոռնիա, 2016, թ. 69:

458. Աշխարհը վերնիսածի հայացքով կամ Լևոն Զավախյանի ավետարանը: - Գրական թերթ, Երևան, 2016, 12 փետրվարի, թ. 2:

Նույնը՝ Գրական թերթ, 21.02.2016 /www.grakantert.am/archives/:

Նույնը՝ Լևոն Զավախյան, «Ծնկան ծերին» /Պատմվածքներ/: - Երևան, «Լուսակն», 2018, էջ 3-17:

459. Վեպ հայոց բիբլիականի մասին: /Գրախոսություն / /Արտեմ Սարգսյանի «Փրկության բանալին» վեպը/: - Իրատես, Երևան, 2016, 19-22 փետրվարի, թ. 10:

460. Պօղոս Խաչատրեան. Հայ հին գրականության մատենագիտություն: /Գրախոսություն / /Պօղոս Խաչատրեան, «Հայ հին գրականության մատենագիտություն»/: - Պատմա-բանասիրական հանդես, Երևան, 2016, թ. 3 /203/, էջ 218-219:

Նույնը՝ Գրական թերթ, Երևան, 2016, 2 դեկտեմբերի, թ. 40:

461. Աշխարհը փշրված հայելիների անդրադարձում: /Գրախոսություն / /Մանվել Միկոյանի «Անդունդի եզրով քայլողը» ժողովածուն/: - Գրական թերթ, Երևան, 2016, 1 ապրիլի, թ. 9:

Նույնը՝ Գրական թերթ, 10.04.2016 /www.grakantert.am/archives/:

462. Պոեզիան ներբողի և սաղմոսի ձևությամբ: /Գրախոսություն / /Հուսիկ Արայի «Տան դուռը» ժողովածուն/: - Գրական թերթ, Երևան, 2016, 15 ապրիլի, թ. 11:

Նույնը՝ Գրական թերթ, 18.04.2016 /www.grakantert.am/archives/:

463. Անդրադարձ: /Վարդան Դևրիկյանի «Հայ գիրքը աշխարհի խաչմերուկներում» աշխատությունը/: - Գրական թերթ, Երևան, 2016, 23 սեպտեմբերի, թ. 30:

464. Հայտնության խորհուրդը կամ բանաստեղծության փիլիսոփայությունը: - Ստեփանակերտ, «Վաչագան Բարեպաշտ», 2016:

Նույնը՝ Եղիցի լույս, Ստեփանակերտ, 2016, թ. 04-05 /173/:

Նույնը՝ Գրական թերթ, Երևան, 2016, 21 հոկտեմբերի, թ. 34, Հավելված, թ. 5:

Նույնը՝ Գրական թերթ, 21.10.2016 /www.grakantert.am/archives/:

Նույնը՝ Գրանիշ, Երևան, 26.10. 2016 /granish.org/:

Նույնը՝ Գրականագիտական հանդես - ԺԵ, 2016, ՀՀ ԳԱԱ Մ. Աբեղյանի անվ. գրականության ինստիտուտ, «Արմավ», Երևան, 2017, էջ 176-197:

465. Գրականագիտական մեթոդներ: - Գիտական հոդվածների ժողովածու, Ստեփանակերտ, «Դիզակ պյուն», թ.1 /4/, «Գրիգոր Նարեկացի» համալսարան, «Դպրատուն», 2016, էջ 5-28:

Նույնը՝ ՎԷՄ համահայկական հանդես, Երևան, 2017, թ. 1:

466. Ոչինչ չի վրիպում պատմության հիշողությունից: - Հայոց աշխարհ, Երևան, 2016, 19 հոկտեմբերի, թ. 186, էջ 5:

467. Անդրադարձ Չորի Բալայանի «Նախիջևանը ցեղասպանության գոհ է» հոդվածին: - Գրական թերթ, 2016, Երևան, 21 հոկտեմբերի, թ. 34:

Նույնը՝ Գրական թերթ, 13.11.2016 /www.grakantert.am/archives/:

468. «Գրիգոր Նարեկացի» համալսարան - 20 /1996-2016/: / Շնորհավորում են համալսարանի 20-ամյակի կապակցությամբ: - Սերգեյ Սարինյան, էջ 6/: - Ստեփանակերտ, 2016, «Դիզակ պյուն» հրատ.:

469. Գրականությունը տարածական համապատկերում: /Անդրադարձ Արքմենիկ Նիկողոսյանի «Խոսքի տարածություն» գրքին/: - «Արմավ» գրական - գեղարվեստական մշակութային կայքէջ / www.arm.org/ 2017:

470. Այցելություն ակադեմիկոս Սերգեյ Սարինյանին - «Կստեղծենք հոգևոր Հայաստան, կապրենք...» - Իրատես, Երևան, 2017, 20-23 հունվարի, թ. 4, էջ 12-13:

Նույնը՝ ՀԳՄ գրական կայք - grakan.am, 27.07.2018:

471. Մինչև ե՞րբ և մինչև ո՞ր. Դպրոց - Գիտություն - Ակադեմիա: - Հայոց աշխարհ, Երևան, 2017, 22 փետրվարի, թ. 32, էջ 5:

472. Հեռացող եզերքի ողբերգական անդարձությունը: /Գրախոսություն/ /Լևոն Ադյանի «Հեռացող եզերք» վեպը/: - Գրական թերթ, Երևան, 2017, 21 ապրիլի, թ. 12:

Նույնը՝ Գրական թերթ, 21.04.2017 /www.grakantert.am/archives/:

473. Գրականագիտությունը հումանիտար գիտությունների համակարգում: - «Գրիգոր Նարեկացի» համալսարան, «Դպրատուն», Գիտական հոդվածների ժողովածու, թ. 1 /5/, Ստեփանակերտ, 2017, էջ 21- 34:

Նույնը՝ Եղիցի լույս, Ստեփանակերտ, 2017, թ. 01- 02 /175-176/:

Նույնը՝ Արցախի գրողների միություն, Ստեփանակերտ, 2018, 19 դեկտեմբերի, /artsakhwriters.com/:

474. Իրավ գրականագետը: /Գրականագետ Ժենյա Զալանթարյանի ծննդյան 75-ամյակի առթիվ/: - Գրական թերթ, Երևան, 2017, 26 մայիսի, թ. 17:

475. Նարեկը վերծանելի: /Գրախոսություն/ /Աղվան Հովսեփյանի «Մատյան ողբերգության» աղոթարանի իրավաբանական ընթերցումը՝ աշխատությունը/: - Գրական թերթ, Երևան, 2017, 16 հունիսի, թ. 20:

Նույնը՝ Գրական թերթ, 16.06.2017 /www.grakantert.am/archives/:

Նույնը՝ «Ազգ» օրաթերթ, Մշակույթ հավելված, 6 օգոստոսի, 2017, թ. 22:

476. Վարդան Հակոբյան, «Ընտրանի»: /Առաջաբանը՝ Ս. Սարիսյանի/: - Երևան, «Անտարես», 2017:

477. Ալիս Հովհաննիսյան, «Բաֆֆու ոտնահետքերով» /Էսսեների ժողովածու/: /Ս. Սարիսյան - «Բաֆֆու կյանքի վեպը», էջ 7/: - Երևան, «Տիգրան Մեծ» հրատ., 2018:

478. Ամալյա Գրիգորյան, «Գեղագիտությունը և բանաստեղծությունը. Սարիսյանի հետ»: /Սերգեյ Սարիսյան - «Արցախը դեռ պիտի խոսի», «Բանաստեղծի հայտնությունը», «Խոսք բանաստեղծի մասին», «Ուրվագծեր ետդարձի հայացքով», «Արցախի լեզունդը», «Մեր գոյության ավետարանը», «Բանաստեղծության գիտությունը», «Մեղեդիներից մինչև առասպել», «Իրերի բնույթը շատ ավելի բարդ է», «Երկու նամակ բանաստեղծ Վարդան Հակոբյանին», «Վարդան Հակոբյան - «Պոեմ իմ մասին, կամ...», «Բանաստեղծությունը սահմանից անդին», «Վ. Հակոբյանի բա-

նաստեղծությունների ժողովածուն անգլերեն», «Հայտնության խորհուրդը կամ բանաստեղծության փիլիսոփայությունը»: Սերգեյ Սարինյան - Վարդան Հակոբյան /Հարցարան/ - «Բանաստեղծությունը, որի համար ծնվել է մարդը, դեռ ուշանում է»/: - Ստեփանակերտ, «Գրիգոր Նարեկացի» համալսարան, «Դպրատուն», 2018:

ԱՆԴՐԱԴՐՁ ՍԵՐԳԵՅ ՍԱՐԻՆՅԱՆԻ ԳԻՏԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆԸ

1. Արշալույս Բաբայան - Գրախոսություն: /Սերգեյ Սարինյան, «Քննադատական ռեալիզմի սկզբնավորումը հայ գրականության մեջ»/: - Սովետական գրականություն, Երևան, 1956, թ. 5, էջ 145-147:

Նույնը՝ Արարատ գրական, Բեյրութ, 1957, թ. 3, էջ 36-40:

2. Գիրք Րաֆֆու մասին: /Անդրադարձ Սերգեյ Սարինյանի «Րաֆֆի» մենագրությանը/: - Գրական թերթ, Երևան, 1957, 28 մարտի, թ. 12:

3. Նշան Մուրադյան - Արժեքավոր մենագրություն: /Անդրադարձ Սերգեյ Սարինյանի «Րաֆֆի» մենագրությանը/: - Գրական թերթ, Երևան, 1957, 30 ապրիլի, թ. 16:

4. «Հայ նոր գրականության պատմություն» /Հինգ հատորով/: /Անդրադարձ 1962թ. -ին հրատարակված 2-րդ հատորին/ /Արևմտահայ թերթ - ?/ /Թերթի կտրածոն գտնվում է Հայաստանի ազգային արխիվում: Սերգեյ Սարինյանի արխիվ, ֆոնդ 1752, ցուցակ 1, գործ 154/:

5. Քրիստափոր Թափալցյան - Դարձյալ դիալոգի մասին: /Անդրադարձ Սերգեյ Սարինյանի 1959թ. «Գրական թերթ»-ի մարտի 6-ի «Դիալոգի մասին» հոդվածին/: - Գրական թերթ, Երևան, 1959, 24 ապրիլի, թ. 16:

6. Կարլեն Դանիելյան - Հայկական ռոմանտիզմը պատմական լուսաբանությամբ: - Սովետական գրականություն, Երևան, 1966, թ. 10, էջ 113-121:

7. Սերգեյ Դարոնյան - Մտորումներ «Հայկական ռոմանտիզմ» գրքի շուրջը: - Գրական թերթ, Երևան, 1966, 7 հոկտեմբերի, թ. 41:

8. Նեոպակունա, Բրագինսկի - Անդրադարձ Սերգեյ Սարինյանի «Հայկական ռոմանտիզմ» մենագրությանը «Вопросы литературы» ամսագրում: /Հղումը՝ Սերգեյ Սարինյան, «Ի հեճուկս: Հուշերի երկրի առասպելը», Ստեփանակերտ, 2006, էջ 113/:

9. Պարույր Սևակ - Հայկական ռոմանտիզմը և իր մեկնաբանը: - «Սովետական Հայաստան» թերթ, Երևան, 1966, 8 դեկտեմբերի, թ. 284, էջ 3-4:

10. Հովհաննես Ղազարյան - Գրականագիտական միտքը լայն ճանապարհի վրա: /Սերգեյ Սարինյան, «Հայկական ռոմանտիզմ»/: - Երեկոյան Երևան, 1966, 20 դեկտեմբերի, թ. 295, էջ 3-4:

11. Անուշավան Մակարյան - Գիրք հայկական ռոմանտիզմի մասին: - Հայոց լեզուն և գրականությունը դպրոցում, Երևան, 1967, թ. 1, էջ 54-57:

Նույնը՝ Ավանգարդ, Երևան, 1967, 18 փետրվարի, թ. 21, էջ 3:

12. Անդրադարձ: Անդրկովկասի գրաքննադատների խորհրդակցություն: /Սերգեյ Սարինյանի գեկուցումը նվիրված է ժամանակակից մեթոդոլոգիայի հարցերին:/ - Կոմունիստ, Բաքու, 1968, 30 մայիսի, թ. 124, էջ 1, 3:

13. Ավարեսի անդրադարձը «Հայկական ռոմանտիզմ» գրքին: /Կորդովայի ազգային համալսարանի (Արգենտինա) դասախոս:/ - «ԱՀՈԱ» ամսագիր, 1970, հ.11, էջ 7: /Հղումը՝ Սերգեյ Սարինյան, «Ի հեճուկս: Հուշերի երկրի առասպելը», Ստեփանակերտ, 2006, էջ 113/:

14. Կարլեն Դանիելյան - Գիտական քննադատության ճանապարհը: /Սերգեյ Սարինյանի «Քննադատությունը և գեղարվեստական զարգացումը» գրքի առիթով/: - Գրքերի աշխարհ, Երևան, 1974, 15 հունվարի, թ. 1, էջ 4:

15. В. Киракосян – Рецензия. /Սերգեյ Սարինյան, «Քննադատությունը և գեղարվեստական զարգացումը»/. - Литературная Армения, Ереван, 1974, # 8, с. 90-91.

16. Խմբագրության կողմից - Քննադատության դեմ բանավեճի անվան տակ: - Գրական թերթ, Երևան, 1974, 12 ապրիլի, թ. 15:

17. Գառնիկ Անանյան - Քննադատությունն իբրև գիտություն: /Սերգեյ Սարիսյան, «Քննադատությունը և գեղարվեստական զարգացումը» գրքի առիթով/: - Գրական թերթ, Երևան, 1974, 28 հունիսի, թ. 26:

18. Կարլեն Դանիելյան - Գիտականի վաստակը: - Գրական թերթ, Երևան, 1974, 15 նոյեմբերի, թ. 46:

19. Е. Петросян - Верность призванию. - Коммунст, Ереван, 1974, 23 ноября, # 273, с. 3.

20. Սուրեն Շտիկյան - Հայ գրականագիտության առաջին շարքերում: /Սերգեյ Սարիսյանի ծննդյան 50-ամյակի առթիվ/: - Երեկոյան Երևան, 1974, 25 նոյեմբերի, թ. 275, էջ 4:

21. Սերգեյ Դարոնյան - Արգասավոր ուղի: /Սերգեյ Սարիսյանի ծննդյան 50-ամյակի առթիվ/: - Սովետական Հայաստան, Երևան, 1974, 3 դեկտեմբերի, թ. 281, էջ 4:

22. Поздравление юбиляру. С. Н. Сариняну - 50 лет. - Литературная газета, Москва, 1974, 25 декабря, # 52, с. 6.

23. Գառնիկ Անանյան - Գրականագետի վաստակը: /Սերգեյ Սարիսյանի ծննդյան 50-ամյակի առթիվ/: - Հայրենիքի ծայն, Երևան, 1975, 15 հունվարի, թ. 3, էջ 5:

24. Հենրիկ Գալստյան - Ուշ ռոմանտիզմը և Մուրացանը: /Սերգեյ Սարիսյան,

«Մուրացան»/: - Գրական թերթ, Երևան, 1977, 15 հուլիսի, թ. 28:

Նույնը՝ ռուսերեն: - Литературная Армения, Ереван, 1978, # 5, с. 109-111.

25. Հր. Դարբինյան - Գրականագիտական նոր գրքեր: /Անդրադարձ նաև Սերգեյ Սարիսյանի «Գեղարվեստական գրականության պատմականությունը» գրքին/: - Երեկոյան Երևան, 1980, 17 հուլիսի, թ. 167, էջ 3:

26. Սերգեյ Դարոնյան - Քննադատությունը վերելքում: /Անդրադարձ հոդվածների ժողովածուներին/: - Գրական թերթ, Երևան, 1980, 1 օգոստոսի, թ. 31:

27. Սեն Մարտիկյան - Պարույր Սևակը զուգահեռ հուշերում: /Անդրադարձ Լևոն Հախվերդյանի «Պարույրը իմ հուշերում, իր նամակներում և գործերում», Սովետական գրականություն, 1981,

թթ. 3-4 և Սերգեյ Սարինյանի «Պարույր Սևակը զուգահեռի վրա», Գարուն, 1981, թ. 11, հուլիսի/ - Գրական թերթ, Երևան, 1982, 18 հունիսի, թ. 25:

28. Ձալեն Ավետիսյան - Ընդհանրացնող մտքի ուժը: /Դիմանկարի էսքիզ/: - Գրական թերթ, Երևան, 1983, 29 հուլիսի, թ. 32:

29. Հայկազ Հակոբջանյան - Սերունդների և ավանդների մասին: /Սերգեյ Սարինյանի «Սերունդներ և ավանդներ» ժողովածուի մասին/: - Բանվոր, Լենինական, 1984, 10 ապրիլի, թ. 85, էջ 3:

30. Սուրեն Աղաբաբյան - Վաստակաշատ գրականագետը և քննադատը: /Սերգեյ Սարինյանի ծննդյան 60-ամյակի առթիվ/: - Գրական թերթ, Երևան, 1984, 7 դեկտեմբերի, թ. 49:

31. Վահագն Դավթյան - Արժանի է խոր հարգանքի: /Սերգեյ Սարինյանի ծննդյան 60-ամյակի առթիվ/: - Գրական թերթ, Երևան, 1984, 7 դեկտեմբերի, թ. 49:

32. Սերգեյ Սարինյանի 60-ամյակը: Շնորհավորանք: - Գրական թերթ, Երևան, 1984, 7 դեկտեմբերի, թ. 49:

33. С. Н. Сариняну - 60 лет. Поздравление юбиляру. - Литературная газета, Москва, 1985, 6 февраля, # 6, с. 7.

34. Միքայել Դարբինյան - Ժամանակների խոր ըմբռնմամբ: /Սերգեյ Սարինյան, «Սերունդներ և ավանդներ»/: - Գրական թերթ, Երևան, 1985, 9 օգոստոսի, թ. 32:

35. «Տաղանդավոր գրականագետն ու քննադատը»: - Կարմիր դրոշ, Երևան, 1985, 25 դեկտեմբերի, թ. 149, էջ 4: /Թերթի խմբագիր՝ Կ. Ա. Դանիելյան: /Թերթի կտրածոն գտնվում է Հայաստանի ազգային արխիվում: Սերգեյ Սարինյանի արխիվ, ֆոնդ 1752, ցուցակ 1, գործ 154/:

36. Գագիկ Խաչիկյան - Նոր ուսումնասիրություն Բաֆֆու մասին: /Ս. Սարինյան, «Բաֆֆի. գաղափարների և կերպարների համակարգը»/: - Բանվոր, Լենինական, 1986, 8 հունվարի, թ. 6, էջ 3:

37. Շահեն Թաթևյան - Վարդգես Պետրոսյանի գրքի առիթով: /«Կրակե շապիկ» վեպի գաղափարական սայթաքումների մասին/ /Բանավեճ/: - Չարթունք, Բեյրութ, 1987, 21 հոկտեմբերի, թ. 21, էջ 3; 22 հոկտեմբերի, թ. 22, էջ 3:

38. Սուրեն Դանիելյան - Լևոն Շանթը գիտական նոր մեկնությամբ

յամբ: /Սերգեյ Սարիսյան, «Լևոն Շանթ»/- Նպատակ, ՀՀ ԳԱԱ գիտահասմրակական պաշտոնաթերթ, 1994, փետրվար, թ. 4, էջ 2:

39. Արամ Ալեքսանյան, Գրիգոր Հակոբյան - Սոցիոլոգիայից մինչև առասպելաբանում. Վերլուծություն և համադրում: Գիտական 50-ամյա մարաթոն: /Սերգեյ Սարիսյանը 70 տարեկան է/- Լրագիր, Երևան, 1994, 17 նոյեմբերի, էջ 6:

40. Նորայր Ադալյան - Պատմության խոր զգացողությամբ: /Սերգեյ Սարիսյանի 70-ամյակի առթիվ/- Գրական թերթ, Երևան, 1995, 18 հունվարի, թ. 1:

41. Ս. Աբրահամյան - Սերգեյ Ներսեսի Սարիսյան: /Ծննդյան 70-ամյակի առթիվ/- Պատմա-բանասիրական հանդես, Երևան, 1995, թ. 1, էջ 255-256:

42. Ալեխտա Դոլուխանյան - Հայ գաղափարաբանությունը որպես պատմաքննական տեսություն: /Սերգեյ Սարիսյան, «Հայ գաղափարաբանություն: Պատմաքննական տեսություն»/- Գրական թերթ, Երևան, 1999, 15-28 փետրվարի, թ. 4:

43. Անդրադարձ Սերգեյ Սարիսյանի «Հայ գաղափարաբանություն» աշխատությանը: - «Նախիջևան» հայրենակցական միության պաշտոնաթերթ, 1999, օգոստոս, թ. 7- 8, էջ 10:

44. Նորայր Ադալյան - Հայոց գաղափարաբանության հետախույզն ու մեկնաբանը: /Սերգեյ Սարիսյան, «Հայ գաղափարաբանություն: Պատմաքննական տեսություն»/- «Հայաստան», Երևան, 1999, 28 սեպտեմբերի, թ. 122, էջ 3:

45. Նորայր Ադալյան - Այս գիրքը մեր գրականության պատմությունն է: /Սերգեյ Սարիսյան, «Հայ գաղափարաբանություն: Պատմաքննական տեսություն»/- «Հայաստան», Երևան, 1999, 29 սեպտեմբերի, թ. 123, էջ 4:

46. Սոկրատ Խանյան - Առասպելների բանաստեղծականացումը: /Երկու խոսք/, էջ 58-59: - Սերգեյ Սարիսյան, «Բանաստեղծի հայտնությունը», Ստեփանակերտ, «Արցախ» հրատ., 1998:

47. Պերճ Չեյթունցյան - Մեծ վաստակով բեռնավորված: /Սերգեյ Սարիսյանի ծննդյան 75- ամյակի առթիվ/- Ազգ, Երևան, 1999, 17 նոյեմբերի, էջ 6:

48. Դավիթ Գասպարյան - Վաստակաշատ գրականագետը,

քննադատը: /Սերգեյ Սարինյանի ծննդյան 75-ամյակի առթիվ/: - Հայաստանի Հանրապետություն, Երևան, 1999, 17 նոյեմբերի, էջ 5:

49. Ասույթներ Սերգեյ Սարինյանի մասին: /Պարույր Սևակ, Հրանտ Մաթևոսյան, Պերճ Զեյթունցյան/: - Ազատ Արցախ, Ստեփանակերտ, 1999, 30 նոյեմբերի, էջ 5:

50. Վարդան Հակոբյան - Խոստովանություն: Սիրով՝ Սերգեյ Սարինյանին: - «Արցախ - դաժան սեր», Տարեգիրք, Ստեփանակերտ, 1999, էջ 14-15:

51. Юбилейный вечер на родной земле. /Торжественный вечер, посвященный 75-летию со дня рождения литературоведа, академика Сергея Сариняна в НКР/. - Азат Арцах, Степанакерт, 1999, 4 декабря, с. 2.

52. Վրեժ-Արմեն Արթինյան - Հայ գաղափարաբանության բավիղներով: /Սերգեյ Սարինյան, «Հայ գաղափարաբանություն: Պատմաքննական տեսություն»/: - Դրօշակ, Երևան, 2000, դեկտեմբեր, թ. 1, էջ 76 -109:

53. Գրիգոր Հակոբյան - Ակադեմիկոս Սերգեյ Սարինյան: /Ծննդյան 75-ամյակի առթիվ/: - Պատմա-բանասիրական հանդես, Երևան, 2000, թ. 1, էջ 254-255:

54. Վլադիմիր Կիրակոսյան - Ականավոր գիտնականը: /Սերգեյ Սարինյանի ծննդյան 75-ամյակի առթիվ/: - Լրաբեր հասարակական գիտությունների, Երևան, 2000, թ. 2, էջ 229-231:

55. Вручены награды деятелям культуры и спорта. Литературоведу Сергею Сариняну вручена премия «Егише» правительством НКР. - Азат Арцах, Степанакерт, 2000, 22 июля, с. 1.

56. Սուրառ Խանյան - Հայ գաղափարաբանության հայելին: - Ազատ Արցախ, Ստեփանակերտ, 2000, 17 օգոստոսի, թ. 98, էջ 6:

57. Ս. Գրիգորյան - Գրականության կայացման կարևոր պայմանը գրաքննադատությունն է: /«Գրաքննադատությունը և արդի հայ գրականության զարգացման միտումները» թեմայով Սերգեյ Սարինյանի ղեկուցումը ՀԳՄ դեկտեմբերի լիակազմ ժողովում/: - Երկիր, Երևան, 2001, 8 դեկտեմբերի, թ. 219, էջ 5:

58. Սուրեն Դանիելյան - Տրամաբանության փլուզումը կամ մեծասքանչի գյուտը: /Պատասխանի ստիպողությամբ/: - Սփյուռքա-

հայ գրականության մասին «Գրական թերթ»-ի սեպտեմբերի 20-ի համարում հրապարակված Սերգեյ Սարինյանի «Անդրադարձ»-ի առիթով: - Գրական թերթ, Երևան, 2002, 4 հոկտեմբերի, թ. 33:

59. Գոհար Ավագյան - Կայացավ ակադեմիկոս Սերգեյ Սարինյանի գրքերի շնորհանդեսը: - Առաքյալ, Երևանի «Հրաչյա Աճառյան» համալսարան, 2003, մարտ, թ. 2, էջ 1:

60. Ավագ Խաչատրյան - Գրականագետը: /Առաջաբան, էջ 3-22/: - Սերգեյ Սարինյան, «Հայոց գրականության երկու դարը», Գիրք 3, Երևան, «Հրաչյա Աճառյան» համալսարան, 2002:

Նույնը՝ Առաքյալ, «Հրաչյա Աճառյան» համալսարան, Երևան, 2003, մարտ, թ. 3:

61. Սերգեյ Սարինյանի «Հայոց գրականության երկու դարը» ժողովածուի երրորդ հատորի շնորհանդեսը «Հրաչյա Աճառյան» համալսարանում: - Գրական թերթ, Երևան, 2003, 14 մարտի, թ. 7:

62. Մանուկ Մանուկյան - Դարի գիրքը: /Սերգեյ Սարինյան, «Հայոց գրականության երկու դարը», Գիրք 3/: - Միհր, Երևան, 2003, թ. 6, էջ 26:

63. Ալեյխոա Դյուլիսանյան - Հայ գրականության երկու դարերի հայտնությունը: - Գրական թերթ, Երևան, 2003, 11 ապրիլի, թ. 11:

64. Չավեն Ավետիսյան - Հարակից գիտությունների համագործակցության արդյունքը: /Սերգեյ Սարինյան, «Հայոց գրականության երկու դարը»/: - Գրական թերթ, Երևան, 2003, 19 սեպտեմբերի, թ. 30:

65. Արամ Ալեքսանյան - Գրականագիտության գիտականացման պատմականությունը: /Ակադեմիկոս Սերգեյ Սարինյանի 80-ամյակի կապակցությամբ/: - ՀՀ ԳԱԱ, Պատմա-բանասիրական հանդես, Երևան, 2004, 3 /167/, էջ 300-304:

66. Նշանավոր գրականագետի մեծարումը: /Ակադեմիկոս Սերգեյ Սարինյանի ծննդյան 80-ամյակի առթիվ/: - Գրական թերթ, Երևան, 2004, 3 սեպտեմբերի, թ. 26:

67. Խորեն Գասպարյան - Գիտական սեմինար նվիրված ակադեմիկոս Սերգեյ Սարինյանի 80 ամյակին: /Վանաձորի Պետական մանկավարժական ինստիտուտ/: - «Լուռու մարզ» մարզային լրագիր, 2004, 13 նոյեմբերի, թ. 89:

68. Սերգեյ Սարինյանի երկար ճանապարհը: /Նշանավոր գրականագետի, ակադեմիկոսի ծննդյան 80-ամյակի առթիվ/: ՀՀ ԳԱԱ Հումանիտար գիտությունների բաժանմունք, Մ. Աբեղյանի անվ. գրականության ինստիտուտ, ՀԳՄ Նախագահություն: - Գրական թերթ, Երևան, 2004, 10 դեկտեմբերի, թ. 40:

69. Ավագ հաչատրյան - Հայ գրականության նվիրյալ տարեգիրն ու քննադատը: /Սերգեյ Սարինյանի «Հայոց գրականության երկու դարը» գրքի առաջաբանից հատված/: - «Հայաստան» թերթ, Երևան, 2004, 24 դեկտեմբերի, թ. 40, էջ 4:

70. Լաուրա Գրիգորյան - «Բանավեճում ինձ դեռ ոչ ոք չի հաղթել»: /Անդրադարձ Սերգեյ Սարինյանի 80-ամյակին/: - Եղիցի լույս, Ստեփանակերտ, 2004, թ. 8-9, էջ 1:

71. Մաքսիմ Հովհաննիսյան - Ինչպես գրվում է, այնպես էլ արտասանվում: - Եղիցի լույս, Ստեփանակերտ, 2004, թ. 10 /48/, էջ 1:

72. Չորի Բալայանը Սերգեյ Սարինյանի մասին: - Եղիցի լույս, Ստեփանակերտ, 2004, թ. 10 /48/, էջ 1:

73. Արտեմ Հարությունյանը Սերգեյ Սարինյանի մասին: - Եղիցի լույս,

Ստեփանակերտ, 2004, թ. 10 /48/, էջ 1:

74. Վարդան Հակոբյան - «Աշխարհն ամփոփում եմ իմ մեջ և ներանձնանում»: - Եղիցի լույս, Ստեփանակերտ, 2004, թ. 10 /48/, էջ 2, 4:

Նույնը՝ Վարդան Հակոբյան, «Բանաստեղծությունը և տիեզերական շարժումը», Գիրք 3, Երևան, 2005, էջ 75-92:

Նույնը՝ Վարդան Հակոբյան, Երկեր, Հատոր Ե, Ստեփանակերտ, «Դիզակ պյուս», 2008: /հմբ.՝ Ս. Սարինյան/:

Նույնը՝ Ամալյա Գրիգորյան, «Գեղագիտությունը և բանաստեղծությունը. Սարինյանի հետ»: - Ստեփանակերտի «Գրիգոր Նարեկացի» համալսարան, «Դպրատուն» հրատ., 2018, էջ 13-24:

75. Սերգեյ Սարինյանի երկար ճանապարհը: /Սերգեյ Սարինյանի 80-ամյակի առթիվ/: ՀՀ ԳԱԱ հումանիտար գիտությունների բաժանմունք, Մ. Աբեղյանի անվ. գրականության ինստիտուտ, ՀԳՄ Նախագահություն, Գրական թերթ: - Գրական թերթ, Երևան, 2004, 10 դեկտեմբերի, թ. 40:

76. Զննարկում նվիրված արդի հայ արձակին: /Ելակետ ունենալով 2005թ. «Գրական թերթ»-ի 1 - 2 համարներում տպագրված «Ժամանակը և գրականության ընթացը» հոդվածը/: - Գրական թերթ, Երևան, 2005, 11 մարտի, թ. 9:

77. Անլիտա Դոլուխանյան - Գրականագիտությունը որպես գիտություն: /Սերգեյ Սարինյան, «Հայոց գրականության երկու դարը»/: - Գրական թերթ, Երևան, 2005, 15 ապրիլի, թ. 14:

78. Վարդան Հակոբյան - Թուղթ Սերգեյ Սարինյանին՝ գրված Արցախից, «Հայոց գրականության երկու դարը» -ի չորրորդ հատորյակը կարդալուց հետո: - Գարուն, 2005, թ. 5, էջ 20-28:

79. Վարդան Հակոբյան - «Հայոց գրականության երկու դարի» 4-րդ հատորը կարդալուց հետո: - Վարդան Հակոբյան, «Բանաստեղծությունը և տիեզերական շարժումը», Գիրք 3, Երևան, 2005, էջ 309-327:

Նույնը՝ Վարդան Հակոբյան, Երկեր, Հատոր Ե, Ստեփանակերտ, «Դիզակ պյուս», 2008: /Խմբ.՝ Ս. Սարինյան/:

Նույնը՝ Ամալյա Գրիգորյան, «Գեղագիտությունը և բանաստեղծությունը. Սարինյանի հետ», Ստեփանակերտի «Գրիգոր Նարեկացի» համալսարան, «Դպրատուն» հրատ., 2018, էջ 25- 43:

80. Վարդան Հակոբյան - Նամակ՝ ակադեմիկոս Սերգեյ Սարինյանին: / Նամակը թվագրված է 2003թ./: - Վարդան Հակոբյան, «Բանաստեղծությունը և տիեզերական շարժումը», Գիրք 3, Երևան, 2005, էջ 328-332:

Նույնը՝ Վարդան Հակոբյան, Երկեր, Հատոր Ե, Ստեփանակերտ, «Դիզակ պյուս», 2008: /Խմբ.՝ Ս. Սարինյան/:

Նույնը՝ Ամալյա Գրիգորյան, «Գեղագիտությունը և բանաստեղծությունը. Սարինյանի հետ», Ստեփանակերտի «Գրիգոր Նարեկացի» համալսարան, «Դպրատուն» հրատ., 2018, էջ 8-12:

81. Ռաֆայել Խալաթյան - Քուչակը եղել է, կա և կլինի: /Նամակ հեղինակներին՝ Հ. Բախչինյանի և Ս.Սարինյանի համահեղինակած 9-րդ դասարանի «Հայ գրականություն» դասագրքի վերաբերյալ /: - «Անմոռաց անուններ», Երևան, 2005, էջ 35 - 40:

82. Թադևոս Խաչատրյան - Հայոց գրականության երկու դարերը և իր մեկնաբանը: /Սերգեյ Սարինյանի «Հայոց գրականու-

յան երկու դարը», Գիրք 4/- Գրականագիտական հանդես - Բ, ԳԱԱ Մ. Աբեղյանի անվ. գրականության ինստիտուտ, 2005, թ. 2, էջ 234 -242:

Լույսը՝ Վեմ համահայկական հանդես, 2014, թ. 3, էջ 158 -167:

83. Սուրատ Խանյան - Գերիգոր աստղը: - «Արցախի ակադեմիկոսներ» ժողովածու, Երևան, 2005, էջ 131-135:

84. Վահրամ Աթանեսյան - Բացասման ոգու հմայքը: - Եղիցի լույս, Ստեփանակերտ, 2006:

85. ՀՀ Նախագահի հրամանագիրը մրցանակ շնորհելու մասին «Հայոց գրականության երկու դարը» գրքի համար: - Հայաստանի Հանրապետություն, Երևան, 2006, 29 ապրիլի, թ. 78, էջ 1:

86. Լուսինե Բարսեղյան - Նախագահի անվան մրցանակ հումանիտար գիտությունների զարգացման բնագավառում Սերգեյ Սարիսյանին՝ «Հայոց գրականության երկու դարը» գրքի համար: - Հայկական ժամանակ, Երևան, 2006, 2 մայիսի, թ. 79, էջ 6:

87. Գառնիկ Անանյան - Վաստակի գնահատություն: /Սերգեյ Սարիսյանի «Հայոց գրականության երկու դարը» քառահատոր աշխատությունն արժանացել է ՀՀ Նախագահի մրցանակի/: - Գրական թերթ, Երևան, 2006, 30 հունիսի, թ. 24:

88. Գառնիկ Անանյան -- 37-ի դեմ 37-ի մեթոդներով... /Ռեպլիկ/: - Գրական թերթ, Երևան, 2006, 6 հոկտեմբերի, թ. 34:

89. Սիրանուշ Մարգարյան - Հանդիպում «Հրաչյա Աճառյան» համալսարանում ՀՀ Նախագահական մրցանակի դափնեկիր ակադեմիկոս Սերգեյ Սարիսյանի հետ: - Գրական թերթ, Երևան, 2006, 20 հոկտեմբերի, թ. 36:

90. Սուրեն Աբրահամյան - Գոյության համագագացության փիլիսոփայություն: /Սերգեյ Սարիսյանի «Հայոց գրականության երկու դարը» և «Ի հեճուկս. Հուշերի երկրի առասպելը»/: - Գրական թերթ, Երևան, 2006, 27 հոկտեմբերի, թ. 37:

91. Հասմիկ Բադալյան - Հայաստանի Հանրապետության Նախագահի մրցանակը՝ Սերգեյ Սարիսյանին: - Առաքյալ, «Հրաչյա Աճառյան» համալսարան, Երևան, 2006, հոկտեմբեր, թ. 9, էջ 6:

92. Գառնիկ Անանյան - Չրախոսությունն իբրև գրախոսութ

յուն: /Սերգեյ Սարիսյանի «Ի հեճուկս» հոլշերի գրքի առիթով/: - Գրական թերթ, Երևան, 2006, 3 նոյեմբերի, թ. 38:

Նույնը՝ Երևան, 2006, 47 էջ:

93. Չինաիդա Առաքելյան-Բալայան - «Սերգեյ Սարիսյանի քննահամակարգը: Գրականության պատմություն, քննադատություն, իմաստասիրություն, մեթոդոլոգիա, մեթոդիկա»: /Աշխատություն նվիրված Սերգեյ Սարիսյանին/ /Մաքսիմ Հովհաննիսյան, «Երկու խոսք», էջ 3-4/: - Ստեփանակերտ, «Սոնա», 2006, 94 էջ:

94. Նորայր Բ. Սարուխանյան - Ակադեմիկոս Սերգեյ Սարիսյանի հուշապատումը: /Սերգեյ Սարիսյան, «Ի հեճուկս. Հոլշերի երկրի առասպելը»/: - Լրաբեր հասարակական գիտությունների, Երևան, 2007, թ. 1, էջ 249 - 255:

95. Նորայր Սարուխանյան - Ակադեմիկոս Սերգեյ Սարիսյանի հոլշերի երկրի առասպելը: - Առաքյալ, «Հրաչյա Աճառյան» համալսարան, Երևան, 2007, ապրիլ, թ. 3, էջ 6:

96. Սուրատ Խանյան - Սևակագիտության լուսաձիր խորհուրդը: - Եղիցի լույս, Ստեփանակերտ, ԼՂՀ ԳՄ, 2007, թ. 2-3, էջ 2-3:

97. Գառնիկ Անանյան - Այսպիսի «հպարտություն և արժանապատվություն»: - Ավանգարդ, Երևան, 2007, 6-12 հունիսի, թ. 20, էջ 5, 1-ին մաս:

98. Գառնիկ Անանյան - Այսպիսի «հպարտություն և արժանապատվություն»: - Ավանգարդ, Երևան, 2007, 13-19 հունիսի, թ. 21, էջ 6, 2-րդ մաս:

99. Գառնիկ Անանյան - Այսպիսի «հպարտություն և արժանապատվություն»: - Ավանգարդ, Երևան, 2007, 20-26 հունիսի, թ. 22, էջ 6, 3-րդ մաս:

100. Սուրեն Աբրահամյան - Սևակագիտության արդի հարցեր կամ բանաստեղծության գիտությունը: /Սերգեյ Սարիսյան, «Պարույր Սևակ. Բանաստեղծության գիտությունը»/: - Գրական թերթ, Երևան, 2008, 2 մայիսի, թ. 15:

Նույնը՝ Գրական թերթ, 30.12.2013 /www.grakantert.am/archives/:

101. Վարդան Հակոբյան - «Շարունակվող լեգենդի տիեզերա-

կան խորհուրդը»: /Գիրքը նվիրվում է Սերգեյ Սարինյանին/: - Ստեփանակերտ, «Վաչագան Բարեպաշտ», 2008, 32 էջ:

Նույնը՝ Վարդան Հակոբյան - Երկեր, Հատոր Դ: - Ստեփանակերտ, ԼՂՀ ԳՄ «Վաչագան Բարեպաշտ» հրատ., 2008: /Խմբ.՝ Ս. Սարինյան/:

Նույնը՝ Ամալյա Գրիգորյան, «Գեղագիտությունը և բանաստեղծությունը. Սարինյանի հետ», Ստեփանակերտի «Գրիգոր Նարեկացի» համալսարան, «Դպրատուն» հրատ., 2018, էջ 44 - 68:

102. Սոկրատ Խանյան - Լեզենդային խոսք՝ լեզենդի մասին: - Հայրենյաց պաշտպան, 2008, 8 հոկտեմբերի:

103. Դավիթ Միքայելյան - ԼՂՀ. Արվեստի մուրացանյան օրերն Արցախում - Մուրացան - 155: /Սերգեյ Սարինյանի անդրադարձը Մուրացանին: Սերգեյ Սարինյանի 85-ամյակի նշումը «Գրիգոր Նարեկացի» համալսարանում/: - Գրական թերթ, Երևան, Հավելված, 2009, 30 հոկտեմբերի, թ. 36:

104. Սերգեյ Սարինյան - 85: /Սեփական թղթակից/: - Գրական թերթ, Երևան, 2009, 20 նոյեմբերի, թ. 39:

105. Հովհաննես Գրիգորյան - Ուսուցիչ, որը երբեք չի դադարում սովորելուց: /Սերգեյ Սարինյանի ծննդյան 85-ամյակի առթիվ/: - Գրական թերթ, Երևան, 2009, 20 նոյեմբերի, թ. 39:

106. Անահիտ Ալեքսանյան - Ծանրաբեռնված փառավոր ճանապարհի վաստակով: /Սերգեյ Սարինյան - 85/: - Առաքյալ, «Հրաչյա Աճառյան» համալսարան, Երևան, 2009, նոյեմբեր, թ. 8, էջ 1:

107. Ավագ Խաչատրյան - Ուղերձ Սերգեյ Սարինյանի ծննդյան 85-ամյակի առթիվ: - Առաքյալ, «Հրաչյա Աճառյան» համալսարան, Երևան, 2009, նոյեմբեր, թ. 8, էջ 3:

108. Սոկրատ Խանյան - «Հայ գրականագիտության գերաստղը»: /Գիրքը նվիրվում է ակադեմիկոս Սերգեյ Սարինյանի ծննդյան 85-ամյակին/: - Ստեփանակերտ, «Դիզակ պուս», 2009, 31 էջ:

109. «Եղիցի լույս» թերթը շնորհավորում է Սերգեյ Սարինյանին ծննդյան 85-ամյակի կապակցությամբ: - Եղիցի լույս, Ստեփանակերտ, 2009, թ. 11-12, էջ 6:

110. Վարդան Հակոբյան - Հավերժական հուրը: /Բանաստեղ-

ծություն նվիրված Սերգեյ Սարիսյանին/ /Սերգեյ Սարիսյան - 85/:- Եղիցի լույս, Ստեփանակերտ, 2009, թ. 11-12, էջ 6:

111. Տաթև Սողոմոնյան - Ներկայություն: /Բանաստեղծություն նվիրված Սերգեյ Սարիսյանին/ /Սերգեյ Սարիսյան - 85/:- Եղիցի լույս, Ստեփանակերտ, 2009, թ. 11-12, էջ 6:

112. Չինսիդա Առաքելյան-Բալայան - Բանաստեղծություն՝ նվիրված ակադեմիկոս Սերգեյ Սարիսյանին՝ Արցախամուկ աշխարհում իմաստասեր են մենավոր կաղնիները: /Սերգեյ Սարիսյան - 85/:- Եղիցի լույս, Ստեփանակերտ, 2009, թ. 11-12, էջ 6:

Նույնը՝ - Անդին, 2017, թ. 6, էջ 65:

113. Վալերի Փիլոյան, Վանո Եղիազարյան - Ակադեմիկոս Սերգեյ Սարիսյանի հոբելյանին: - «Մաշտոց» հասարակական, կրթամշակութային, հայագիտական հանդես, 2010 - 1, թ. 24:

114. Ռոմանոս Սահակյան - Չավեշտական պատմություններ: /Գրականագետ Սերգեյ Սարիսյանի, գրող Սերո Խանզադյանի կյանքից/: - «9-րդ հրաշալիք» ամսաթերթ, 2011, 25 հուլիսի, թ. 17, էջ 12:

115. Գրիգոր Աճեմյան - Անժամանակ պատասխան: - Ազգ, Մշակույթ հավելված, 2012, 17 մարտի, թ. 5, էջ 3, 6:

116. Վարդգես Դավթյան - Հայկական ռոմանտիզմի վերջին մեծ ասպետը: /«Լեգիտիմ կատակներ լրջանալու պահին»։ Եղելություն և խոհեր /, Լուս Անշելես, 2012, էջ 96-101:

Նույնը՝ «Վերջին պայծառ մեծությունը, որին ստիպված էի թողնել և հեռանալ»: - Գիր, 22.07.2018 /thearmenians.am/:

117. Վահրամ Աթանեսյան - Սերգեյ Սարիսյանի ֆենոմենը: - Գրական թերթ, Երևան, 2013, 22 նոյեմբերի, թ. 39:

Նույնը՝ - Գրական թերթ, Երևան, 2014, 21 նոյեմբերի, թ. 38:

Նույնը՝ Գրական թերթ, 27.11. 2013 /www.grakantert.am/archives/:

118. Աելիտա Դյուլիսյան - Դասական գրականագետը: /ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս Սերգեյ Սարիսյանի ծննդյան 90-ամյակի առթիվ/: - Պատմա-բանասիրական հանդես, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., Երևան, 2014, թ. 3, էջ 261-269:

Նույնը՝ «Հայ գրականագիտության դասականը» հոդվածների ժողովածուի մեջ, Երևան, «Լուսակն», 2014, էջ 9-24:

119. Անլիտա Դյուլիսանյան - Գիրք կենդանի լեզենդի մասին: /Սերգեյ Սարիսյանի «Շարունակվող լեզենդ» գրքի մասին/: «Հայ գրականագիտության դասականը» հոդվածների ժողովածուի մեջ, Երևան, «Լուսակն», 2014, էջ 25-37:

120. Անլիտա Դյուլիսանյան - «Հայ գրականագիտության դասականը»: /Ավիրվում է ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս Սերգեյ Սարիսյանին: /Հոդվածների ժողովածու/: - Երևան, «Լուսակն», 2014, 112 էջ:

121. Անլիտա Դյուլիսանյան - Հիացմունքի և երախտագիտության արժանի ակադեմիկոս - գրականագետի վաստակը: - «Գիտություն», Երևան, 2014, նոյեմբեր, էջ 2:

122. Անուշավան Չաքարյան - Հայ գրականագիտության դասականը: /Ավիրվում է ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս Սերգեյ Սարիսյանին/: - Լրաբեր հասարակական գիտությունների, Երևան, 2014, թ. 3, էջ 344 - 346:

123. ՀԳՄ վարչությունը շնորհավորում է Սերգեյ Սարիսյանին ծննդյան 90-ամյակի առթիվ: - Գրական թերթ, Երևան, 2014, 21 նոյեմբերի, թ. 38:

124. ՀՀ Նախագահ Սերժ Սարգսյանի շնորհավորական ուղերձը Սերգեյ Սարիսյանին: - Գրական թերթ, Երևան, 2014, 21 նոյեմբերի, թ. 38:

125. Էդվարդ Միլիտոնյան - Ժամանակի բարձունքից դիտողը: /Սերգեյ Սարիսյան -90/: - Գրական թերթ, Երևան, 2014, 21 նոյեմբերի, թ. 38:

126. Ավիկ Իսահակյան - Գրականության երդվյալ նվիրյալը: /Սերգեյ Սարիսյանի 90-ամյակի կապակցությամբ/: - Գրական թերթ, Երևան, 2014, 21 նոյեմբերի, թ. 38:

Նույնը՝ Եղիցի լույս, Ստեփանակերտ, 2014, նոյեմբեր - դեկտեմբեր, թ. 11-12:

Նույնը՝ Գրականագիտական հանդես - ԺԵ, Երևան, 2014, էջ 3-5:

127. Չինաիդա Առաքելյան-Բալայան - Սերգեյ Սարիսյանի քննահամակարգը: - Գրական թերթ, Երևան, 2014, 21 նոյեմբերի, թ. 38:

128. Անլիտա Դոլուխանյան - Մշտական առաջընթացի մեջ: - Գրական թերթ, Երևան, 2014, 21 նոյեմբերի, թ. 38:

129. Պետրոս Դեմիրճյան - Գիտականացման նշանաբանով կամ անհանգիստ ոգի, «Գերազանց անտառատեսը»: - Գրական թերթ, Երևան, 2014, 21 նոյեմբերի, թ. 38:

130. Վարդան Հակոբյան - Անկրկնելի Սարինյանը: Հարցարան՝ Սերգեյ Սարինյանին: Մեր գրականագիտության դասականը՝ Սերգեյ Սարինյանի 90-ամյակի կապակցությամբ: Հավերժական հուրը /Բանաստեղծությունն նվիրված Սերգեյ Սարինյանին/: - Եղիցի լույս, Ստեփանակերտ, 2014, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, թ. 11-12:

131. Վարդան Դևրիկյան - Ժամանակային երեք չափումներով: /Սերգեյ Սարինյանի 90-ամյակի կապակցությամբ /: - Եղիցի լույս, Ստեփանակերտ, 2014, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, թ. 11-12:

132. Արքմենիկ Նիկողոսյան - Միշտ գրական ընթացքի կիզակետում: /Սերգեյ Սարինյանի 90-ամյակի կապակցությամբ /: - Եղիցի լույս, Ստեփանակերտ, 2014, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, թ. 11-12:

133. Ռադիկ Մարտիրոսյան, Յուրի Սուվարյան, Ավիկ Խահալյան - Հայ դասական գրականության պատմաբանը և տեսաբանը: - Ազգ, Մշակույթ հավելված, Երևան, 2014, 14 նոյեմբերի, թ. 36:

134. Գևորգ Խուրդինյան - Ճշմարիտ գիտնականը: Սերգեյ Սարինյանը 90 տարեկան է: - Հայոց աշխարհ, Երևան, 2014, 18 նոյեմբերի, թ. 210, էջ 7:

135. Վանո Եղիազարյան - Մի աղավաղեք Մանուկ Աբեղյանին ևս: - Ազգ, Մշակույթ հավելված, Երևան, 2015, 25 սեպտեմբերի, թ. 35:

136. Վարդան Դևրիկյան - Բաց նամակ խմբագրությանը: Ստի և կեղծիքի միջև: - Ազգ, Մշակույթ հավելված, Երևան, 2015, 6 նոյեմբերի, թ. 41:

137. Վանո Եղիազարյան - Ակամա պատասխան մարտնչող անանուն տգետին: - Իրատես, Երևան, 2015, 4 դեկտեմբերի:

Նույնը՝ Գրանիշ, 04.11. 2015 /granish.org/:

138. Վախճանվել է Սերգեյ Սարինյանը: - Հայաստանի Հանրապետություն, Երևան, 2017, 10 հունիսի, թ. 106, էջ 1, 6:

139. Կյանքից հեռացավ Սերգեյ Սարինյանը: - Հայաստանի

Գրողների միության Լոռու մարզային բաժանմունք: - Երկունք, 2017, հունիս, թ. 6, էջ 1:

140. Սերգեյ Ներսեսի Սարինյան: /Մահախոսական/: - ՀՀ ԳԱԱ Նախագահություն, ՀՀ ԳԱԱ Հայագիտության և հասարակական գիտությունների բաժանմունք, ՀՀ ԳԱԱ Մ. Աբեղյանի անվան գրականության ինստիտուտ - «Գիտություն», Երևան, 2017, հունիս, թ. 6, էջ 4:

141. Скончался Сергей Саринян. /Некролог/. - Голос Армении, Ереван, 2017, 10 июня, # 62, с. 6.

142. ՀՀ Նախագահ Սերժ Սարգսյանի ցավակցական խոսքը Սերգեյ Սարինյանի մահվան կապակցությամբ: - Գրական թերթ, Երևան, 2017, 16 հունիսի, թ. 20:

143. Արցախի Հանրապետության Նախագահ Բակո Սահակյանի ցավակցական խոսքը Սերգեյ Սարինյանի մահվան կապակցությամբ: - Գրական թերթ, Երևան, 2017, 16 հունիսի, թ. 20:

144. Աելիտա Դյուլիսյան - Դասական գրականագետը: /Սերգեյ Սարինյանի մահվան առիթով/: - Գրական թերթ, Երևան, 2017, 16 հունիսի, թ. 20:

145. Վարդան Հակոբյան - Անգուղական Սերգեյ Սարինյանը... /խոսք Սերգեյ Սարինյանի մահվան առիթով/: - Գրական թերթ, Երևան, 2017, 16 հունիսի, թ. 20:

146. Վանո Եղիազարյան - Գրականագիտական մտքի ազնվականը: /Սերգեյ Սարինյանի մահվան առիթով/: - Գրական թերթ, Երևան, 2017, 16 հունիսի, թ. 20:

Նույնը՝ Երկունք, 2017, հունիս, թ. 6:

147. Սերգեյ Ներսեսի Սարինյան: /Մահախոսական/: - Պատմաբանասիրական հանդես, Երևան, 2017, թ. 2, էջ 290-292:

148. Հերիքնազ Որսկանյան - Հայագիտության մեծանուն երախտավորը: - Բանբեր հայագիտության, Երևան, 2017, թ. 2, էջ 246-250:

149. Վարդան Դևրիկյան - Հայ գրականագիտության Նահապետը: - Լրաբեր հասարակական գիտությունների, Երևան, 2017, թ. 2, էջ 415- 419:

150. Պետրոս Դեմիրճյան - Գրականագիտության դասականը:

/Սերգեյ Սարիսյանի հիշատակին/: - Վեմ համահայկական հանդես, Երևան, 2017, թ. 3, էջ 193-206:

151. Агван Овсебян - Мы воспитывались в ауре «Нарека». - Новое время, Ереван, 2017, 4 июля, # 71.

152. Զինաիդա Բալայան - Հեռացումի և պահպանման փիլիսոփայական ղողանջները կամ գիտնականի թողած երկրային կյանքի հետագիծը... /ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս Ս. Ն. Սարիսյանի հիշատակին/: - «Ստեփանակերտ», 2017, 15 հուլիսի, թ. 27-28, էջ 6:

Լույսը՝ «Շուշի», 2017, 1-15 հուլիսի, թ. 13:

153. Սիրանուշ Նազլուխանյան - Նրա կյանքը դարձավ նվիրում: /Սերգեյ Սարիսյանի հիշատակին /: - Գրական թերթ, Երևան, 2017, 21 հուլիսի, թ. 25-26, էջ 15:

Լույսը՝ Գրական թերթ, 21.07.2017 /www.grakantert.am/archives/:

154. Զավեն Ավետիսյան - «Հեռացող հորիզոններ»: /Հուլներ/: «Սերգեյ Սարիսյան», էջ 178-179: - Երևան, «Արմավ» հրատ., 2017:

155. Սոկրատ Խանյան - Գրականության փիլիսոփայության սարիսյանական մեկնաբանումը: - Արցախի Հանրապետություն, Կրթության, գիտության և սպորտի նախարարություն, «Մեսրոպ Մաշտոց» համալսարան, Միջազգային գիտաժողով, 2018, թ. 1, էջ 216 -223:

156. Ամայա Գրիգորյան, Վարդան Հակոբյան - Սարիսյանի ֆենոմենը... - Եղիցի լույս, Ստեփանակերտ, 2018, թ. 1 /180/:

157. Ամայա Գրիգորյան, Վարդան Հակոբյան - Սարիսյանի ֆենոմենը... - Եղիցի լույս, Ստեփանակերտ, 2018, թ. 3 /182/:

158. Ամայա Գրիգորյան - «Բառը ժամանակի զուգահեռականներում. Հոդվածներ և երկխոսություն. Սարիսյանի ֆենոմենը»: - Ստեփանակերտի «Գրիգոր Նարեկացի» համալսարան, «Դպրատուն» հրատ., 2018, 263 էջ:

159. Ամայա Գրիգորյան - «Գեղագիտությունը և բանաստեղծությունը. Սարիսյանի հետ»: - Ստեփանակերտի «Գրիգոր Նարեկացի» համալսարան, «Դպրատուն» հրատ., 2018, 455 էջ:

160. Նվարդ Սողոմոնյան - «Արցախը նրա սերն էր»: - 2018, հունիսի 12 /artsakhtert.com/:

161. Վարդան Դևրիկյան - Գրականության պատմաբանը և տեսաբանը: /Առաջաբան, էջ 3 8/: Սերգեյ Սարինյան, «Հայոց գրականության երկու դարը», Գիրք 7, Երևան, «Արմավ», 2018:

162. Վանո Եղիազարյան - Սերգեյ Սարինյան /1924 -2017/: Հայկազյան հայագիտական հանդես, Բեյրութ, Հ. 38, 2018, էջ 805 807:

163. Մանե Սարինյան - Sergey Sarinyan. /Ընդհանուր բնութագիր, էջ 144 148/: Ա.Ս. Ղալաշյան, Ս.Ս. Թադևոսյան, «Английский для филологов» ուսումնա մեթոդական ձեռնարկ: Ереван, Изд. во РАУ, 2019.

164. Վանո Եղիազարյան - Սարինյանի հայտնության արցախյան խորհուրդը: Եղիցի լույս, Ստեփանակերտ, ԼՂՀ ԳՄ, 2019, 23 մայիսի, թ. 1/191/:



Սերգեյ Սարգիսյանի հայրը՝
Ներսես Սարգիսյանը:



Մայրը՝ Եվգենյա Սարգիսյանը:



Մ. Աբեղյանի անվան գրականության ինստիտուտի կոլեկտիվի հետ:



Զախից՝ Մկրտիչ Սարգսյան, Գարեգին Հովսեփյան, Սերո Խանգաղյան, Սերգեյ Սարինյան, Պարույր Սևակ, Բաղիշ Հովսեփյան:



Կնոջ՝ Մավրինայի և դստեր՝ Մանեի հետ: Սևան, 1957թ.:



Դստեր՝ Մանեի հետ:



Սերգեյ Սարինյանը Վահագն Մկրտչյանի հետ:



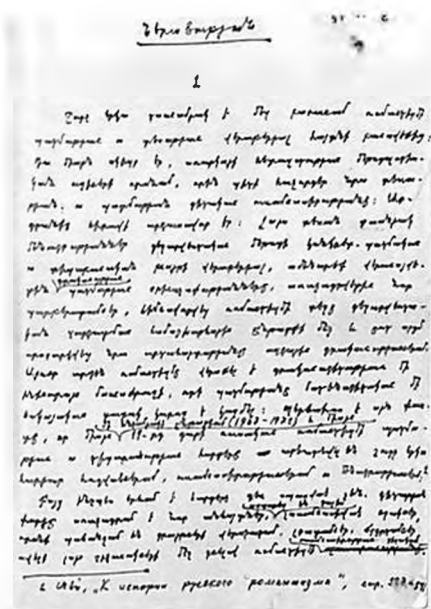
Ընտանիքի հետ՝ Կիսլովոդսկում
1962 թ:



Սերգեյ Սարինյանը Սիլվա
Կապուտիկյանի հետ:



Սերգեյ Սարիկյան, Սիրանուշ Մարգարյան: Մ. Աբեղյանի անվան գրականության ինստիտուտ, 2015թ.:



Հայկական ռոմանտիզմ:
Ներածություն:



Սերգեյ Սարիկյանի 85-ամյակի
հիդեյանը ՀՀ ԳԱԱ նիստերի
դահլիճում, 2009թ.:



Հովհաննես Գրիգորյան, Սերգեյ Սարգիսյան: Արցախ, 2009թ.:



Ի հեճոնկ:



Սերգեյ Սարգիսյան, Վանո
Եղիազարյան: ՀՀ ԳԱԱ, 2009թ.:



Ակադեմիկոսներ Սերգեյ Սարիսյանի և Սևակ Արզումանյանի անվան թանգարան
Արցախում, Ասկերանի շրջանի հաչեն գյուղում: Մանե Սարիսյան, Ամալյա
Գրիգորյան, 2018թ.:



Ռոդոլֆ Արտակի հետ: Կիև, 1979թ.:



Թոռնուհու՝ Լիայի հետ: 2015թ.:



Հովհաննես Գրիգորյան, Վարդան Հակոբյան, Սերգեյ Սարիսյան: Արցախ, 2009թ.:



Արցախ, 2009թ.:



Մ. Աբեղյանի անվան գրականության
ինստիտուտ, 2015թ.:



Սերգեյ Սարիսյան, Հասմիկ Խեչիկյան, Արթուր Ասատրյան: Արցախ, Խաչեն, 2009թ.:



Արթուր Ասատրյան, Սերգեյ Սարիսյան,
Ռուբիկ Սարիսյան: ՀՀ ԳԱԱ, 2009թ.:



Սերգեյ Սարիսյանի 85-ամյակի
հոբելյանը ՀՀ ԳԱԱ նիստերի
դահլիճում, 2009թ.: Սերգեյ Սարիսյան,
Լևոն Անանյան:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ԿԱԶՄՈՂԻ ԿՈՂՄԻՑ	3
<i>Մանե Սարիսյան</i>	

ՍԵՐԳԵՅ ՍԱՐԻՆՅԱՆ.

ԳՐԱԿԱՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԴԱՍԱԿԱՆԸ	5
<i>Պետրոս Դեմիրճյան</i>	

ԿԵՆՍԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ	22
----------------------	----

ՊԱՐԳԵՎՆԵՐԸ ԵՎ ՄՐՑԱՆԱԿՆԵՐԸ	25
---------------------------------	----

ՄԱՏԵՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ

ՍԵՐԳԵՅ ՍԱՐԻՆՅԱՆԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹՅԱՄԲ ԵՎ ՀԵՂԻՆԱԿԱՅԻՆ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅԱՄԲ ՀՐԱՏԱՐԱԿՎԱԾ ՀԻՄՆԱՐԱՐ ԱՇԽԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ	26
--	----

ՄԵՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՆ ՈՒ ԱՇԽԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ	28
---	----

ԴԱՍԱԳՐԶԵՐԸ	30
------------------	----

ՀՈՂԱԾՆԵՐ, ԳՐԱԽՈՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ, ԳՐԶԵՐԻ ԱՌԱՋԱԲԱՆՆԵՐ, ՎԵՐՋԱԲԱՆՆԵՐ, ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՅՑՆԵՐ, ԵՐԿԽՈՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	31
---	----

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ ՍԵՐԳԵՅ ՍԱՐԻՆՅԱՆԻ ԳԻՏԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆԸ	73
---	----

ՍԵՐԳԵՅ ՍԱՐԻՆՅԱՆ

ԿԵՆՍԱՍԱՏԵԼԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ

Հրատ. տնօրեն՝ Արմինե Զոչարյան
Կազմող՝ Մանե Սարիսյան
Խմբագիրներ՝ Սիրանուշ Մարգարյան
Վանո Եղիազարյան
Հրատ. խմբագիր՝ Արմեն Ավանեսյան
Ձևավորումը՝ Արշալույս Արզումանյանի

Տպագրությունը՝ օֆսեթ
Թուղթը՝ օֆսեթ
Չափսը՝ 60x84 1/16
Ծավալը՝ 6,25 տպ. մամուլ



ARMAY PUBLISHING HOUSE

Ք. Երևան, Բաղրամյան 3, 4-րդ հարկ Yerevan, Baghramyan st. 3, 4th floor
հեռ.՝ +374-10347335, +374-99373130 tel: +374-10347335, +374-99373130
Էլ փոստ՝ armav1815@gmail.com Email: armav1815@gmail.com

[10007]

ԳԱՆ Հիմնարար Գիտ. Գրադ.



FL0656323

ԱՊ
107549

ISBN 978-9939-78-061-0



9 789939 780610

